

Univerzita Karlova

Pedagogická fakulta

Katedra primární pedagogiky

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Komunikace a spolupráce školy s rodiči ohledně domácí přípravy žáků

Communication and Cooperation of School with Parents concerning Home
Preparation of Pupils

Barbora Mrázová

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Jana Stará, Ph.D.

Studijní program: Učitelství pro základní školy

Studijní obor: Učitelství pro 1. stupeň základní školy

Forma studia: prezenční

2017

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Komunikace a spolupráce školy s rodiči ohledně domácí přípravy žáků* vypracovala pod vedením vedoucího diplomové práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne

.....

podpis

Poděkování

Mé poděkování patří PhDr. Janě Staré, Ph.D., vedoucí mé diplomové práce, za cenné rady, trpělivost, ochotu a vstřícnost, kterou mi během vypracovávání práce věnovala.

Děkuji také všem respondentům za jejich vstřícnost a ochotu zúčastnit se výzkumu, který mi pomohl k vypracování empirické části této práce.

V neposlední řadě bych také ráda poděkovala mé rodině a blízkým za jejich podporu po celou dobu mého studia.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá problematikou komunikace a spolupráce školy s rodiči ohledně domácí přípravy.

Teoretická část se skládá ze dvou částí. První část je věnována problematice domácí přípravy a domácích úkolů. Zmíněné jsou doporučované podoby domácích úkolů, doporučované postupy jejich zadávání a hodnocení. Neopomenutelnou část tvoří také pozitivní a naopak negativní vlivy domácí přípravy.

Druhou část tvoří problematika komunikace a spolupráce školy s rodiči ohledně domácí přípravy. V této části jsou analyzovány možnosti spolupráce školy (učitelů) a rodičů v domácí přípravě žáka. Dále se zabýváme zapojováním rodičů do domácí přípravy, jsou zde zmíněny vhodné postupy a také doporučení pro rodiče.

V empirické části práce se zabýváme postoji rodičů, učitelů a dětí k domácí přípravě a domácím úkolům. Hlavní výzkumnou metodou byl zvolen dotazník. Dotazníkové šetření je dále doplněno polostrukturovanými rozhovory s několika respondenty (učiteli a rodiči).

Výsledky výzkumného šetření ukazují, že učitelé mají k domácí přípravě a domácím úkolům kladný postoj a upozorňují především na důležitost pro žáky. Rodiče a děti zaujímají spíše postoj neutrální. Většina rodičů zároveň vyjádřila svůj nesouhlas s tím, že by dětem domácí úkoly nebyly vůbec zadávány.

KLÍČOVÁ SLOVA

domácí příprava, domácí úkoly, spolupráce rodiny a školy, komunikace učitelů s rodiči

ABSTRACT

The topic of this diploma thesis is communication and cooperation of school and parents about home preparation of pupils.

The theoretical part is divided into two parts. The first part deals with home preparation and homework. There are mentioned some suggestions how the homework should look like, how to set it in class and how to evaluate it. A very important section of the theoretical part is a chapter about positive and negative influences of homework.

The second part is concerned with communication and cooperation of school and parents about home preparation. We map the possibilities of parent-teacher cooperation concerning home preparation of students. Moreover, we describe how to involve parents in home preparation and how to proceed. There are also recommendations for parents.

In the empirical part of this thesis, we research attitudes of parents, teachers and pupils to home preparation. The main method was a questionnaire supplemented with semi-structured dialogues with some of the respondents (teachers and parents).

The results of the research show that teachers have a positive attitude towards homework and that teachers think that homework is important. The attitude of parents and pupils is neutral. The majority of parents think teachers should set homework.

KEYWORDS

home preparation, homework, family-school cooperation, parent-teacher communication

OBSAH

ÚVOD.....	9
I. TEORETICKÁ ČÁST	11
1 Domácí příprava.....	11
1.1. Domácí úkoly.....	11
1.1.1 Pojem smysluplné domácí úkoly	11
1.1.2 Učitelé a smysluplné domácí úkoly	12
1.2. Typy domácích úkolů.....	13
1.2.1 Klasifikace domácích úkolů dle Maňáka.....	13
1.2.2 Klasifikace domácích úkolů dle Waltmanové-Greenwoodové a Martina	15
1.2.3 Klasifikace domácích úkolů dle Coopera	16
1.3. Doporučené postupy zadávání domácích úkolů	16
1.4. Doba strávená vypracováváním domácích úkolů	17
1.5. Hodnocení domácích úkolů.....	19
1.6. Pracovní prostředí a pomůcky.....	20
1.7. Pozitivní vlivy domácí přípravy aneb proč jsou domácí úkoly důležité	21
1.8. Negativní vlivy domácí přípravy a jejich následky.....	22
1.9. Význam domácí přípravy v prvních letech školní docházky	23
1.9.1 Typy pro rodiče dětí na počátku školní docházky	25
2 Spolupráce školy a rodiny v domácí přípravě žáka	26
2.1. Postoje k domácím úkolům	27
2.2. Možnosti spolupráce	28
2.3. Komunikace mezi školou a rodinou.....	30
2.3.1 Doporučení pro učitele.....	30
2.3.2 Obecné tipy k jednání pro učitele	31
2.4. Zapojení rodičů do domácí přípravy.....	32
2.4.1 Vhodné způsoby zapojení rodičů do domácí přípravy	33
2.5. Doporučení pro rodiče	36
2.6. Doporučované postupy pro učitele při tvorbě domácích úkolů.....	38
2.6.1 Zásady při tvorbě domácích úkolů podle Allemanové a Brophyho.....	38

2.7.	Problémy týkající se domácí přípravy a domácích úkolů.....	41
3	Shrnutí teoretické části.....	44
II.	EMPIRICKÁ ČÁST	46
4	Cíl výzkumu.....	46
5	Výzkumné otázky	46
6	Metodika práce	47
6.1.	Výzkumná metoda a její charakteristika.....	47
6.1.1	Dotazník.....	47
6.1.2	Polostrukturovaný rozhovor	48
6.2.	Prostředí sběru dat.....	49
6.3.	Organizace výzkumného šetření	49
6.4.	Návratnost dotazníků	50
6.4.1	Návratnost dotazníků pro žáky.....	50
6.4.2	Návratnost dotazníků pro rodiče.....	51
7	Vyhodnocení získaných dat	51
7.1.	Vyhodnocení dotazníků pro žáky	51
7.2.	Vyhodnocení dotazníků pro rodiče	88
7.3.	Vyhodnocení rozhovorů s učiteli.....	94
7.4.	Vyhodnocení rozhovorů s rodiči.....	96
8	Porovnání s jiným výzkumem	99
9	Diskuze	102
ZÁVĚR		108
Seznam použitých informačních zdrojů		110
Seznam příloh		117
Příloha č. 1:	Dotazník pro žáky	118
Příloha č. 2:	Dotazník pro rodiče	123
Příloha č. 3:	Základní otázky k polostrukturovanému rozhovoru s učiteli.....	132
Příloha č. 4:	Rozhovory s učiteli.....	133

Příloha č. 5: Základní otázky k polostrukturovanému rozhovoru s rodiči	146
Příloha č. 6: Rozhovory s rodiči	147

ÚVOD

Téma komunikace a spolupráce školy s rodiči ohledně domácí přípravy žáků jsem si vybrala z několika důvodů.

Jedním z důvodů je především to, že se jedná o téma v současnosti hodně diskutované, což potvrzuje jak Kalhous (2002), tak nedávná debata, která proběhla v polovině února 2017 v EDUpointu v Praze. Právě domácí úkoly tvoří často rozepře mezi učiteli a rodiči (Čapek, 2013, s. 146). Také Maňák (1992) potvrzuje, že jsou domácí úkoly záležitostí, která se týká jak školy, tak rodiny. Důležité je upozornit na to, že pod pojmem domácí příprava se neskryvá pouze vypracovávání domácích úkolů. Naopak jde o systémovou práci, která by se neobešla bez spolupráce žáků, rodičů i učitelů (Šulová, 2014, s. 154).

Učitelé zadávají a poté opravují domácí úkoly. Jde o činnosti, které jsou součástí každodenní práce učitele. Domácí úkoly patří neodmyslitelně k historii a tradici školy (Strandberg, 2013, s. 325).

Jako budoucí učitelka bych se ráda vyvarovala různým chybám ve spojitosti se zadáváním domácích úkolů, což je další důvod, proč mě toto téma zajímá. Domácí úkoly by nikdy neměly sloužit jako náhrada toho, co učitel v hodinách nestihl (Šrámková, 2005, s. 67).

Diplomovou práci jsem rozdělila do dvou hlavních částí – teoretické a empirické.

V teoretické části se nejprve zabývám oblastí zahrnující domácí přípravu a domácí úkoly. Tuto problematiku pak dále zaměřuji na spolupráci a komunikaci školy s rodinou právě ohledně domácí přípravy. Zmiňuji vhodné způsoby zapojení rodičů do domácí přípravy a doporučení týkající se spolupráce a komunikace jak pro učitele, tak pro rodiče.

V empirické části se zaměřuji na postoje učitelů, rodičů a žáků k domácí přípravě a domácím úkolům.

Cílem diplomové práce je zjistit, jak učitelé, žáci a jejich rodiče vnímají domácí přípravu a domácí úkoly, jaké jsou vhodné formy domácích úkolů a jak by se rodiče měli vhodně

zapojovat do domácí přípravy svého dítěte.

Nástrojem pro zjištění výše uvedeného cíle byl zvolen kvantitativní výzkum, který byl realizován formou dotazníkového šetření mezi rodiči a žáky 3. a 4. ročníků ZŠ. Dotazníkové šetření je dále doplněno polostrukturovanými rozhovory s učiteli tříd a s rodiči.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Domácí příprava

1.1. Domácí úkoly

Čapek (2013) upozorňuje na to, že třeba rozlišovat pojmy domácí učení a domácí úkoly. Dle něj nejpřesnější definici pojmu **domácí učení** vytvořila Epsteinová (in Carvalho, 2001), která jej definuje jako „zábavnou sociální interakci, při které se rodiče s dětmi pravidelně scházejí a díky níž mají četnější kontakty.“ (Čapek, 2013, s. 149)

Domácí úkol charakterizuje Čapek (2013) jako konkrétní práci, která je přesně stanovená a byla zadána učitelem při vyučování. Strandberg (2013) podle několika odborníků definuje domácí úkol jako školní práci vykonávanou mimo vyučovací hodiny ve škole bez pomoci učitelů (Strandberg, 2013, s. 326).

Dobře zadaný domácí úkol pak přináší užitek (Čapek, 2013, s. 150). S tím souvisí také pojem **smysluplný domácí úkol**. Jedná se o takový domácí úkol, který nabádá žáky, aby přemýšleli o důležitých otázkách, uplatňovali své znalosti a dovednosti k řešení skutečných problémů a vytvářeli autentické produkty, které budou dále smysluplně využity (Alleman et al., 2010, s. 3).

Podle Reillyové (2014) je pro dítě domácí úkol šancí jak v praxi využít to, co se naučilo ve třídě (Reilly, 2014, s. 25).

Hlavní funkcí domácích úkolů by mělo být vytvoření správných pracovních návyků u dítěte a zafixování učiva, které se ve škole probíralo (Šrámková, 2005, s. 67).

1.1.1 Pojem smysluplné domácí úkoly

Podle Allemanové a jejích kolegů (2010) by smysluplné domácí úkoly měly obohatit obsah výuky a procvičit látku probranou ve škole. Důležité je také propojit velké myšlenky z jedné nebo více vyučovacích hodin.

Úkoly musí souviset s cíli výuky, odpovídat úrovni obtížnosti a zájmům dětí. Pokud má být pro děti vypracovávání domácích úkolů motivační, musí být úkoly proveditelné a

děti musí vědět, jaký přínos pro ně budou mít. Úkoly by také měly být oporou, ale ne náhradou výuky ve škole, měly by vytvořit spojení mezi současnou a budoucí výukou. Důležité je také, aby žákům byla poskytnuta možnost volby, případně možnost se vyjádřit k podstatným prvkům domácího úkolu.

Dále by měly poskytnout příležitosti k uplatnění dovedností a znalostí získaných ve škole a posílit spojení mezi školou a životem dítěte. Měly by žáky vést například k uspořádání informací, úvaze o alternativách, použití pojmů v reálných situacích, řešení problémů týkajících se světa mimo učebnu a k oslovování lidí mimo školu.

Úkoly také mají informovat rodinu o procesu učení dítěte a přispívat ke spolupráci v rodině (Alleman et al., 2010, s. 4 – 5).

Porovnání znaků málo smysluplných a smysluplných domácích úkolů:

<u>Málo smysluplné domácí úkoly</u>		<u>Smysluplné domácí úkoly</u>
Memorování informací	X	Aplikace znalostí
Méně náročné myšlenkové operace	X	Složitější myšlenkové operace
Úkoly řízené učitelem	X	Úkoly řízené žáky/studenty
Zaměření se na dodržování pravidel	X	Zaměření se na učení
Žádný význam mimo učebnu	X	Význam i mimo učebnu

(Alleman et al., 2010, s. 6)

1.1.2 Učitelé a smysluplné domácí úkoly

Učitelé, kteří tvoří a zadávají smysluplné domácí úkoly, by podle Allemanové a jejích kolegů (2010) měli:

- mít jasný a přímý vliv na každý zadaný domácí úkol.
- ukázat studentům/žákům, co přesně mají dělat v zadaném domácím úkolu.
- přispívat k učení studentů/žáků ve třídě tím, že sami úkol také splní.
- očekávat různé odpovědi než jen jednu předem určenou.
- strukturovat úkoly a pomáhat tak žákům dosáhnout úspěchu.

- sdílet úkoly s dalšími lidmi i mimo třídu a podporovat v tom také žáky.
- ukazovat nebo oslavovat práce studentů/žáků, což zvyšuje počet dokončených úkolů ostatních.
- sestavovat takové úkoly, které budou zvládnutelné bez ohledu na socioekonomické postavení žáka nebo úroveň jeho schopností.
- vyrovnávat případné nevýhody nebo obtíže, se kterými by se mohli studenti/žáci potýkat.
- zařadit zdroje (nebo pokyny k tomu, kde jsou zdroje umístěny) potřebné pro zadání úkolu.
- zachovat vysoké očekávání ohledně plnění domácích úkolů pro všechny studenty/žáky.
- považovat domácí úkoly za příležitost, ne za trest.
- nahlížet na domácí úkol jako na samozřejmost, kterou úspěšní studenti/žáci běžně vykonávají (Alleman et al., 2010, s. 5).

1.2. Typy domácích úkolů

Maňák (1992) uvádí, že je nutné, aby měl učitel přehled o tom, jaké druhy a formy domácích úkolů může využívat. Pokud takový přehled bude mít, může vhodně volit domácí úkoly za účelem zajištění stanovených cílů.

1.2.1 Klasifikace domácích úkolů dle Maňáka

Maňák (1992) klasifikoval druhy a formy domácích úkolů.

Druhy domácích úkolů:

1. Podle obsahového aspektu

Jde o domácí úkoly zadávané z jednotlivých vyučovacích předmětů (např. z češtiny, matematiky, vlastivědy apod.).

2. Podle vztahu k důležitým momentům ve vyučovacím procesu

Podle tohoto znaku rozlišujeme motivační úkoly, úkoly k osvojování nového učiva, k upevňování a opakování učiva, k vytváření dovedností, prověřovací úkoly apod.

3. Podle funkce ve výchovně vzdělávacím procesu

Jde o didaktické úkoly, zájmové úkoly, výchovné úkoly apod.

4. Podle rozsahu samostatnosti žáků

Tento druh domácích úkolů zahrnuje úkoly návodné, reprodukční, pamětné, problémové, dále úkoly, které rozvíjejí samostatnost a tvořivost, a úkoly tvůrčí.

5. Podle vztahu k jedinci

Jedná se o úkoly individuální, partnerské, skupinové a kolektivní.

Formy domácích úkolů:

1. Podle převládajícího způsobu realizace

Do této formy domácích úkolů zařazujeme úkoly ústní, písemné, grafické, výtvarné, technické, praktické a pracovní.

2. Podle použitých prostředků a pomůcek

Jde o úkoly z učebnic, z doplňkové literatury, dále o úkoly, pro které jsou potřebné názorné pomůcky, o úkoly, při kterých se pracuje s technickými prostředky, nebo o úkoly, při kterých je využívána didaktická technika (např. DVD, počítače ...).

3. Podle použitých metod

Tato forma domácích úkolů zahrnuje úkoly zaměřené na pozorování, experimenty, sbírání předmětů a faktů, úkoly výzkumné povahy apod.

4. Podle časového aspektu

Jedná se o úkoly, které jsou krátkodobé nebo dlouhodobé.

5. Podle rozsahu záběru

Podle této formy domácích úkolů rozlišujeme úkoly monotematické, mezipředmětové a komplexní.

(Maňák, 1992, s. 26 – 27)

1.2.2 Klasifikace domácích úkolů dle Waltmanové-Greenwoodové a Martina

Waltmanová-Greenwoodová a Martin (1997) rozdělují domácí úkoly na čtyři základní typy:

- **Cvičné domácí úkoly.** Tyto úkoly slouží k naučení základních dovedností, tzn. pravopisu, základních matematických úkonů a základních pojmů z oblasti přírodních věd. U těchto domácích úkolů se nelze úplně vyhnout tomu, aby se děti neučily určité informace zpaměti a drilem.
- **Přípravné domácí úkoly.** Tento typ úkolů se využívá při přípravě žáků na následující učitelem naplánovanou hodinu. Na prvním stupni může učitel uložit žákům za úkol například zjistit informace k danému tématu z populární dětské literatury.
- **Rozšiřující domácí úkoly.** Možností rozšíření znalostí a chápání určitého učiva je porovnání vědomostí získaných ve škole o určitém problému s dalšími souvislostmi. Příkladem mohou být znalosti týkající se roku 1848, tzv. Roku revoluce, a porovnání s historickými událostmi, které následovaly později, např. s roky 1968 a 1989.
- **Tvůrčí domácí úkoly.** Podstatou těchto domácích úkolů jsou obzvláště obtížná zadání, při nichž je nezbytné zapojit rozmanité dovednosti. Žáci tak mají možnost integrovat, rozšiřovat a aplikovat to, co se již naučili dříve.

Waltmanová-Greenwoodová a Martin (1997) upozorňují na to, že pokud si uvědomíme, jakou povahu má daný domácí úkol, bude nám jasnější, proč byl domácí úkol zadán, a budeme moci také snadněji dokončený úkol posoudit. Tento názor doplňuje již výše zmíněný názor Maňáka (1992), který uvedl, že za účelem zajištění stanoveného cíle je

nutné volit vhodné druhy a formy domácích úkolů.

1.2.3 Klasifikace domácích úkolů dle Coopera

Další typy domácích úkolů nabízí Allemanová a její kolegové (2010). Ti uvádí, že Harris Cooper klasifikoval domácí úkoly podle:

- množství
- účelu
- oblasti dovedností
- míry individualizace
- stupně výběru pro žáka
- termínu dokončení
- sociálního kontextu.

(Alleman et al., 2010, s. 16)

1.3. Doporučené postupy zadávání domácích úkolů

Většina pedagogů má shodný názor v tom, že úkol, který byl dobře uložen, má pozitivní dopad v mnoha směrech (Waltmanová-Greenwoodová a Martin, 1997, s. 39). S tím souhlasí také Čapek, jehož názor byl již zmíněn výše, a to, že dobře zadaný úkol je prospěšný (Čapek, 2013, s. 150).

Vyvstává nám tedy praktická otázka, jak by měl **správně zadaný domácí úkol** vypadat? Jeho **znaky** charakterizoval Čapek (2013) takto:

- měl by pro žáky představovat práci zábavnou, hravou a zajímavou;
- neměl by trvat moc dlouho;
- neměl by být náročný;
- měl by brát ohledy na rozdíly mezi schopnostmi a dovednostmi žáků;
- měl by povzbuzovat myšlení;

- neměl by předpokládat pomoc od rodičů;
- rozhodně by neměl být zadáván každou vyučovací hodinu;
- mělo by z něj být jasně zřetelné, jaký přínos pro žáky bude mít;
- neměl by vyžadovat podpis rodičů;
- pokud je určen pro vypracovávání společně s rodiči, měl by mít jasné zadání pro tento účel určené a být tak i sestaven.

Také Izbicki (2008) předkládá svůj názor, jaké domácí úkoly by měly být zadávány. Děti na počátku školní docházky by si měly přečíst vždy pár stránek ze své oblíbené knihy. Podle něj by do této činnosti měli být zapojeni také rodiče, kteří by dětem měli číst nahlas nebo si číst spolu s nimi. Zároveň ale zdůrazňuje, že nejlepším domácím úkolem pro rodiče je strávit denně patnáct minut povídáním si se svými dětmi, ne však mluvením „na děti“ (Izbicki, 2008, s. 25).

Čapek (2013) současně dodává, že ideální podle něj je, pokud je domácí úkol dobrovolný, jeho řešení je otevřené (umožňuje rozvíjet kreativitu) a za jeho zpracování náleží žákovi od učitele odměna.

Důležité je také zmínit, že ve skutečnosti by měla výuka připravit dítě na práci na domácích úkolech a naopak domácí úkoly by dítě měly připravit na výuku. Výuka by měla jít s domácími úkoly „ruku v ruce“ (Glessner, 1961, s. 8).

1.4. Doba strávená vypracováváním domácích úkolů

Věřím, že otázku: „Kolik času by měly žákům domácí úkoly zabrat?“ si klade většina učitelů. Odborníci se shodují, že na ni neexistuje jednoznačná odpověď. Je nutné zmínit, že mezi dětmi jsou individuální rozdíly, někdo zvládne daný úkol za dvacet minut, jinému pak trvá hodinu (Šrámková, 2005, s. 69).

Výše byl již zmíněn názor Čapka (2013), že správně zadaný domácí úkol by neměl dítěti zabrat mnoho času, ideálně několik minut, u starších dětí pak maximálně několik desítek minut (Čapek, 2013, s. 152).

Podle mého názoru nelze některé domácí úkoly vypracovat během několika minut. Pokud zadaný úkol dítě zajme a vyžaduje složitější práci a tedy i větší časovou náročnost, domnívám se, že to nemusí hned znamenat, že je špatně zadaný. Níže je dále uvedeno několik časových doporučení ze zahraničí.

Thomasová (1992) doporučuje, že by děti do 3. ročníku s domácími úkoly neměly strávit více jak dvacet minut denně, od 4. do 6. ročníku je pak doporučeno rozmezí dvacet až čtyřicet minut denně (Thomas, 1992, s. 10).

Izbicki (2008) uvádí, že podle pokynů britské vlády by děti na počátku školní docházky neměly strávit vypracováváním domácích úkolů déle jak hodinu týdně, tzn. například čtyři dny v týdnu patnáct minut. V sedmi až osmi letech by pak měla být tato doba zvýšena na hodinu a půl. V deseti letech by měly být děti schopné strávit nad domácími úkoly půl hodiny denně. Současně ale zdůrazňuje, že pokud dítě dokončí domácí úkol dříve, mělo by být pochváleno. Pochvalu si také zaslouží, pokud nad domácím úkolem bude trávit ze zájmu a potěšení více času (Izbicki, 2008, s. 25).

Pokud výše uvedené názory porovnáme, můžeme říci, že se zahraniční odborníci s Čapkem víceméně shodují.

Čapek (2013) dále prezentuje zkušenosti jedné matky. V první třídě v této rodině dělali domácí úkoly deset minut, v každém dalším ročníku pak o deset minut déle. Ve třetí třídě tak nastavila své dceři budík na půl hodiny. Pokud po uplynutí této doby nebyla dcera s prací hotová, poznamenala maminka do sešitu, že opravdu třicet minut pracovala. Dcera však úkol většinou dokončila dříve. Maminka tento systém hodnotí velmi pozitivně, protože děti nestrávily nad úkoly spoustu času a měly tak prostor také pro sebe.

Někteří rodiče nechávají děti vypracovávat domácí úkoly nanečisto. Šrámková (2005) varuje, že právě to může dobu strávenou nad domácím úkolem výrazně prodloužit. Navíc se děti v první či druhé třídě psaním nanečisto vyčerpají.

1.5. Hodnocení domácích úkolů

Než přejdeme k otázce hodnocení domácích úkolů, je nutné zmínit, že je nezbytné, aby děti na své domácí úkoly dostaly co nejdříve zpětnou vazbu. Děti by měly obdržet domácí úkoly, které budou opravené nebo s komentářem, co nejdříve, ideální je, pokud tak učitel učiní následující den nebo hodinu daného předmětu (Watmanová-Greenwoodová a Martin, 1997, s. 40).

Domácí úkoly by podle Šrámkové (2005) nikdy neměly být známkovány. Primárně by podle ní měly sloužit hlavně dětem, aby si procvičily látku a vytvořily pracovní návyky (Šrámková, 2005, s. 68 – 69).

Žáci i učitelé vnímají známky za domácí úkoly spíše jako odměnu za práci než jako zpětnou vazbu o učení. Vatterottová (2011) uvádí, že ve studii, která proběhla v roce 2010 v USA, bylo zjištěno, že známkování domácích úkolů a zvyšování úspěchu ve škole má spíše negativní souvislost.

Proti názoru, že by domácí úkoly neměly být známkovány, uvádí učitelé tři argumenty, proč domácí úkoly známkují:

- **„Když úkoly dětem neoznámkuji, nebudou je dělat.“**

Mnoho učitelů se podle výzkumu v Texasu domnívá, že právě kvůli známám děti domácí úkoly dělají. Rodiče k tomu dodávají, že známky zajistí, že děti budou brát domácí úkoly vážně. K tomu je ovšem nutné dodat, že známky motivují jen ty žáky, pro které představují právě známky motivaci.

- **„Těžká práce by měla být odměněna.“**

Snaha a úsilí by měly být odměněny a právě známkování je tím způsobem odměny. Znamky umožňují učitelům odměnit žáky, kteří se snaží, a potrestat žáky, kteří domácí úkoly nedělají. Proti tomu je však namítáno, že odměňování žáků za děláni domácích úkolů jejich celkovou známku zkreslí tak, že již nepodává zpětnou vazbu o jejich skutečném učení.

- **„Známky za domácí úkoly pomáhají žákům, kteří nedopadli příliš dobře při testech.“**

Známky za domácí úkoly odměňují také žáky, kteří se snaží, ale z nějakého důvodu nemají dobré hodnocení. Tento důvod pro známkování domácích úkolů přináší největší znepokojení, neboť odhaluje tři problémy s tím spojené, a to:

- **Maskování špatného výkonu.** Pokud se ze známek počítá průměr, vysoký počet dokončených domácích úkolů má tendenci zamaskovat špatný výkon žáka.
- **Zkreslený obraz o pokroku.** Pokud domácí úkoly započítáváme do hodnocení žáka, dáváme dohromady praxi, kontrolu porozumění s aktuálními důkazy o učení a vytváříme tak zkreslený obraz o pokroku žáka.
- **Omezené možnosti hodnocení učitelem.** Mnoho učitelů má omezený přehled o možnostech vyhodnocení učení mimo zařazování domácích úkolů a testů. Učitelé nevědí, jak mají pomocí úkolů zadaných ve třídě hodnotit nebo analyzovat, zda došlo k učení.

(Vatterott, 2011. s. 61)

1.6. Pracovní prostředí a pomůcky

Pro vypracovávání domácích úkolů je velmi důležité pracovní prostředí. Podle Šulové (2014) by vhodné pracovní prostředí dítěti měli pomoci udělat rodiče. V některých rodinách je prostor velmi omezený, ale i přesto lze dítěti vytvořit místo, kde si navykne pracovat a nebude rušeno. Fryjaufová (2006) vhodný pracovní kout specifikuje jako místo, kam se vejde psací stůl, jehož plocha musí být dostatečně velká, aby na ní bylo možné mít počítač a zároveň i dost místa na psaní.

Důležité je také osvětlení pracovního prostředí. Ideální je, pokud na něj dopadá co nejvíce denního světla. Samozřejmostí je pak také stolní lampička, kterou je potřeba upevnit tak, „aby dítěti při psaní nedopadal na sešit stín ruky.“ (Fryjaufová, 2006, s. 37)

Vhodnou pomocí mohou být i pracovní pomůcky, které bude dítě při práci rádo používat. Může si je i samo vyzdobit (Šulová, 2014, s. 149). Měli bychom dbát na to, aby mělo dítě při práci veškeré potřebné pomůcky k dispozici, čímž zabráníme tomu, aby dítě práci zbytečně přerušovalo (Waltmanová-Greenwoodová a Martin, 1997, s. 45).

Waltmanová-Greenwoodová a Martin (1997) také radí pro malé děti zhotovit cedulku, kde bude nápis „Nerušit!“. Tím se zajistí vyčlenění času na práci na domácích úkolech z ostatních domácích aktivit.

1.7. Pozitivní vlivy domácích přípravy aneb proč jsou domácí úkoly důležité

Šulová (2014) uvádí, že většina odborníků souhlasí s názorem, že domácí příprava pozitivně ovlivňuje nejen školní prospěch dítěte, ale zároveň také dětem pomáhá získávat i rozvíjet mnoho dovedností a schopností.

Podle Allemanové a jejích kolegů (2010) jsou domácí úkoly pro děti na prvním stupni důležité, protože jim umožňují si nové informace zopakovat a uložit si je tak do dlouhodobé paměti (Alleman et al., 2010, s. 69).

Glessnerová (1961) uvedla další důvody, proč některé děti potřebují domácí úkoly, a to když ve vyučování příliš aktivně nepracují nebo učitel neudělal svou práci dobře (Glessner, 1961, s. 8).

Podle Coopera (1989) souvisí krátkodobý pozitivní efekt domácích úkolů s učením se určitého předmětu, zatímco dlouhodobé pozitivní efekty souvisí s podporou dobrých studijních návyků, nezávislosti, zodpovědnosti a rozvojem pozitivních postojů k učení (Strandberg, 2013, s. 335). K tomu Schunk a Zimmerman (1994) dodávají, že zastánci domácích úkolů poukazují na to, že mezi výhody domácích úkolů patří rozvoj schopnosti organizovat si čas a studijních dovedností, podpora nezávislosti a celoživotního učení mimo školní prostředí (Schunk & Zimmerman, 1994, citováni v Cooper, Lindsay & Nye, 2000, s. 485).

1.8. Negativní vlivy domácí přípravy a jejich následky

Šulová (2014) upozorňuje, že s sebou domácí příprava může přinést také negativní vlivy. Ty jsou nejčastěji spojené s tím, když délka a náročnost domácí přípravy neodpovídá věku dítěte a tomu, co je schopno zvládnout. Dále také, když domácí příprava nemá jasný či dokonce žádný přínos pro jeho výkon ve škole a dítěti není jasné, jaký efekt by pro něj měla dlouhodobě přinést.

Některé negativní aspekty domácí přípravy uvádí Harris Cooper (1989). Jde o:

- satiacy, tedy pocit nasycení nebo otupení,
- odeprání části volné času a společenských aktivit,
- zásahy rodičů do domácí přípravy, které mají negativní vliv,
- podvádění,
- prohlubování rozdílů mezi více úspěšnými a méně úspěšnými dětmi (Cooper, 1989, citován v Alleman et al., 2010, s. 19).

Právě účast rodičů při domácí přípravě může někdy mít také opačný účinek. Negativně působí, pokud se rodiče zapojí do domácí přípravy za účelem jejího urychlení nebo pokud rodiče nemají potenciály pro roli učitele a používají odlišné výukové postupy, než byly použity ve škole. Přímé zapojení rodičů do domácí přípravy také někdy může vést k nadměrnému tlaku na děti. Problémem jsou i příliš zainteresovaní rodiče, kteří dětem rovnou podávají správné odpovědi, případně dokončí domácí úkol sami (Cooper, Lindsay & Nye, 2000, s. 466).

Kohn (2006) uvedl, že takřka v polovině amerických domácností se domácí úkoly často neobejdou bez křiku a pláče. K tomu navíc odpůrci domácích úkolů dodávají, že vztah mezi dětmi a rodiči je složitý i bez domácích úkolů. Domácí úkoly často nutí rodiče stávat se učiteli, i když to není jejich práce (Kohn, 2006, citován v Alleman et al., 2010, s. 19 – 20). Domnívám se, že tato tvrzení neodpovídají pouze americkým domácnostem. A tak může být domácí úkol považován také za každodenní malý stresor (Katz, Buzukashvili & Feingold, 2012, s. 408).

Podle Šulové (2014) mohou nastat případy, které poté přinesou negativní následky ve spojení s domácí přípravou. Jde o situace, kdy s sebou domácí příprava často nese negativní emoce, dítě je po delší dobu velmi přetěžováno nebo nezažívá pocit úspěchu. Mezi takové následky patří:

- ztráta zájmu o učení,
- ztráta přirozené zvědavosti,
- fyzická a psychická únava,
- projevy psychosomatických poruch, poruchy spánku, nevolnost ...,
- strach ze selhání, což s sebou přináší také úzkostlivost,
- nelibost ve spojení s úbytkem volného času,
- narušení vztahů s rodiči (tlak na dítě, napětí v rodině, opakující se konflikty).

Setkáváme se také s naprosto protichůdnými názory. Zatímco Šulová (2014) uvádí, že tím, že se dítě věnuje školním povinnostem doma, je zvyšována interakce mezi dětmi a rodiči, Allemanová a její kolegové (2010) oponují, že dítě vypracováváním domácích úkolů ztrácí čas, kdy by se mohlo věnovat rodině a svým zálibám (Alleman et al., 2010, s. 20).

1.9. Význam domácí přípravy v prvních letech školní docházky

Zahájení školní docházky je jednou z klíčových událostí v životě dítěte. Jde o významnou změnu jak pro dítě, tak pro jeho rodinu. Někdy bývají rodiče zaskočeni tím, co vše příprava do školy zahrnuje a co se od nich očekává (Franclová, 2013, s. 25).

Při domácí přípravě v prvních letech školní docházky je důležitá spolupráce rodiče s dítětem. Rodič v těchto letech přistupuje k dítěti více direktivně, dítě je jím vedeno a kontrolováno, důležitý je ovšem i prostor pro organizování práce dítětem a částečné samostatné vypracovávání některých domácích úkolů (Šulová, 2014, s. 149).

Domácí příprava dětí na počátku školní docházky nezahrnuje jen osvojování nových poznatků, ale součástí jsou i další důležité výchovné cíle:

- **Pravidelná povinnost.** Dítě musí přijmout, že bude mít určité povinnosti, které bude muset pravidelně plnit.
- **Navyknutí si na pracovní rituály.** Jde o přípravu pracovního prostředí, kde bude dítě domácí úkoly vypracovávat, a zjištění, kdy se mu který typ práce vykonává nejlépe (určení času).
- **Zavedení hygienických požadavků.** Tento bod souvisí s tím, že dítě ví, jak má vypadat pracovní prostředí, kde se má připravovat do školy a dělat domácí úkoly, např. ví, že špinavý stůl rozhodně není vyhovující.
- **Získání základních studijních dovedností.**
- **Organizování volného času.** Právě s tím, jak si co nejlépe zorganizovat vlastní čas, dítěti mohou pomoci rodiče. Rodiče dítěti poradí s tím, co je vhodné udělat nejdříve, jak si promyslet, kolik mu daná práce zabere času apod.
- **Rozvoj schopnosti řídit sebe samo, jak se motivovat, malé odměny.** Každého motivuje něco jiného, možností je spousta, např. sladká odměna nebo po dokončení úkolu sledování oblíbeného seriálu.
- **Podpora spolupráce školy s rodinou.**
- **Důraz na možnost pozorování dítěte.** Jedná se o to, zda má dítě možnost sledovat při práci a učení své vzory – rodiče, sourozence, prarodiče.
- **Důraz na latentní učení.** Zahrnuje, jaké má dítě možnosti si osvojit v běžném životě a ve svém domácím prostředí, aniž by si myslelo, že se něco učí (Šulová, 2014, s. 146).

V nižších ročnících je školní úspěšnost dítěte hodně ovlivněna rodiči. Pro dítě je důležité, aby s ním rodiče probírali to, co si od něj škola žádá, pomáhali mu s domácí přípravou, společně chystali pomůcky na další školní den, zkontrolovali mu domácí úkoly atd. (Franclová, 2013, s. 23).

Šrámková (2005) zdůrazňuje, že děti v nejnižších ročnících základní školy se bez domácích úkolů neobejdou, neboť je potřeba, aby denně procvičovali čtení a psaní,

ve škole není tolik času, aby se domácí úkoly v těchto oblastech mohly opomenout.

1.9.1 Tipy pro rodiče dětí na počátku školní docházky

Šrámková (2005) prezentuje tři tipy pro rodiče dětí na počátku školní docházky:

Nouzový telefon

Někdy se stane, že si dítě zapomene domácí úkol poznamenat a neví, o které cvičení se přesně jednalo či jak znělo úplné zadání úkolu. V takových případech je vhodné mít telefonní číslo na rodiče některého spolužáka. Rozhodně by se to však nemělo stávat pravidlem. To, jak si bude dítě zadání domácích úkolů poznamenávat, by s ním rodiče měli dobře probrat, řešením je také obrátit se na učitele.

Rodičovské schůzky

Pokud mají rodiče pocit, že je jejich dítě domácími úkoly zahlceno, je vhodné zjistit, jaký názor na to mají ostatní rodiče v dané třídě. Při třídních schůzkách je příležitost problém s velkým množstvím domácích úkolů s učitelem či učitelkou probrat.

Čtení pro radost

Jak již bylo zmíněno, čtení je jednou z oblastí, kterou je nutné se u dětí v nižších ročnících zabývat nejlépe denně. Ideální je, pokud si dítě navykne každý večer na chvíli číst z oblíbené knížky. Pokud si s ním navíc rodiče o přečtené kapitole popovídají a dítě je k tomu svolné, stává se pak tento čas příjemnou relaxací. Učitel by rozhodně neměl trvat na tom, aby dítě četlo pouze texty z čítanky. Efektivní je, pokud dítě u rodičů vidí, že svůj volný čas tráví též čtením knihy.

2 Spolupráce školy a rodiny v domácí přípravě žáka

Franclová (2013) uvádí, že obzvláště na počátku školní docházky má zásadní význam také úzká spolupráce mezi učiteli a rodiči žáků. Právě tématu spolupráce školy s rodinou budeme věnovat tuto kapitolu.

Podle Šulové (2014) klade dnešní společnost možná až velký důraz na samostatnost dětí, přitom by neměla opomíjet, že je pro ně nejdůležitější především sociální kontakt, blízkost a podpora rodiny. Obzvláště na počátku školní docházky představují domácí úkoly pro dítě náročnou životní situaci, a tak očekává od rodičů podporu.

Pokud rodiče nezajímá to, co se týká školního života jejich dítěte, můžeme očekávat, že dítě selže. Vypracovávání domácích úkolů není příliš kvalitní. Pokud se s dítětem nikdo v nižších ročnících nevěnuje domácímu procvičování čtení, psaní a počítání, nemohou jeho pokroky odpovídat ani tomu, co požaduje učitel, ani jeho možnostem (Franclová, 2013, s. 23). Rabušicová (2004) k tomu dodává, že podle školních výsledků se také dále odvíjí kariéra dítěte.

Domácí úkoly mohou být někdy rodinám na obtíž nebo mohou umožnit rodičům a dětem učit se a trávit čas společně (Trahan a Lawler-Prince, 1999, s. 65). S druhou částí tvrzení souhlasí také Holteová (2016), která uvádí, že domácí úkoly mohou být nástrojem k vytvoření spolupráce mezi školou a rodinou (Holte, 2016, s. 20). Pokud spolu obě strany pracují jako partneři, je možné učení dítěte zlepšit. Čapek (2013) zároveň také upozorňuje na předimenzované domácí úkoly, které ubírají prostor rodičům, přesněji řečeno prostor pro tvořivost a podněty ze strany rodičů. S tím souhlasí také Bennettová (2007), která potvrzuje, že rodiče mají často pocit, že do toho, co se týká domácích úkolů, nemají mluvit a že o tom, co budou jejich děti dělat, rozhoduje učitel (Bennett, 2007, s. 12).

Učitel může svou práci dělat lépe, pokud s ním budou rodiče spolupracovat (Glessner, 1961, s. 8). Učitel by měl být právě tím, kdo spolupráci s rodinou iniciuje. Musí jí dát patřičnou úroveň a smysl, stanoví pravidla a řád. Klade také důraz na to, aby byla spolupráce efektivní (Franclová, 2013, s. 24).

V souvislosti s rodinou a vypracováváním domácích úkolů je nezbytné uvést, že je téma domácích úkolů často kritizované kvůli podporování nerovnosti ve vzdělávání. Každé dítě se setkává s jinou mírou a kvalitou podpory při děláni domácích úkolů ze strany rodičů a má odlišné podmínky pro domácí přípravu (Čapek, 2013, s. 149). Také Allemanová a její kolegové (2010) upozorňují na sociální status rodiny. Děti na vypracovávání domácích úkolů potřebují čas, prostor a určité pomůcky, tím jsou velmi znevýhodněné děti z ekonomicky slabých rodin. Řešením by bylo například prodloužení školního dne, kdy by všechny děti měly příležitost dokončit své domácí úkoly ve škole (Kohn, 2006; Wallis, 2006, citováni v Alleman et al., 2010, s. 19).

2.1. Postoje k domácím úkolům

Jak jsem již zmínila v úvodu práce, domácí úkoly jsou předmětem mnoha diskuzí. Názory na ně se liší jak mezi rodiči, tak učiteli (Čapek, 2013, s. 146).

Někteří rodiče přijímají domácí úkoly jako nezbytné, jiní nechápou, proč by si děti měly své školní problémy přinášet domů. Myšlenka, že by měly být školní a domácí činnosti zcela oddělené, je podle Glessnerové (1961) špatná. Domácí úkoly jsou nezbytnou součástí vzdělávání a učení je práce na plný úvazek (Glessner, 1961, s. 8).

Některým rodičům však v souvislosti s domácími úkoly vyvstává otázka, čí práce je učit jejich děti. Rodiče někdy nevnímají domácí úkoly jako znak toho, že škola odvádí dobrou práci, ale spíše jako snahu převést zodpovědnost za učení na rodiče (Kralovec & Buell, 2000, citováni v Alleman et al., 2010, s. 20).

Proti tomu Maňák (1992) uvádí kladné stanovisko rodičů k domácím úkolům. Podle něj rodiče vnímají domácí úkoly jako prostředek, jímž se děti učí být zodpovědné, pracovat soustavně a samostatně. Nutné je však podotknout, že zadané domácí úkoly musí odpovídat časovým možnostem žáka a jeho potřebám.

Van Voorhisová (2004) zjišťovala důvody, proč učitelé zadávají domácí úkoly. Většina učitelů zadává úkoly z jednoho z těchto 10 důvodů:

- praxe,
- příprava,
- účast,
- osobní rozvoj,
- komunikace rodič – učitel,
- vztah rodič – dítě,
- vzájemná interakce,
- politika,
- vztahy s veřejností,
- tresty.

(Van Voorhis, 2004, s. 207)

Někteří učitelé také zadávají domácí úkoly proto, aby si děti doma četly a trávily méně času u televize (Corno, 1996, s. 27). Domnívám se, že tento důvod můžeme částečně označit jako kontraproduktivní, neboť pokud jde dítěti o to, aby co nejdříve mohlo sledovat televizi, domácí úkoly neudělá příliš kvalitně.

Studenti a žáci považují domácí úkoly za zajímavé, pokud jsou spojené s určitým tématem nebo dovedností, jež je důležitá pro jejich život, nebo pokud studenti a žáci pochopili, jaký smysl dané cvičení má (Cooper, 1989; Xu, 2007, 2009, citování ve Strandberg, 2013, s. 335).

2.2. Možnosti spolupráce

Je velmi důležité, aby škola s rodiči spolupracovala. Domnívám se, že můžeme souhlasit s Bennetovou (2007), která zdůrazňuje, že partnerství rodič – učitel musí být skutečným obousměrným vztahem (Bennet, 2007, s. 11). Toto tvrzení potvrzuje také

Šulová (2014). Upozorňuje na to, že tyto vztahy musí být dvoustranné, nutné je jejich vzájemné propojení a nikdy nejsou izolované. Již bylo zmíněno, že Trahanová a Lawlerová-Princová (1999) uvádí, že pokud škola a rodina spolupracují jako partneři, může se zlepšit učení dětí.

Právě Trahanová a Lawlerová-Princová (1999) uvádí některé strategie pro učitele, jak rozvíjet partnerský vztah s rodiči žáků v oblasti domácí přípravy a domácích úkolů, a to:

Definování partnerství jako sdílení informací. Pokud nejsou poskytnuty rovné příležitosti pro sdílení nápadů, nemůže dojít k partnerství. Rozvíjení partnerství musí být hlavním cílem učitele, aby mohly být tyto postupy úspěšné.

Soubor dosažitelných cílů pro rozvíjení partnerství. Vhodné je si vybrat jednu nebo dvě oblasti zaměření, které jsou výhodné jak pro rodiče, tak pro učitele. Vstup rodičů je pro tento bod zásadní.

Vedení záznamů o domácí přípravě. Tyto záznamy budou zahrnovat navrácené úkoly, dokončené úkoly, podpisy rodičů apod.

Průzkum rodičů týkající se jejich pohledů na postupy domácí přípravy. Rodičům můžeme položit otázky zaměřující se na množství domácích úkolů, postupy, typy, rodičovskou přípravu atd.

Poskytnutí vzdělání rodičům. Naplánujeme nejméně tři aktivity vedoucí ke vzdělávání rodičů v oblasti domácí přípravy a poskytneme jim možnost sdílet zkušenosti s ostatními.

Komunikace s rodiči. Je nezbytné komunikovat s rodiči každého dítěte minimálně jednou za dva měsíce. Můžeme si vybrat, zda budeme komunikovat telefonicky nebo zvolíme osobní setkání.

Reflektování a hodnocení pokroků učitele při vytváření partnerství se všemi rodiči. Vhodné je přemýšlet o reflektování a vyhodnocení strategií, aktivit a priorit, které byly zavedeny, a pokračovat v jejich rozvoji vzhledem k partnerství s rodiči.

Pohled na partnerství se všemi rodiči jako na neocenitelnou investici. Důležitý je nový pohled na rodiče ve vzdělávacím procesu jako na partnery. Čas strávený rozvíjením partnerství a pozitivních vztahů s rodiči je potřeba považovat za investici, která přinese všem zúčastněným stranám velké výhody a prospěch (Trahan a Lawler-Prince, 1999, s. 67 – 68).

2.3. Komunikace mezi školou a rodinou

Podle Rabušicové (2004) mají větší šanci uspět ve škole děti, jejichž rodinám záleží na komunikaci se školou, a dále pokud jsou informace, které děti získávají v rodině, v souladu s těmi, které získaly děti ve škole. Komunikace, která mezi rodinou a školou dobře funguje, je základním principem vztahu mezi těmito dvěma stranami. Každá strana může mít o komunikaci jiné představy (Rabušicová, 2004, s. 71), proto je vhodné si na začátek vytvořit základní pravidla pro dialog učitel – rodič. Pro obě strany musí existovat stejný prostor, kam budou rovnocenně dávat i odkud budou brát (Bennet, 2007, s. 13).

2.3.1 Doporučení pro učitele

Felcmanová (2013) doporučuje, aby učitelé v jedné škole vždy přistupovali k určitým problémům stejně, tzn., že není úplně vhodné, aby jeden učitel zaujímal k dané situaci naprosto odlišné stanovisko než učitel další. Mezi nejčastěji řešená témata budou patřit otázky týkající se klasifikace a chování.

V některých záležitostech by měla mít škola s rodiči jasno již od začátku. Rodiče musí vědět, s kým mají případně problémy ohledně klasifikace a chování řešit. Řešením může být připravený postup, jak v takových situacích mají rodiče jednat.

Pokud budeme takový postup pro rodiče vytvářet, měli bychom myslet na několik faktorů. Na úvod je potřeba poskytnout rodičům informace, na koho se v případě konkrétního problému mají obrátit jako první, zda jít rovnou za učitelem, kterého se problém týká, nebo třídním učitelem, výchovným poradcem či ředitelem školy. V případě, že se řeší nějaká situace, měli by o ní učitelé informovat vedení školy, někdy je potřeba, aby se za učitele postavilo, proto musí být informované.

Dalším faktorem je školní řád, zda se nějak dotýká konkrétní otázky, a také informovanost rodičů o tom, kde mohou určité informace hledat a zda s nimi byli někdy seznámeni.

Rozhodně bychom neměli zapomenout na konzultační hodiny. To zahrnuje nejen stanovení času, kdy je vhodné na konzultaci za učiteli přijít, ale také i způsob domluvy konzultace. Rodiče tak budou vědět, kdy na ně učitelé nebudou mít čas, a vyvarují se příchodů v danou hodinu.

Škola by měla mít také nastaveno, kdy bude podávat rodičům informace ona, např. pokud jde o oblast klasifikace, problémové chování, šikanu apod. Rodiče by v těchto případech také měli vědět, jakým způsobem si informace od školy mohou zkontrolovat. Je vhodné také stanovit předběžný postup, který škola zahájí, pokud má pocit, že jde o šikanu.

2.3.2 Obecné tipy k jednání pro učitele

1. Místo

Pokud učitele čeká jednání s rodiči, je nutné připravit prostory, které budou pro takové situace vhodné, samozřejmě je také příjemná atmosféra (Felcmanová, 2013, s. 41). Také Čapek (2013) potvrzuje, že vhodným místem na jednání s rodiči není například chodba. Nejlepší je zvolit místo neutrální. Někdy již předem předvídáme z blížícího se hovoru problémy, pak je vhodné zajistit si svědka, který může být i nenápadný.

2. Čas

Pro setkání s rodiči a konzultace navrhuje termíny, které jsou pro rodinu vyhovující. Umožňujeme výběr z více variant (Krejčová, 2005, citována ve Felcmanová, 2013, s. 41). S tím opět souhlasí také Čapek (2013), který zdůrazňuje, že by se učitel měl přizpůsobit možnostem rodičů. Důležité je také vyhradit si dostatečný časový úsek k jednání.

3. Verbální komunikace

Podle Čapka (2013) je nutné mluvit srozumitelně, volit správné tempo řeči a snažit se

o přátelský a optimistický tón, který ovšem nesmí působit neupřímně. Určitě bychom neměli být netrpěliví, samozřejmostí v rozhovoru by měla být absence sarkasmu či ironie. Rodiči bychom měli dát najevo pochopení a zájem o problém.

4. Neverbální komunikace

Také neverbální komunikace je důležitá. Čapek (2013) radí používat gesta s mírou tak, aby dávaly najevo, že jsme otevření a ochotní problémy s rodičem řešit. Mimika by měla být přátelská. Projevujeme snahu poznat, zda se v řeči těla rodiče, se kterým jednáme, nezrcadí nervozita, nespokojenost či netrpělivost. Domnívám se, že je důležité upozornění Bennetové (2007), že by učitel při jednání s rodičem nikdy neměl sedět za stolem. Vhodné je uspořádat sezení na stejné úrovni (Bennet, 2007, s. 13).

2.4. Zapojení rodičů do domácí přípravy

Zapojení rodičů do domácí přípravy má svá pozitiva a negativa. Pozitivním přínosem je, pokud rodiče v domácí přípravě převezmou roli, kdy se snaží u svých dětí posilovat samostatnost, kontrolují jejich učení a povzbuzují je, pokud s něčím mají obtíže (Cunha et al., 2015, s. 159).

Právě Reillyová (2014) upozorňuje na to, že vědci došli k závěru, že zájem rodičů má někdy opačný účinek na výsledky testů a známky dětí. Jde zejména o situace, kdy se rodiče příliš ponoří do pomoci dětem s domácími úkoly a nedávají jim tak šanci stát se nezávislými a sebevědomými jedinci (Reilly, 2014, s. 24). Úlohou rodičů by mělo být pouze dohlížení na práci dětí (Waltmanová-Greenwoodová a Martin, 1997, s. 40).

Epsteinová (1995) ve svém plánu uvádí šest typů postupů zapojení rodičů:

- a) rodičovství,
- b) komunikace,
- c) dobrovolnictví,
- d) učení doma,
- e) rozhodování,

f) spolupráce se společenstvím (Epstein, 1995, citována ve Trahan & Lawler-Prince, 1999, s. 65).

Oproti Epsteinové uvádí Walkerová, Hooverová-Dempseová, Whetselová a Greenová (2004) 8 praktik zapojení rodičů do domácí přípravy. Jedná se o:

- interakci s učitelem (například komunikace ohledně domácích úkolů dítěte),
- strukturování dokončování domácích úkolů dítěte (například uspořádání materiálů),
- domácí dohled,
- reagování na vykonávání domácích úkolů (například oprava domácích úkolů),
- zapojení se do specifických úkolů,
- modelování meta-strategií vztahujících se k úkolům, znalostem, dovednostem a schopnostem dětí (například rozložení úkolů do menších kroků),
- podpora dítěte při porozumění domácímu úkolu (například kontrola porozumění),
- modelování meta-strategií učících se procesů dítěte, které napomáhají splnění úkolu (například podpora při sebekontrolě).

(Walker, Hoover-Dempsey, Whetsel & Green, 2004, citovány v Cunha et. al., 2015, s. 160)

2.4.1 Vhodné způsoby zapojení rodičů do domácí přípravy

Dále uvádím několik **způsobů pro rodiče**, jak se co nejlépe podílet na domácí přípravě dětí a čemu se při ní vyvarovat.

První chybou je, pokud rodič sedí při psaní úkolů vedle dítěte, odpovídá na jeho otázky a opravuje mu chyby. Lepším řešením je, když rodič zůstane dítěti k dispozici tak, že dělá domácí práce v jeho blízkosti. Dává mu tak najevo, že si nemyslí, že dítě danou práci nezvládne samo. Rodič by také nikdy neměl opravovat chyby v úkolu bez vědomí dítěte. Je třeba myslet na to, že domácí úkol je šance, jak dítě může využít v praxi to, co

se naučilo ve škole. Pokud dítě požádá rodiče, aby mu úkol zkontroloval, mělo by být na chyby poukazováno taktně, např. „Zkus se vrátit a podívat se, jestli se tady někde nestala chyba.“ (Reilly, 2014, s. 25).

Běžně se stává, že se po dlouhém dni nechce ani dětem, ani rodičům dělat domácí úkoly. Chybou je, pokud rodič dítě začne nutit, aby začalo na domácích úkolech pracovat. Dítěti musí být jasné, že má své povinnosti a právě mezi ně patří plnit co nejlépe domácí úkoly. Nejlepším řešením této situace je nastavit si pravidelný režim. Důležité je stanovit si místo a konkrétní čas, kdy dítě půjde domácí úkoly dělat. Je přirozené, že některé děti potřebují po příchodu ze školy čas na „dobití“, než se pustí do domácích úkolů (Reilly, 2014, s. 25).

Fryjaufová (2006) uvádí, že každá denní doba pro učení nese své výhody i nevýhody. Pokud se dítě věnuje učení a domácí přípravě hned poté, co přijde ze školy, má zbývající část dne už volno. Výhodou je, že má dítě to, co se probíralo ve škole, v živé paměti a má také motivaci, že po napsání úkolů a učení může jít ven, případně se věnovat hře, zkrátka má splněno. Nevýhodou je, že děti tráví ve škole celé dopoledne, je tedy vhodné vystřídat sedavou činnost s pohybem. Dalším důležitým aspektem je také to, že většina rodičů ještě není po návratu dítěte ze školy doma, nemohou tak poskytnout pomoc při práci na domácích úkolech. Zmínit musíme také to, že při psaní úkolů si již dítě představuje hraní s kamarády, což může působit negativně, neboť se dítě může snažit děláním úkolů uspíšit a odbude je. Pokud se dítě věnuje domácí přípravě až ve večerních hodinách, výhody spočívají v tom, že má celé odpoledne volné a může si jej užít, také rodiče mohou večer již poskytnout dítěti při psaní úkolů pomoc. Nevýhodou je, že má dítě celé odpoledne před očima vidinu povinností, které je třeba splnit. Dítě může být také po odpoledni, které trávilo sportem, hodně unavené a má pak problémy se na domácí přípravu soustředit. Podle mého názoru to, co vyhovuje jednomu dítěti, nemusí vyhovovat druhému. Dítěti by v této otázce měli pomoci rodiče, aby zjistilo, kdy je pro něj vypracovávání domácích úkolů a příprava do školy nejvhodnější.

Další významnou situací je večerní přednáška dítěti o tom, jak se mělo na test připravit

dříve apod. Dítě spíše ocení, pokud mu rodič pomůže osvojit si time management, tedy způsob, jak efektivně řídit svůj čas. Vhodné je naučit dítě rozdělit si úkoly na více zvládnutelných částí. Dobrou pomůckou je tištěný kalendář. Dětem na prvním stupni poslouží jako vizuální připomenutí důležitých termínů. Měl by být na dobře viditelném místě. Dítěti pak může rodič pomoci nastavit si denní cíle, například ve spojitosti s učením slovíček. Dítě získá kontrolu nad termíny a bude tak za jejich dodržení zodpovědné. Nedodržení termínu by však nemělo mít negativní důsledky, naopak každé dodržení termínu může být spojeno s odměnou (Reilly, 2014, s. 26).

Někdy se stane, že dítě nad vypracováváním domácích úkolů nadává a skučí. V těchto případech by rodiče neměli podlehnout a nechat se do tohoto bědování zatáhnout. Domnívám se, že můžeme souhlasit s Reillyovou (2014), že by měl rodič v první řadě zjistit, co dítě frustruje. Může se jednat o nedostatek motivace, dítěti by mělo být vysvětleno, že čím dříve úkoly splní, tím dříve se může jít věnovat nějaké pro něj zábavnější činnosti. Pak by měl rodič opustit místnost, neboť si dítě nemůže dále stěžovat, pokud nemá komu. Jiná situace ovšem nastává, pokud je domácí úkol pro dítě příliš složitý. Pak by se měl rodič zapojit a snažit se situaci s dítětem vyřešit. Pokud se i tak nedaří, je potřeba se obrátit na učitele. Dítě starší 8 let už by mělo zvládnout promluvit si s učitelem samo. Učitel určitě neuvidí rád, pokud se nějakému jeho žákovi nedaří úkoly plnit, a bude se snažit pomoci dítěti danou látku pochopit.

Významné je také zařazování projektů do výuky. Rodič by měl nechat dítě převzít nad prací na projektu vedení. Projekty jsou do výuky řazeny proto, aby děti získaly šanci uplatnit nové naučené dovednosti. Rodič se do práce může zapojit, ale dítě musí být tou „hybnou“ silou. Dítě můžeme například upozornit na to, pokud přeskočí nějaký krok v harmonogramu. Pokud nám dítě ukazuje již hotový produkt, měli by mu rodiče říci něco specifického, měli by uznávat především samotný obsah a snahu, kterou do toho dítě vložilo, než jen to, jak hotový produkt vypadá.

Je důležité, aby si rodiče uvědomovali, že v případě potřeby by tu pro děti měli být, ale nemusí nad nimi doslova stát po celou dobu práce na domácích úkolech (Reilly, 2014, s. 27).

Problémem je také zájem rodičů o dítě a jeho domácí úkoly. Někdy rodiče vytrvají například pouze týden (Glessner, 1961, s. 8).

Podle Patallové, Coopera a Robinsonové (2008) s sebou nese správné zapojení rodičů do práce na domácích úkolech tři pozitivní účinky, a to:

- vyšší míru dokončení domácích úkolů,
- méně problémů s domácími úkoly,
- a možnost zlepšení studijních výsledků u dětí na základních školách.

(Patall, Cooper a Robinson, 2008, citováni ve Strandberg, 2013, s. 336)

2.5. Doporučení pro rodiče

Dle Šulové (2014) prezentují některá obecná doporučení pro rodiče ohledně domácí přípravy dětí.

- **Přiměřená zátěž dítěte.** Rodič by měl být tou osobou, která zná své dítě nejlépe. Dítěti by měly být poskytnuty podněty o stupeň vyšší, než je úroveň, kam samovolně dospělo. Pokud dítě baví řešit pro něj přiměřené úkoly, je to prostředek k dosažení vyšší vývojové úrovně.
- **Posilování sebevědomí dítěte.** Rodič by měl vědět, jakým způsobem posilovat sebevědomí dítěte, aby mělo odvalu pracovat na domácích úkolech samostatně.
- **Znalost dítěte.** Rodič by měl své dítě znát a poskytnout mu podporu hlavně v oblastech, které nejsou jeho silnými stránkami, naopak v těch oblastech, kde dítě nemá problémy, by ho měl nechat rodič jednat samostatně.
- **Role rodiče v domácí přípravě.** Rodič by měl umět dítě při vypracovávání domácí přípravy především podpořit, poradit mu, být mu autoritou a poskytnout pomoc, nikoliv však za povinnosti dítěte přebírat zodpovědnost.
- **Komunikace s dítětem.** Komunikace s dítětem by nikdy neměla začínat tím, že se rodič zeptá na domácí úkoly. Rodiče by mělo zajímat, jaké nové a zajímavé

zážitky dítě ze školy má. Rozhovory s dítětem by měly být nezávazné, ne zaměřené jen na účel.

- **Domácí úkoly jako povinnost.** Rodič by měl dítěti vysvětlit, že domácí úkoly jsou nyní jeho povinností a ostatní mu s ní mohou pomoci, nikoliv ji vykonávat za něj.
- **Pozornost dítěte ve škole.** Vhodné je také upozornit dítě na to, že práce na domácích úkolech je závislá na jeho pozornosti ve škole. Úkoly budou pro dítě méně náročné, pokud je ve škole pozorné. Rodič by také měl dítěti zdůraznit, že se určitě má obrátit na učitele rovnou ve škole, pokud mu nebude něco jasné.
- **Zajištění pomoci dítěte někým jiným.** Rodič by měl umět přiznat, když si s úkolem neví rady a nedokáže dítěti pomoci. V tomto případě by měl být rodič schopen zajistit dítěti pomoc od někoho jiného.
- **Styl řízení domácí přípravy.** Postup řízení domácí přípravy rodičem by měl být od stylu direktivního k autonomnímu.
- **Pracovní předpoklady dítěte.** Úkolem rodiče by mělo být také vyvažování pracovních předpokladů dítěte. Úzkostnému dítěti při vypracovávání domácího úkolu trochu „ulehčit“, nedbalé dítě mít více pod dohledem.
- **Atmosféra při vypracovávání domácích úkolů.** Při psaní domácích úkolů by kolem dítěte měla panovat uvolněná, pozitivní a klidná atmosféra.
- **Převládání pochvaly.** Chválení by mělo rozhodně převládat nad káráním. Důležité je, aby dítě bylo pozitivně motivováno k všemu, co se školy týče.
- **Přínos domácích úkolů pro dítě.** Je nezbytné, aby dítě vědělo, proč daný domácí úkol má udělat, jaký z toho bude mít přínos a jak může poté získané znalosti prakticky využít.

2.6. Doporučované postupy pro učitele při tvorbě domácích úkolů

Alleman et al. (2010) uvádí, že Zais (1976) upozorňuje na to, že výběr vzdělávacích aktivit by se měl primárně řídit tím, jak dané aktivity přispívají dosažení učebních cílů žáků. Vhodné aktivity by měly umožňovat dosažení více cílů a zapojovat žáky aktivně do učení tak, aby jim pomáhaly rozvíjet hodnoty a kritické myšlení. Takové aktivity jsou také postavené na důležitém obsahu a jsou přizpůsobené schopnostem a zájmům žáků (Alleman et al., 2010, s. 42).

Domácí úkoly by měly být inspirovány motivací a vlastními zájmy žáků (Corno, 1996, s. 29).

2.6.1 Zásady při tvorbě domácích úkolů podle Allemanové a Brophyho

Allemanová (2010) s Brophyem zaměřili své snahy sice především na společenské vědy, nicméně principy, které uvádějí, jsou stejně využitelné i pro jiné vyučovací předměty jak pro různé aktivity během vyučovacích hodin, tak pro domácí úkoly. Tyto principy při tvorbě výukových aktivit a domácích úkolů rozdělují na primární a sekundární.

Primární principy

Mezi primární zásady patří význam cíle a volba vhodné obtížnosti, úkol by měl být také proveditelný a efektivní.

Význam cíle

Aktivity musí být užitečné jako prostředky k dosažení smysluplných vzdělávacích cílů. Mohou sloužit k dosažení více cílů, ale každá aktivita by měla mít primární cíl. Aktivity sloužící jen k prostému zaměstnání a zabavení žáků toto kritérium nesplňují. Činnosti by měly být postaveny na silných myšlenkách nebo významných otázkách, ne na izolovaných faktech nebo jiném periferním obsahu, který postrádá potenciál aplikovatelnosti do života.

Úroveň obtížnosti

Další primární zásada se týká vhodné obtížnosti. Úkol musí být dostatečně obtížný, aby představoval výzvu a rozšiřoval možnost učení, ale zároveň nesmí být tak složitý, aby

z něj bylo mnoho žáků zmatených a frustrovaných. Nové obtížné procesy by neměly být zaváděny na náročném a neznámém obsahu. Pokud je hlavním cílem zabývat se s žáky novým obsahem, měly být využívány jednoduché nebo známé struktury a procesy.

Proveditelnost

Domácí úkoly mohou využít celkové domácí prostředí žáků k poskytnutí údajů nebo výukových zdrojů. Některé činnosti, které by ve třídě nebylo možné uskutečnit se tak stanou realizovatelnými. Žáci by například mohli navštěvovat školní zasedání školské rady a informovat třídu o důležitých záležitostech.

Efektivita

Efektivita není u domácích úkolů tak důležitá, jako je tomu při plnění úkolů ve škole. Čas ve třídě je omezený a je potřeba se soustředit na výuku a strukturování úkolů, ale jakmile mají žáci jasno v tom, co je potřeba udělat, mohou pracovat na úkolech i mimo třídu. Mohou také pracovat samostatně na sjednaných nebo časově náročných projektech, které doplňují skupinové práce, a aktivitách, které se objevují během výuky. Při plánování je potřeba také zvážit otázku času, důležité je, kdy a jak budou domácí úkoly při výuce zadány, aby tak díky tomu byly výuce dodány různé názory, aktuálnost, personalizace atd.

Sekundární principy

Sekundární zásady, které Brophy a Allemanová (1991) vyvinuli, pro navrhování a realizaci vzdělávacích aktivit se vztahují k prvkům, které jsou žádoucí, ale nejsou nezbytně nutné. Mezi ně patří stanovení si více cílů, význam motivace, složitější myšlenkové operace, přizpůsobování a výhoda využití rodiny či dalších lidí.

Mnohé cíle

Pokud domácí úkol současně zahrnuje cíle několika lekcí či jednotek, je vhodnější, než když se úkolem dosáhne pouze jediného cíle. Úkoly, které umožňují integraci napříč předměty, mohou být žádoucí, integrace by ovšem neměla vadit při plnění primárního cíle.

Nejúspěšnější integrace nenastává v důsledku záměrných pokusů ji vnést do výuky, ale jako přirozený vedlejší produkt úkolu orientovaného na cíl a na zajištění autentické aplikace velkých myšlenek, důležitých otázek, dovedností atd.

Význam motivace

Domácí úkoly, které žáky baví, jsou vhodnější, než ty, které žáky nebaví. Autentické, holistické a do života aplikovatelné aktivity mají nejen větší výchovnou hodnotu, ale přinášejí mnohem více radosti, než pouhé rozpoznávání informací, opakovací pracovní listy nebo jiná cvičení sloužící k procvičování izolovaných dovedností.

Stejně jako integrace je důležitá i motivace, ta je však i přesto považována za sekundární princip. Učitelé často tvoří zábavné aktivity, které postrádají cíl. Mnohdy jsou přidávány jako rozptýlení k těžkým úkolům nebo se používají proto, aby učitel měl co žákům zadat. Nehledě na to, jak moc si žáci plnění úkolu mohou užít, pokud úkol nevede k přínosnému cíli, nemůže být považován za vhodný.

Složitější myšlenkové operace

Nejlepší domácí úkoly vyzývají studenty nejen k nacházení a reprodukci informací, ale také k interpretování, analyzování nebo manipulování s informacemi při odpovídání na otázky nebo s problémy, které nelze vyřešit pomocí běžné aplikace dříve získaných znalostí. Často je potřeba důležité dovednosti, jako je dotazování, předpokládání nebo vyhodnocování zdrojů informací, přezkoumat nebo analyzovat na krátké úseky přímých pokynů, aby se zajistilo, že žáci tyto znalosti mají a jsou schopni je použít. Aby byli žáci v domácích úkolech úspěšní, potřebují se cítit dobře při používání dovedností s nimi spojenými.

Přizpůsobování

Domácí úkoly, které mohou být přizpůsobeny individuálním rozdílům a schopnostem žáků, jsou samozřejmě vhodnější. Upřednostňují se také domácí úkoly, které obsahují možnost volby. Všechny možnosti volby by měly odpovídat cílům. Výběr může spočívat v tom, jak splnit zadaný úkol, v počtu jedinců k rozhovoru nebo průzkumu, počet zdrojů k použití, typy informací, které mají shromažďovat atd.

Výhoda využití rodiny či dalších osob

Dalším faktorem při navrhování smysluplných úkolů je výhoda využití rodiny a společenství kolem žáků při plnění úkolů.

Společnost je pro žáka zdroje informací. Tento koncept je založen na tom, že rozpoznání silných stránek a talentu jednotlivce a skupiny lidí okolo něj má na žáka často pozitivnější působení, než jen důraz na jeho potřeby a jeho problémy. Jde o faktor, který je založen na silných stránkách, nadání a talentu dítěte.

Cílem je zvýšit výkon a motivaci studentů. Při vytváření úkolů bychom tak měli myslet na to, abychom do nich promítli silné stránky dítěte a jeho zájmy. Pokud bude tento přístup pravidelně používán, je vysoká pravděpodobnost, že mohou být nedostatky ve spojitosti s domácími úkoly překonány.

(Alleman et al., 2010, s. 42 – 44)

2.7. Problémy týkající se domácí přípravy a domácích úkolů

Jedním z problémů podle Van Voorhisové (2011) jsou nesrovnalosti mezi představami žáků, rodičů a učitelů o tom, kolik času by měli strávit s domácími úkoly. Tyto nesrovnalosti pak mohou vést ke komunikačním problémům mezi domovem a školou (Strandberg, 2013, s. 335).

Mnoho rodičů uvádí, že příčinami komunikačních problémů ohledně domácích úkolů je to, že učitel nezahájí včasnou a užitečnou komunikaci a dále pak nedostatek informací učitele o potřebách jejich dítěte (Munk et al., 2001, s. 189).

V souvislosti s problémy týkajícími se domácí přípravy a domácích úkolů považují za důležité uvést i rozšířené **mylné představy o domácích úkolech**.

1. Nejlepší učitelé zadávají domácí úkoly pravidelně.

Dobří učitelé odlišují využití domácích úkolů podle zájmů a schopností žáků. Rozdělení domácích úkolů totiž odráží přehled učitele o schopnostech a potřebách jeho žáků.

2. Více domácích úkolů je lepší než méně.

Více domácích úkolů není vždy nejlepším řešením. Škola nedokáže zajistit, aby se domácí úkoly skutečně staly ukazatelem úspěšnosti ve škole.

3. Rodiče chtějí, aby jejich děti dostávaly domácí úkoly.

Rodiče ve skutečnosti chtějí, aby jejich děti ve škole měly dobré výsledky. Jsou tedy ochotni se svými dětmi domácí úkoly dělat, pokud skutečně vedou k pozitivním výsledkům. Jen některé domácí úkoly však přispívají k úspěchu ve škole. Pokud menší děti dostávají neurčité, zdlouhavé nebo příliš složité domácí úkoly, rodiče často změni svůj názor na to, zda domácí úkoly přinášejí jejich dítěti nějaký užitek.

4. Domácí úkoly podporují to, co se žáci učí ve škole.

Domácí úkoly podporují školní výuku jen, pokud se výslovně používají s tímto úmyslem. I pokud učitel takto úkoly zadává, často se stává, že nezajistí, aby všichni žáci tohoto cíle dosáhli (Corno, 1996, s. 28). Tomu odporují již zmíněné názory Waltmanové-Greenwoodové a Martina (1997) a Čapka (2013), kteří tvrdí, že dobře zadaný úkol je prospěšný.

5. Domácí úkoly podporují disciplínu a odpovědnost.

Je prokázáno, že domácí úkoly podporují disciplínu a odpovědnost pouze za určitých podmínek. Domácí úkoly mohou podpořit odpovědnost, pokud rodiče přispívají k podpoře tohoto cíle a vykonávají dohled nad vypracováváním domácích úkolů svých dětí. I tak ale domácí úkoly tvoří jen malou část při budování disciplíny a odpovědnosti (Corno, 1996, s. 28).

Opomenout bychom neměli, že problémem dnešní doby je velká pracovní vytíženost rodičů, čímž pak trpí, jak rodiče, tak děti (Moore, 2013, citována ve Felcmanová, 2013, s. 65). Rodiče, kteří mají nedostatek času na pomoc dětem s domácí přípravou, by raději ve zbytku času pracovali na vztahu mezi nimi a jejich dětmi, nezanedbatelnou část jejich času také pokryjí domácí povinnosti.

Dalším problémem je, že by rodiče dětem rádi pomohli s domácími úkoly, ale nevědí si

s nimi rady, neboť od doby, kdy oni sami navštěvovali školu, proběhlo mnoho změn. Stává se také, že rodiče neporozumí zadání domácího úkolu z důvodu nedostatku k němu poskytnutých informací. Více informací k zadávaným úkolům by pro rodiče bylo dobrým řešením (Felcmanová, 2013, s. 65).

Nezbývá než zdůraznit, že každé dítě je jiné, ke každému se musí přistupovat individuálně. Pro někoho je domácí příprava snadnou záležitostí, pro někoho naopak velmi obtížnou. Pro rodiče by mělo být důležité, aby dítě učení bavilo a aby z něho mělo dobrý pocit, bez toho si k němu nemůže vytvořit pozitivní vztah (Šulová, 2014, s. 152).

3 Shrnutí teoretické části

Domácí úkol představuje práci, kterou zadal učitel při vyučování a kterou má žák vypracovat ideálně doma. Pokud je domácí úkol vhodně zadaný, přinese s sebou užitek. Mnoho odborníků uvádí, že domácí úkoly mají u dětí budovat především vhodné pracovní návyky a pomáhat zafixovat ve škole probranou látku. Některé studie však toto tvrzení naopak vyvracejí a upozorňují na to, že domácí úkoly mohou být také kontraproduktivní a způsobovat u dětí ztrátu zájmu o školu.

Každý učitel by měl znát různé druhy a formy domácích úkolů, aby je mohl efektivně využívat k naplňování cílů, které si stanoví. Velmi důležitou otázkou, kterou si podle mého názoru klade mnoho učitelů, je, jak by měl správně zadaný úkol vypadat.

Velmi diskutovaným tématem je také časová náročnost domácích úkolů. Domnívám se, že u tohoto bodu bychom měli dbát především na individuální schopnosti a dovednosti dětí. Při vypracovávání domácích úkolů bychom se měli vyvarovat tomu, aby dítě dělalo domácí úkoly nanečisto, velmi jej to unaví.

Každý zadaný domácí úkol by dítě mělo obdržet nazpět co nejdříve opravený (případně okomentovaný). Opravený domácí úkol by měl sloužit jako zpětná vazba o učení dítěte. Není doporučeno hodnotit domácí úkoly známkou. Někteří učitelé však zdůrazňují, že často právě známka představuje u dětí jedinou motivaci, proč by měly domácí úkol udělat.

Stěžejní pro domácí úkoly je také prostředí, kde budou vypracovávány. Právě tato stránka problematiky domácích úkolů je závislá především na rodině, která by měla dítěti adekvátní pracovní prostředí pomoci vytvořit. Naprostou samozřejmostí a nutností by měl být psací stůl.

Domácí úkoly s sebou nesou jak pozitiva, tak negativa. Mezi pozitiva domácích úkolů pro děti na prvním stupni patří zopakování informací prezentovaných ve škole a jejich následné uložení do dlouhodobé paměti. Negativně na dítě domácí úkoly působí, pokud nejsou přiměřené věku a jeho schopnostem. Děti by měly být obeznámeny s přínosem konkrétního domácího úkolu.

Také zapojení rodičů do domácí přípravy nemusí mít vždy pozitivní efekt. Nesprávné poskytnutí pomoci rodiči s sebou může nést velké následky. Prostřednictvím domácích úkolů jsou na děti často kladené velké nároky, v těchto situacích je pak velmi důležitá podpora ze strany rodiny. Rodiče by se nikdy neměli pokoušet domácí úkoly urychlovat nebo je řešit za děti, naopak by se měli snažit děti povzbudit a posilovat jejich samostatnost. Právě samostatnost při vypracovávání domácích úkolů zvyšuje sebevědomí dětí.

Pro učení dítěte je velmi důležitá spolupráce mezi školou a rodinou. V tomto vztahu by měly obě strany vystupovat jako partneři. Převzít iniciativu by měl však učitel, neboť má více možností, jak rozvíjet partnerský vztah s rodiči.

Svá specifika má také domácí příprava na počátku školní docházky. Dítě si musí v souvislosti s domácími úkoly osvojit některé základní návyky. Bez procvičování čtení, psaní a počítání se děti v nižších ročnících prvního stupně neobejdou.

Domácí příprava a domácích úkolů se dotýká také řada problémů. Často jde o odlišné představy učitelů, rodičů a dětí právě ohledně časové náročnosti domácích úkolů.

Zmiňováno je také to, že domácí úkoly a domácí příprava často prohlubují rozdíly mezi dětmi. Každé dítě má doma jiné podmínky a podporu ze strany rodiny. Sociálně znevýhodněné děti pak často nemohou dosahovat takových výsledků jako děti z rodin, které školní povinnosti dětí zajímají a rodiče dětem připravují adekvátní prostředí pro vypracovávání domácích úkolů a pro přípravu do školy.

II. EMPIRICKÁ ČÁST

Ve výzkumné části diplomové práce se zabývám názory žáků, rodičů a učitelů na domácí přípravu a domácí úkoly a také zapojením rodičů do domácí přípravy.

V prosinci 2016 jsem provedla předvýzkum dotazníkového šetření v jednom 3. ročníku ZŠ, po osvědčení výzkumného nástroje jsem pak následně v lednu 2017 realizovala dotazníkové šetření ve zbývajících dvou 3. ročnících a třech 4. ročnících na jedné ZŠ ve Středočeském kraji.

Dotazníkové šetření jsem doplnila polostrukturovanými rozhovory s třídními učitelkami daných tříd a čtyřmi vybranými rodiči, kteří souhlasili s poskytnutím rozhovoru.

4 Cíl výzkumu

Cílem výzkumné části diplomové práce je zjistit

- jaký postoj mají učitelé, rodiče a děti k domácím úkolům a domácí přípravě, jaký význam jim přisuzují a jak se staví k názoru, že jsou děti domácí přípravou a domácími úkoly přetěžovány.

5 Výzkumné otázky

Vzhledem ke stanovenému cíli jsem si stanovila následující otázky:

1. Považují učitelé domácí úkoly za důležité?
2. Jaký přístup mají k domácím úkolům a domácí přípravě rodiče a děti?
3. Kolik rodičů nesouhlasí se zadáváním domácích úkolů a přípravy?
4. V jakých pracovních podmínkách nejčastěji děti domácí úkoly a domácí přípravu vykonávají?
5. Jak se rodiče zapojují do domácí přípravy a úkolů dětí?
6. Jak děti vnímají situace, kdy se jejich rodiče do domácí přípravy zapojují?
7. Hodnotí učitelé domácí úkoly? Případně jakým způsobem?

8. Jaké povinnosti v souvislosti s domácími úkoly a domácí přípravou přisuzují rodiče učitelům?

6 Metodika práce

6.1. Výzkumná metoda a její charakteristika

Hlavní výzkumnou metodou této práce je dotazník. Dotazníkové šetření je dále doplněno polostrukturovanými rozhovory s několika respondenty, a to s třídními učitelkami tříd, ve kterých proběhlo dotazníkové šetření, a s rodiči.

6.1.1 Dotazník

Ke sběru dat jsem využila dotazník vycházející z HPI (Homework Process Inventory; Cooper, 1998, 2001; Cooper et al., 2000). Francouzská modifikace tohoto dotazníku byla standardizovaná v Kanadě a Francii. Dále dotazník vychází z dotazníku Thinking about My Child's Homework (Hoover-Dempsey, Sandler, 1995) a z metod Deslandes a Bertrand (2002, 2003) Dotazník byl přeložený a upravený pro české prostředí (Šulová a Škrabová, 2013, s. 172).

Ve výzkumu jsem využila dotazníky pro žáky a rodiče. Autorkami přeložených a upravených dotazníků pro české prostředí jsou Monika Morgernsternová a Lenka Šulová, ta je též vedoucí diplomové práce Kateřiny Tomanové, z níž jsem přesné znění dotazníků pro žáky a rodiče získala (Tomanová, 2011, s. 200 – 210).

Dotazníky pro žáky byly určeny pro žáky 1. a 2. ročníku. Na základě mých znalostí z oblasti pedagogického výzkumu a konzultací s vedoucí práce jsem shledala tento dotazník pro žáky 1. a 2. ročníku příliš zatěžující a rozhodla jsem se ho použít u žáků 3. a 4. ročníku.

Jak k dotazníku pro žáky, tak k dotazníku pro rodiče jsem na úvod sestavila stručný text, který respondenty informuje o významu výzkumu a žádá, aby jej vyplnili. Součástí dotazníků je také anonymní identifikátor. Pro některé rodiče však nepředstavoval naprostou anonymitu a bezpečí, tak jej nevyplnili. Na konci obou typů dotazníku je připojeno poděkování za pomoc. Dotazník pro rodiče je v závěru ještě doplněn

o instrukce, jak s dotazníkem naložit po jeho vyplnění, a dále dotazem vztahujícím se k případné další spolupráci na tomto výzkumu (následný rozhovor s rodiči).

Cílovou skupinou byli žáci 3. a 4. ročníku základní školy a jejich rodiče.

Dotazník pro žáky obsahuje 46 položek. V úvodu dotazník obsahuje několik demografických položek, které zjišťují pohlaví dítěte, třídu, kterou dítě navštěvuje, a složení rodiny. Dotazník zahrnuje 2 otevřené položky a 44 uzavřených položek, z toho 36 položek je ve formě hodnotících škál, ty jsou vytvořeny tak, aby byly pro děti graficky přehledné a srozumitelné. Konkrétně jde o intervalové škály (Gavora, 2000, s. 89), jejichž jednotlivé stupně tvoří časová adverbia.

Dotazník pro rodiče je dle mého názoru hodně obsáhlý a čítá 106 položek. Na začátku dotazníku je rodičům též položeno několik demografických otázek, které zjišťují pohlaví rodiče, informace o vzdělání, informace o rodině a dítěti apod. Dotazník obsahuje 2 otevřené položky, 2 polouzavřené položky a 102 uzavřených položek, z toho 92 škálovaných položek. Co se týče škálovaných položek, v 34 položkách rodiče vyjadřují míru souhlasu a v 58 položkách volí odpověď ve formě časových adverbii.

6.1.2 Polostrukturovaný rozhovor

Pro výzkumnou část mé diplomové práce jsem dále použila metodu polostrukturovaného rozhovoru. Polostrukturované rozhovory doplňují dotazníkové šetření.

K rozhovorům s učitelkami jsem připravila 13 základních otázek, dále jsem pak podle potřeby reagovala na odpovědi učitelek. Rozhovor jsem realizovala se 3 třídními učitelkami 3. ročníku a 3 třídními učitelkami 4. ročníku.

Pro rozhovor s rodiči jsem si připravila 15 základních otázek. Stejně jako u rozhovorů s učitelkami jsem pak dále podle potřeby reagovala na odpovědi rodičů. Rozhovor jsem realizovala se 4 rodiči.

6.2. Prostředí sběru dat

Po několika konzultacích jsem svůj výzkum zaměřila pouze na jednu základní školu v České republice. Vzhledem k zachování její anonymity uvádím pouze, že se nachází ve Středočeském kraji ve městě, v němž žije přibližně 5500 obyvatel. Domnívám se, že danou základní školu můžeme charakterizovat jako velkou, neboť ji v současné době navštěvuje asi 742 žáků. Škola je členěna na první a druhý stupeň. V okolí daného města se nachází poměrně hodně menších obcí, z nichž děti dojíždí právě do této školy, tudíž v současné době již kapacita školy nestačí a město zahájilo rozsáhlou přístavbu školy.

Na dané základní škole jsem oslovila třídní učitelky 3. a 4. ročníků, jejich žáky a rodiče daných žáků.

6.3. Organizace výzkumného šetření

Abych si ověřila, že žáci 3. a 4. ročníků skutečně tyto dotazníky zvládnou bez větších problémů vyplnit, uskutečnila jsem nejdříve 16. prosince 2016 předvýzkum v jedné třídě 3. ročníku. Zde se mi potvrdilo, že pro žáky 3. ročníku již není dotazník tak obtížný, přesto jim jeho vyplňování zabralo 20 – 30 minut času a projevovaly se individuální rozdíly, někteří žáci také potřebovali pomoci s porozuměním otázkám a odpovědím.

Součástí předvýzkumu bylo také předání dotazníků pro rodiče žákům tohoto 3. ročníku. Dotazníky pro rodiče byly žákům předány v obálkách s informací, že je jejich vyplnění dobrovolné, nicméně mi velice pomůže při zpracovávání empirické části mé diplomové práce. Na obálce byl uveden také termín 22. prosince 2016, do něhož mohli rodiče zasílat prostřednictvím svých dětí dotazníky zpět do školy. Abych zajistila anonymitu, kterou jsem rodičům zaručila, bylo nutné, aby dotazník předali dítěti v zalepené obálce. O tom, že rodiče dotazníky obdrží, jsem je také informovala na domluvené třídní schůzce.

Vzhledem k tomu, že i přes obsáhlost daných dotazníků předvýzkum přinesl dobré výsledky, rozhodla jsem se využít tyto dotazníky pro žáky a rodiče pro celý výzkum.

6.4. Návratnost dotazníků

Dotazníkového šetření se celkem zúčastnilo šest tříd, jak již bylo zmíněno tři třídy 3. ročníku a tři třídy 4. ročníku. Všichni žáci 3. a 4. ročníků, kteří byli ve škole v den, kdy jsem uskutečnila dotazníkové šetření, mi dotazníky vrátili vyplněné. Dotazníky vyplnilo 158 žáků. Dotazníkového šetření se neúčastnili chybějící žáci, tj. celkem 12 žáků.

Žáci, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření, byli dále požádáni o předání dotazníku pro rodiče svým rodičům a o jeho vyplnění.

6.4.1 Návratnost dotazníků pro žáky

Tabulka 1 - Počet žáků ve třídách

Třída	Počet žáků	Počet dívek	Počet chlapců
3. A	30	19	11
3. B	28	13	15
3. C	30	12	18
4. A	28	14	14
4. B	26	12	14
4. C	28	14	14
Součet	170	84	86

Tabulka 2 – Počet vyplněných (navracených) dotazníků pro žáky

Třída	Počet žáků	Počet vyplněných dotazníků	Počet chybějících žáků (nevyplněné dotazníky)
3. A	30	28	2
3. B	28	25	3
3. C	30	28	2
4. A	28	28	0
4. B	26	23	3
4. C	28	26	2
Součet	170	158	12

V den, kdy proběhlo dotazníkové šetření u žáků, chybělo dohromady ze všech 6 tříd 12 žáků.

6.4.2 Návratnost dotazníků pro rodiče

Dotazníky pro rodiče byly předány 158 žákům, 81 žákům 3. ročníku a 77 žákům 4. ročníku. Vyplněné dotazníky pro rodiče přineslo zpět do školy 118 žáků, 59 žáků 3. ročníku a 59 žáků 4. ročníku. Návratnost dotazníků pro rodiče tedy byla 74,68 %. Wiersma (1985) uvádí, že optimální je, pokud se v dotazníkovém výzkumu navrátí zpět minimálně 75 % dotazníků. Zároveň připouští, že je velmi obtížné tohoto procenta návratnosti dosáhnout (Wiersma, 1985, citován v Gavora, 2000). Domnívám se, že tedy můžeme považovat za úspěch, že se nám této hranice nepodařilo dosáhnout o pouhých 0,32 %.

7 Vyhodnocení získaných dat

V následujících podkapitolách se zabýváme vyhodnocením získaných dat z dotazníkového šetření a polostrukturovaných rozhovorů.

7.1. Vyhodnocení dotazníků pro žáky

Jak již bylo zmíněno, jedná se o standardizovaný dotazník, který nebyl nijak upravován. Ve vyhodnocování získaných dat často odůvodňuji, proč si myslím, že byla položka do dotazníku zařazena, co nám pomohla zjistit a jaké výsledky nám její vyhodnocení přineslo. Vzhledem k tomu, že postoje žáků byly zjišťovány pouze tímto dotazníkem, uvádím u každé položky graf s komentářem.

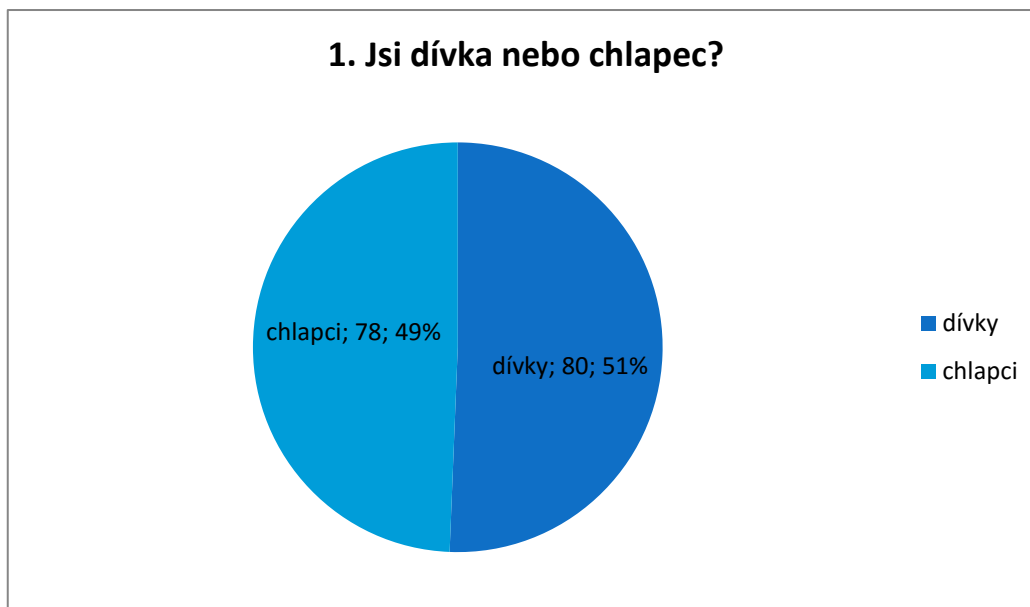
Položka č. 1 a č. 2

Znění položky č. 1:

1. Jsi ... a. dívka b. chlapec

Tato položku byla zařazena z toho důvodu, abychom měli přehled, kolik se do dotazníkového šetření zapojilo dívek a kolik chlapců (viz Graf 1). Dotazníkové šetření

se zúčastnilo 158 žáků, z toho 80 dívek a 78 chlapců, tudíž můžeme říci, že jde skoro o rovnoměrné zastoupení obou pohlaví.

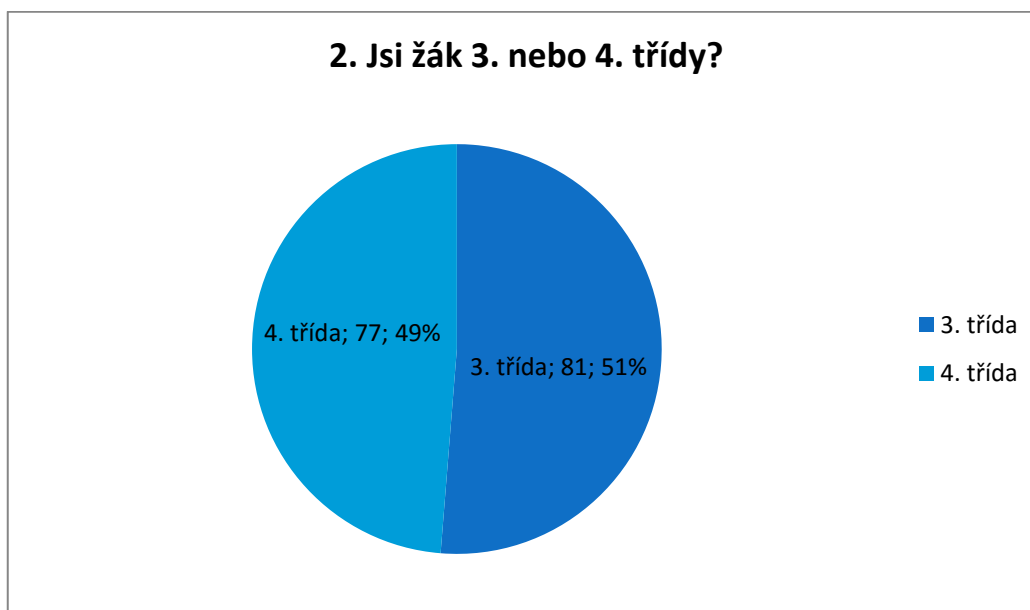

Graf 1 - Jsi dívka nebo chlapec?

Znění položky č. 2:

2. Jsi žák ... a. 3. třídy b. 4. třídy

Tato položka byla zařazena ze stejného důvodu jako položka č. 1. Do dotazníkového šetření se zapojovali žáci 3. a 4. ročníku, tudíž je potřeba uvést, že dotazníky vyplnilo 81 žáků 3. ročníků a 77 žáků 4. ročníků (viz Graf 2). Můžeme tedy konstatovat, že jde opět o skoro rovnoměrné zastoupení obou ročníků.

Graf 2 - Jsi žák 3. nebo 4. třídy?

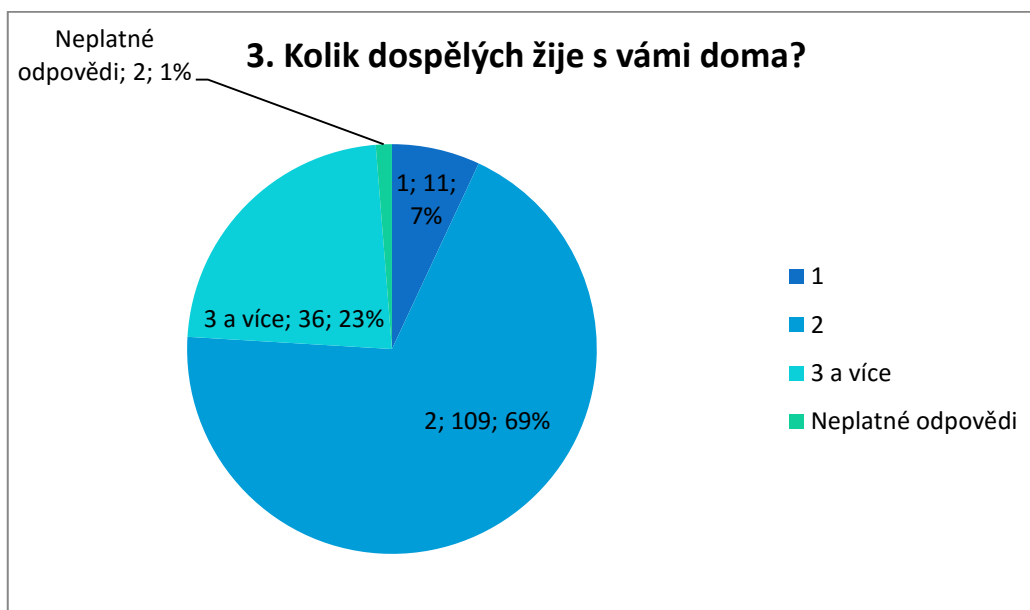
Položka č. 3 a č. 4

Následující dvě položky jsou otevřené a monitorují počet lidí, který žije v domácnosti společně s dítětem, které dotazník vyplňovalo.

Znění položky č. 3:

3. Kolik dospělých žije u vás doma? _____

Tuto otevřenou otázku jsem si rozdělila pro lepší vyhodnocování na možnosti: a) 1, b) 2 a c) 3 a více. Bylo zjištěno, že 11 dětí žije v domácnosti pouze s 1 dospělým, s 2 dospělými žije 109 dětí, 3 a více dospělých v domácnosti uvedlo 36 dětí. Je nutné poznamenat, že dotazníkového šetření se zúčastnilo i několik dětí žijících v dětském domově. Dvě odpovědi byly vyhodnoceny jako neplatné. Můžeme tedy uvést, že 69 % dětí (109 dětí) doma žije s 2 dospělými (viz Graf 3).

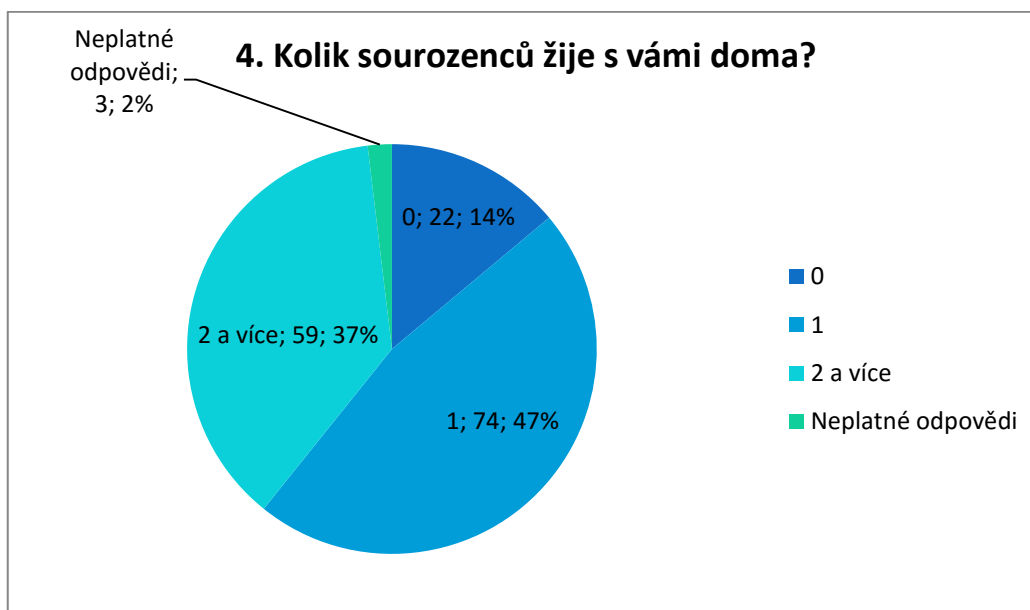

Graf 3 - Kolik dospělých žije u vás doma?

Znění položky č. 4:

4. Kolik sourozenců žije s vámi doma? _____

Tuto otázku jsem opět obdobně jako u předchozí otázky rozdělila na tři možnosti pro lepší vyhodnocování, a to: a) 0, b) 1 a c) 2 a více. Zjistila jsem, že skoro polovina dětí (74 dětí – 47 %), které dotazník vyplňovaly, žije v domácnosti s jedním sourozencem, 37 % dětí (59 dětí) s 2 a více sourozenci (viz Graf 4). Tři odpovědi byly vyhodnoceny jako neplatné.

Graf 4 - Kolik sourozenců žije s vámi doma?

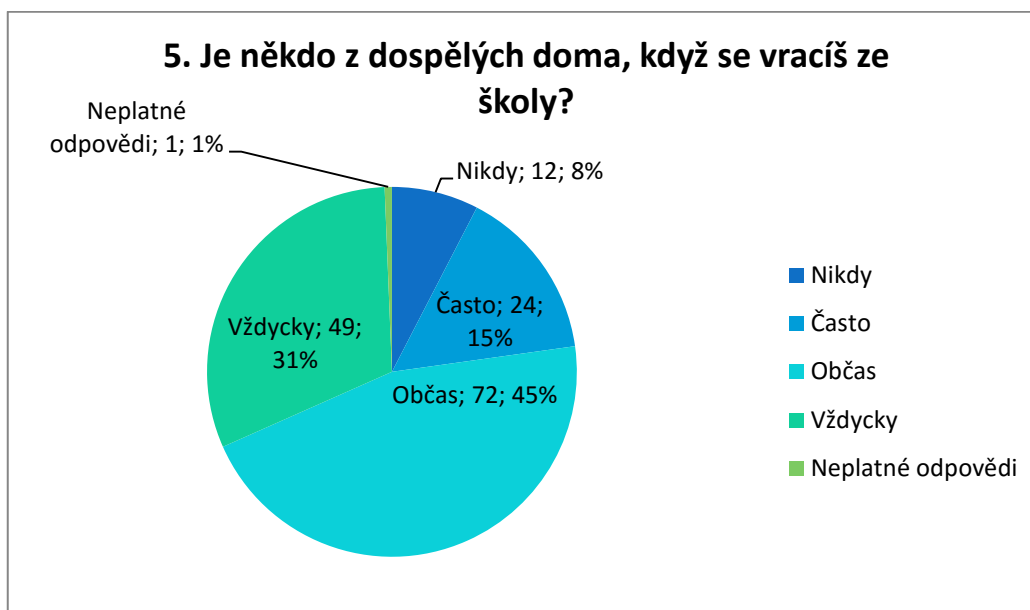
Položka č. 5

Znění položky č. 5:

5. Je někdo z dospělých doma, když se vracíš ze školy?

- a. Nikdy b. Často c. Občas d. Vždycky

Tato otázka opět míří na rodinnou situaci, zjišťuje, zda je někdo z dospělých po příchodu dítěte ze školy doma nebo ne. Necelou třetinu dětí (49 dětí) doma po jejich příchodu ze školy někdo z dospělých přivítá (viz Graf 5). Největší zastoupení měla odpověď „Občas“, kterou uvedlo 72 dětí (45 %). Samo doma bývá po příchodu ze školy jen 12 dětí (8 %).

Graf 5 - Je někdo z dospělých doma, když se vracíš ze školy?

Položka č. 6, č. 7, č. 8, č. 9 a č. 10

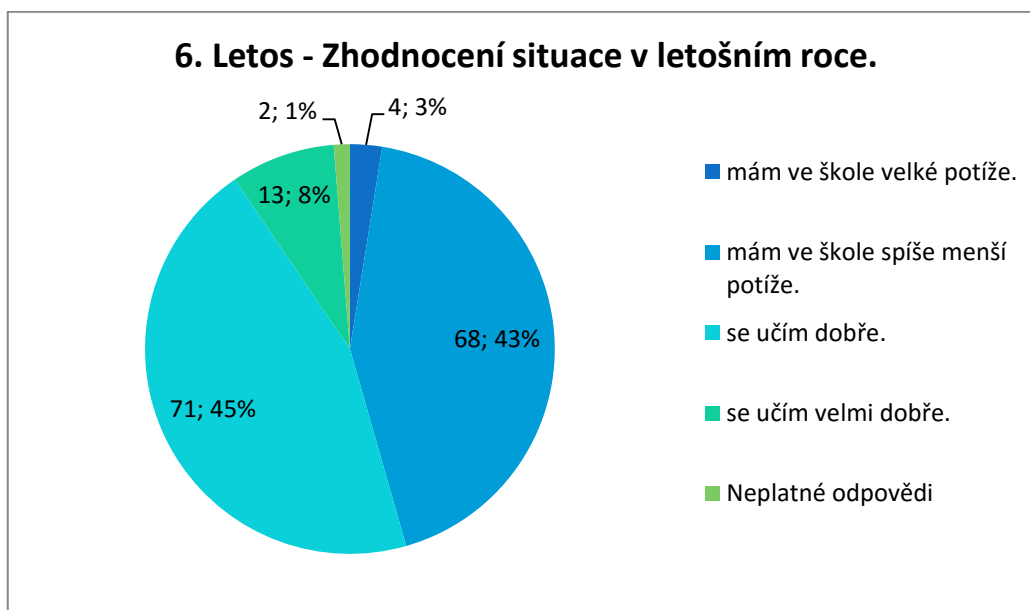
Uzavřené otázky č. 6, č. 7, č. 8, č. 9 a č. 10 míří na zhodnocení situace dítěte, jak se mu daří ve škole, kolik času potřebuje na vypracování domácích úkolů a domácí přípravu, zda má domácí úkoly každý den a jak je vypracovává. Otázka č. 10 zjišťuje postoje dětí k domácím úkolům a přípravě.

Znění položky č. 6:

6. Letos:

- a. mám ve škole velké potíže. b. mám ve škole spíše menší potíže.
- c. se učím dobře. d. se učím velmi dobře.

V této položce žáci měli zhodnotit, jak se jim ve škole v letošním školním roce daří (viz Graf 6). Zde byly skoro vyrovnané dvě odpovědi, a to „Letos se učím dobře.“, kterou zvolilo 45 % dětí (71 dětí), a „Letos mám ve škole spíše menší potíže.“, kterou vybralo 43 % dětí (68 dětí). Dle svého hodnocení mají ve škole v letošním roce velké potíže pouze 4 děti (3 %).

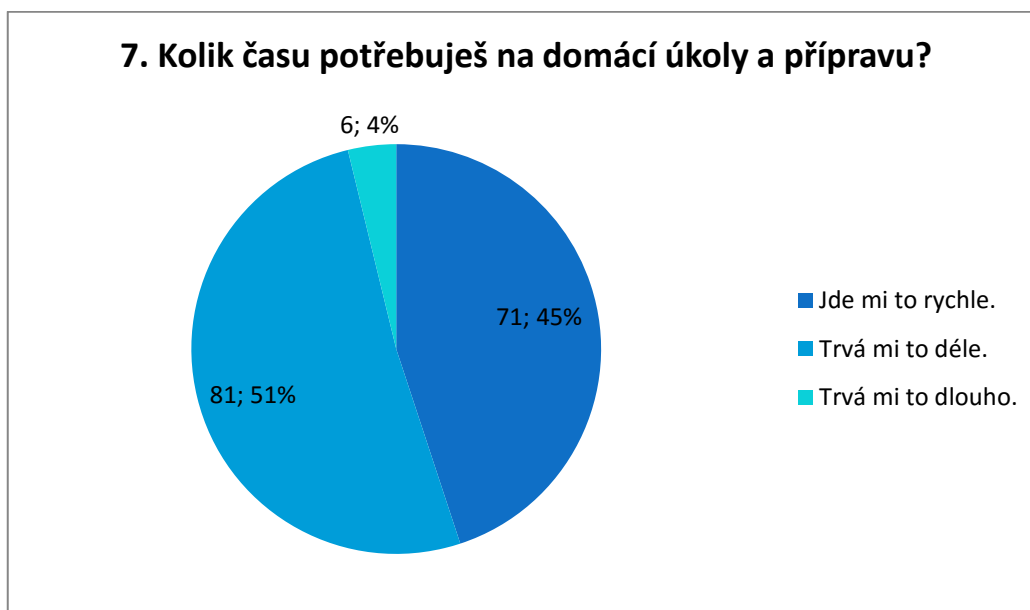
Graf 6 – Letos – zhodnocení situace v letošním roce.

Znění položky č. 7:

7. Kolik času potřebuješ na domácí úkoly a přípravu?

- a. Jde mi to rychle. b. Trvá mi to déle. c. Trvá mi to dlouho.

Stejně jako předchozí otázka je tato otázka zaměřena na to, aby se dítě pokusilo zhodnotit, kolik času mu práce na domácích úkolech a domácí příprava zabere, zda mu to jde rychle nebo potřebuje více času. Domnívám se, že výsledky jsou celkem očekávatelné, neboť zhruba polovina dětí (81 dětí – 51 %) uvedla, že jim domácí úkoly a příprava trvá déle, o 10 dětí méně, tedy 71 (45 %) uvedlo, že jim jde tato práce rychle (viz Graf 7).

Graf 7 - Kolik času potřebuješ na domácí úkoly a přípravu?

Znění položky č. 8:

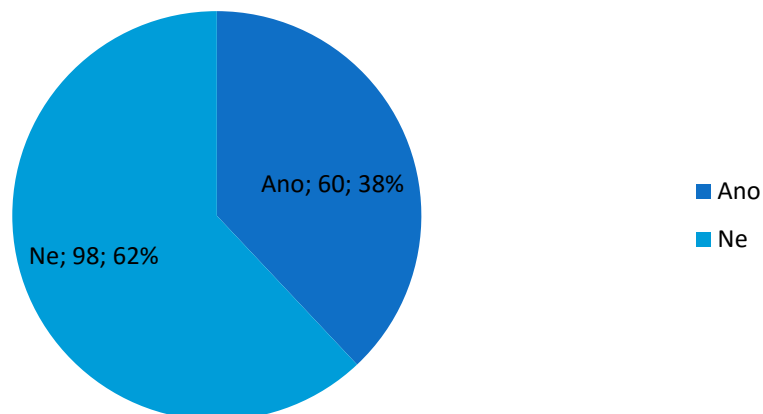
8. Máš úkoly a domácí přípravu každý den?

a. Ano

b. Ne

Při vyhodnocování této položky mě nejvíce zaujalo, že i děti v rámci jedné třídy odpovídaly rozdílně. Přemýšlela jsem, čím to může být. Možností je, že jsou žáci v ročníku rozděleni do více skupin na anglický jazyk, tam se může lišit četnost zadávání domácích úkolů u různých učitelů. Domnívám se, že je ale pravděpodobnější, že každý žák jinak vnímá domácí přípravu. Někdo je zvyklý se každý den podívat sám nebo s rodiči na to, co se ve škole probírá, někdo naopak ne. Na tuto otázku odpovědělo 98 dětí (62 %), že úkoly a domácí přípravu každý den nemají (viz Graf 8).

8. Máš úkoly a domácí přípravu každý den?

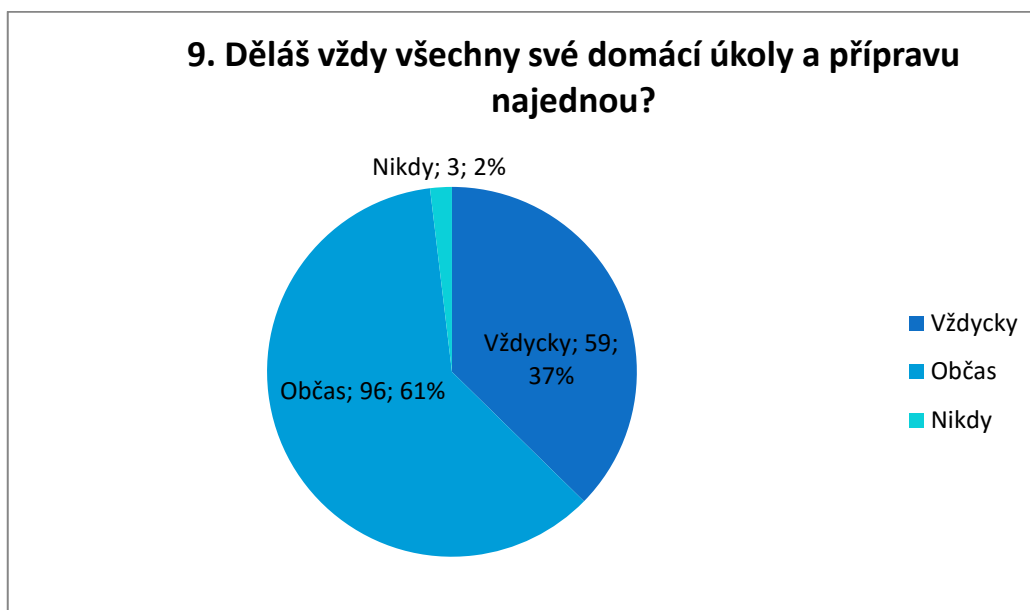
Graf 8 - Máš úkoly a domácí přípravu každý den?

Znění položky č. 9:

9. Děláš vždy všechny své domácí úkoly a přípravu najednou?

- a. Vždycky b. Občas c. Nikdy

Tato položka sleduje to, jak jsou děti zvyklé plnit domácí úkoly a přípravu, zda si ji raději rozloží na více částí nebo ji udělají najednou (viz Graf 9). Možnost „Občas“ vybralo 96 dětí (61 %), naopak možnost „Nikdy“ zvolilo minimum dětí, a to jen 3 (2 %).

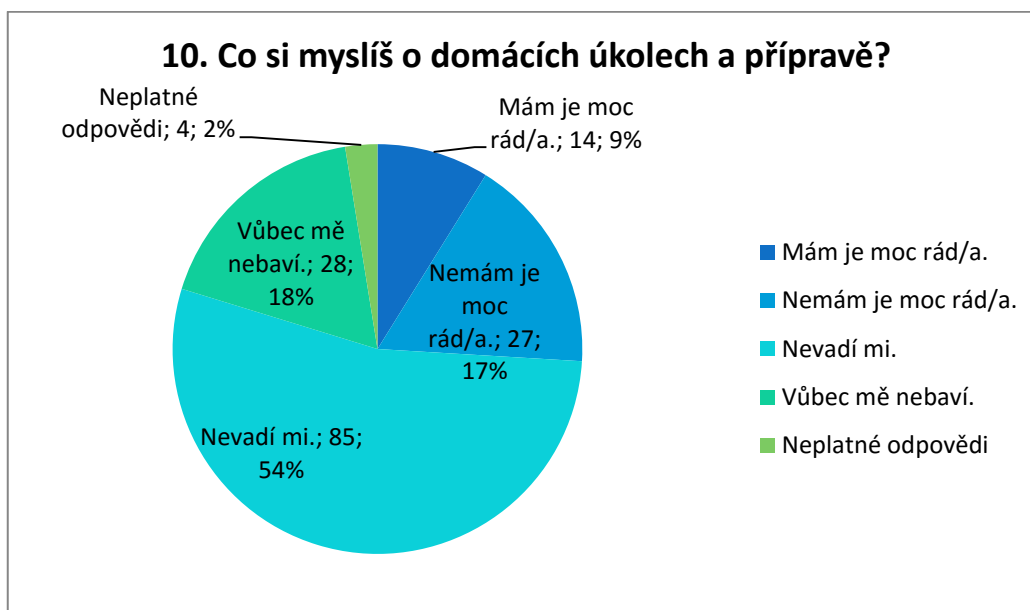
Graf 9 - Děláš vždy všechny své domácí úkoly a přípravu najednou?

Znění položky č. 10:

10. Co si myslíš o domácích úkolech a přípravě?

- a. Mám je moc rád/a. b. Nemám je moc rád/a.
- c. Nevadí mi. d. Vůbec mě nebaví.

Tato položka byla do dotazníku zahrnuta, aby byl zjištěn postoj žáků k domácím úkolům a přípravě. Jak jsem se domnívala, více než polovina dětí (85 dětí – 54 %) má k domácím úkolům a přípravě neutrální vztah, proto zvolily možnost, že jim domácí úkoly a příprava nevadí (viz Graf 10). Kladný postoj vyjádřilo 14 dětí (9 %). Přibližně stejně dopadly zbylé 2 možnosti. Jako neplatné byly vyhodnoceny 4 odpovědi.

Graf 10 - Co si myslíš o domácích úkolech a přípravě?

U zbylých 36 položek se jednalo o hodnotící škály. Dotazník splňuje doporučení, že by měl být vždy sudý počet škál, tedy žádné neutrální stanovisko. Tyto otázky bychom zařadili mezi intervalové škály, dané položky využívaly časových adverbíí.

Položka č. 11, č. 12 a č. 13

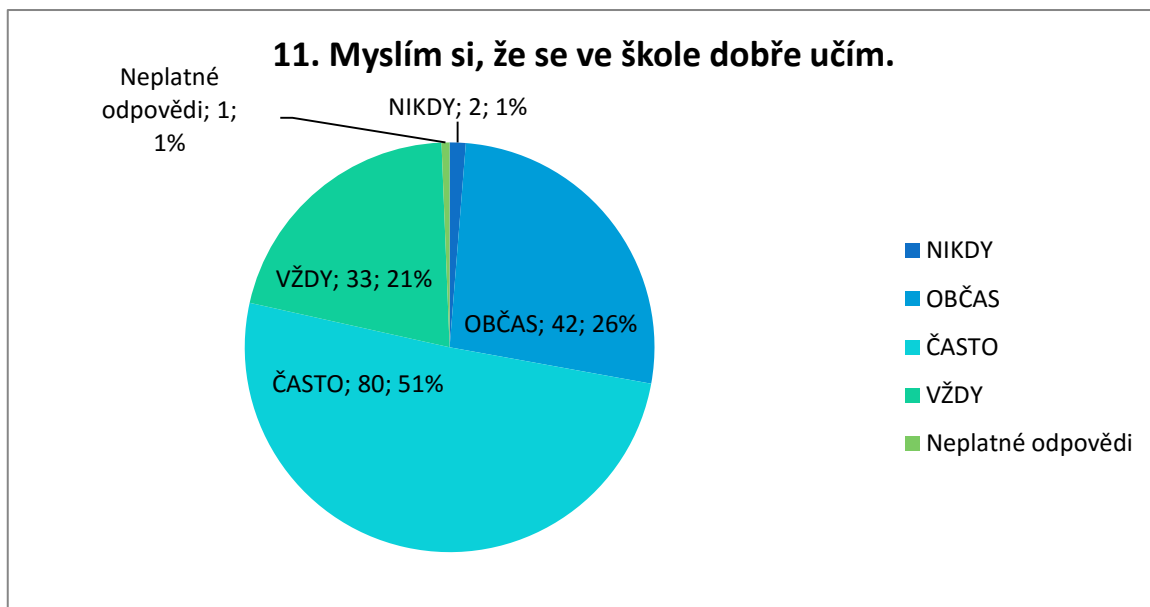
U těchto položek dítě opět muselo hodnotit sebe samotného.

Znění položek č. 11, č. 12 a č. 13:

Myslím si, že ...		☆	☆	☆	☆
		NIKDY	OBČAS	ČASTO	VŽDY
11.	se ve škole dobře učím.				
12.	se snažím dělat dobře domácí úkoly a přípravu.				
13.	dělám všechny domácí úkoly a přípravu.				

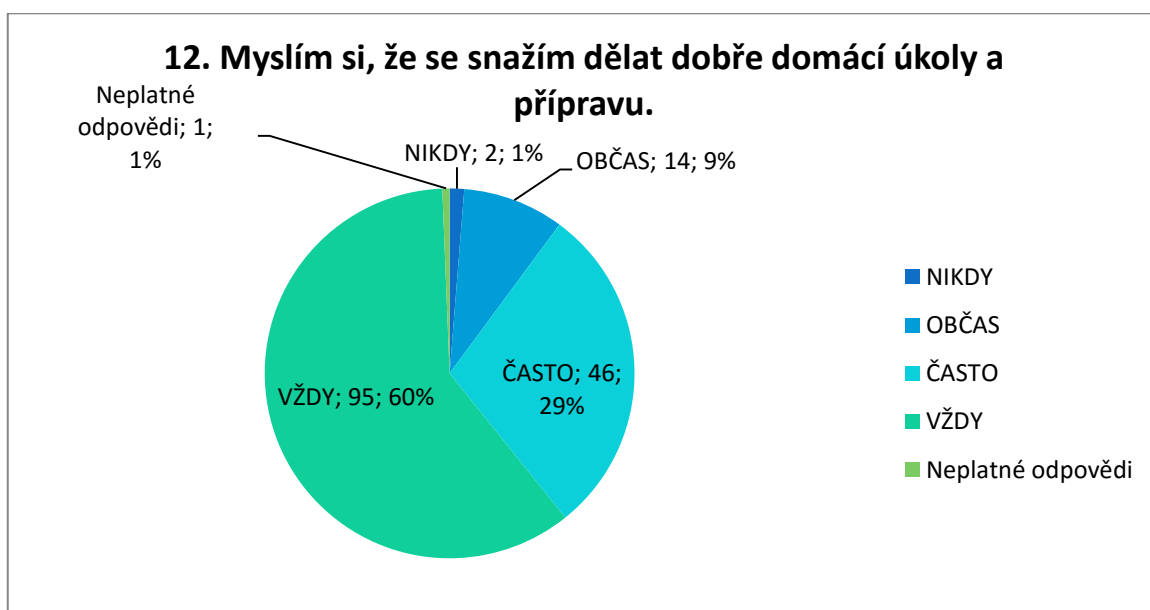
Polovina dětí (80 dětí – 51 %) si myslí, že se ve škole většinou (často) dobře učí. Více jak

čtvrtina dětí (42 dětí – 26 %) se ve škole učí dobře pouze občas. Jako neplatná byla vyhodnocena pouze 1 odpověď (viz Graf 11).

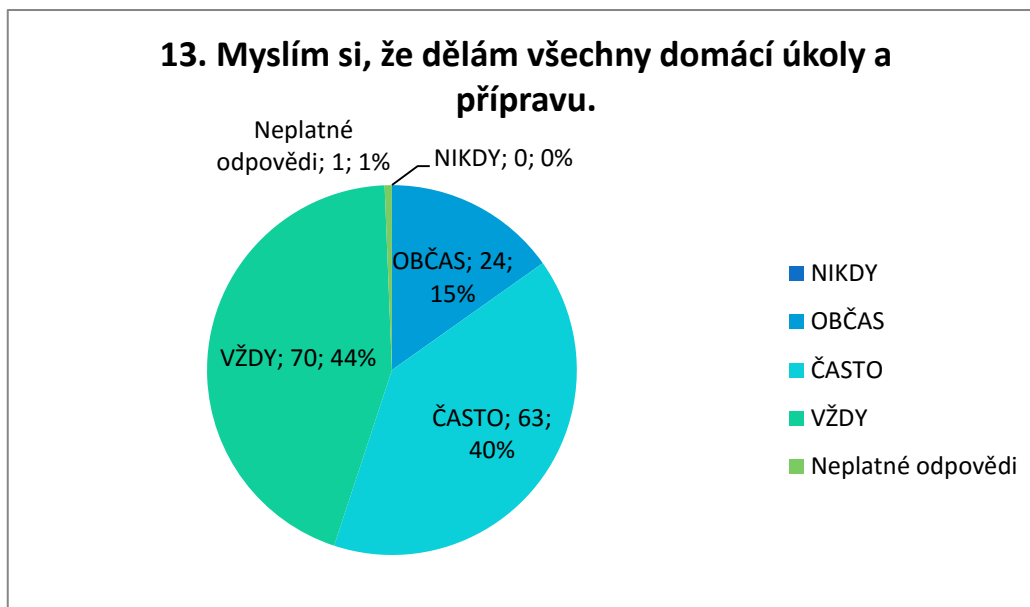
Graf 11 - Mylím si, že se ve škole dobře učím.

Přesně 60 % dětí (95 dětí) uvedlo, že se vždy snaží dělat domácí úkoly a přípravu dobře. Necelá třetina dětí (46 dětí – 29 %) dělá často domácí úkoly a přípravu dobře (viz Graf 12).

Graf 12 - Mylím si, že se snažím dělat dobře domácí úkoly a přípravu.

Všechny domácí úkoly a přípravu dělá vždy 44 % dětí (70 dětí), často 40 % (63 dětí). Žádné dítě ne zvolilo možnost, že domácí úkoly a přípravu nedělá nikdy (viz Graf 13).

Graf 13 - Myslím si, že dělám všechny domácí úkoly a přípravu.

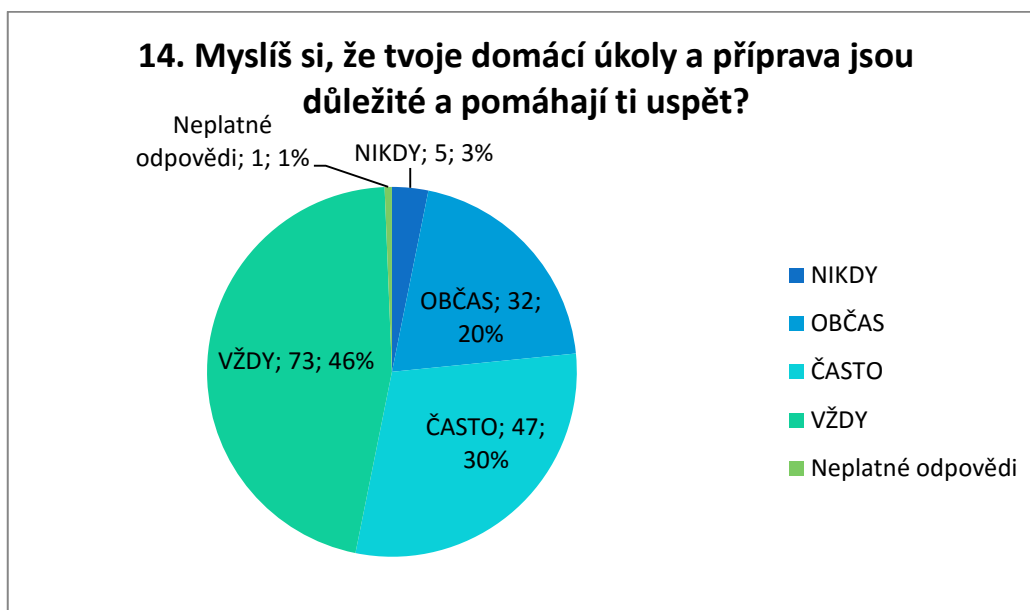
Položka č. 14, č. 15 a č. 16

Tyto položky vedly děti k tomu, aby se zamyslely nad tím, jak velký přínos pro ně mají domácí úkoly a příprava, což byl jeden z cílů výzkumu.

Znění položek č. 14, č. 15 a č. 16:

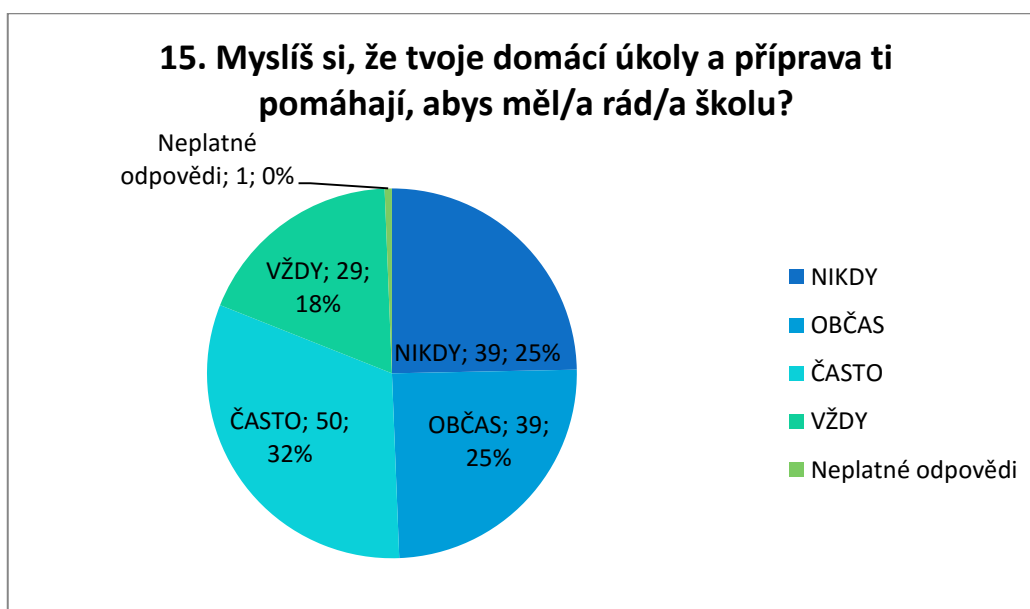
Myslíš si, že tvoje domácí úkoly a příprava ...		☆	☆☆	☆☆☆	☆☆☆☆
		NIKDY	OBČAS	ČASTO	VŽDY
14.	jsou důležité a pomáhají ti uspět?				
15.	ti pomáhají, abys měl/a rád/a školu?				
16.	ti pomáhají naučit se látku?				

Pro 73 dětí (46 %) představují domácí úkoly a příprava vždy pomoc, aby uspěly, pro 47 dětí (30 %) je tomu tak často. Zřetel bychom měli brát i na odpovědi 5 dětí (3 %), které uvedly, že jim domácí úkoly a příprava nikdy nepomáhají uspět (viz Graf 14).

Graf 14 - Myslíš si, že tvoje domácí úkoly a příprava jsou důležité a pomáhají ti uspět?

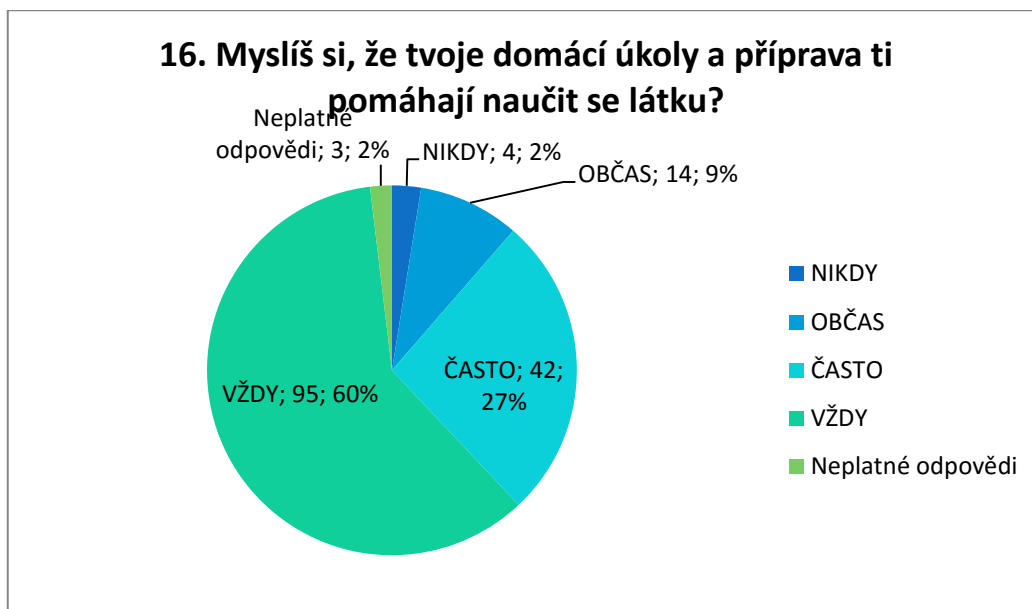
U otázky č. 15 se dalo předpokládat, že domácí úkoly a příprava nejsou tím hlavním důvodem, proč by měly děti rády školu. Přesně čtvrtina dětí (25 % – 39 dětí) toto tvrzení svými odpověďmi podpořila, pro další čtvrtinu dětí je to tak občas (viz Graf 15). Poměrně hodně dětí ale odpovědělo ve prospěch domácích úkolů a přípravy („Vždy“ – 29 dětí – 18 %, „Často“ – 50 dětí – 32 %).

Graf 15 - Myslíš si, že tvoje domácí úkoly a příprava ti pomáhají, abys měl/a rád/a školu?

Položka č. 16 zjišťovala, zda se děti díky domácím úkolům a přípravě lépe naučí

probíranou látku (viz Graf 16). Skoro dvě třetiny dětí (61 % – 95 dětí) odpovědělo, že jim vždy domácí úkoly a příprava pomohou. U 42 dětí (27 %) je tomu tak často. V osvojování probírané látky domácí úkoly a příprava nikdy nepomohou jen 4 dětem (3 %).

Graf 16 - Myslíš si, že tvoje domácí úkoly a příprava ti pomáhají naučit se látku?

Položka č. 17, č. 18, č. 19, č. 20 a č. 21

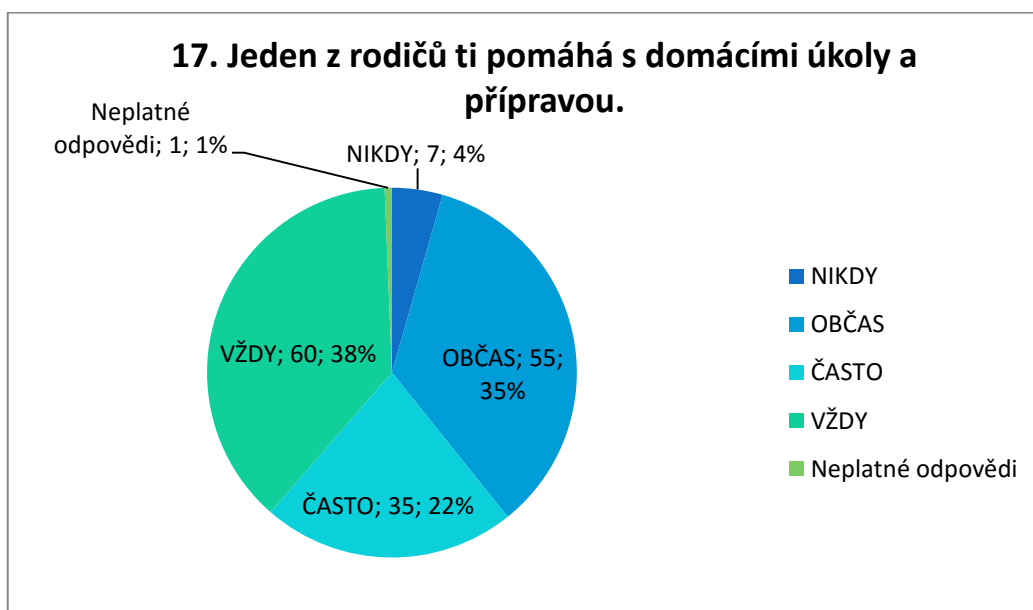
Tyto položky sledují situaci při vypracovávání domácích úkolů a při domácí přípravě, pokud se do nich zapojí rodiče. Zaměřují se také na pracovní prostředí, ve kterém dítě úkoly dělá.

Znění položek č. 17., č. 18, č. 19, č. 20 a č. 21:

Vyber si, co se nejvíc blíží tomu, jak to vypadá u tebe doma:		☆	☆	☆	☆
		NIKDY	OBČAS	ČASTO	VŽDY
17.	Jeden z rodičů pomáhá s domácími úkoly a přípravou.				
18.	Jeden z rodičů tě usadí na klidné místo, aby sis mohl/a udělat domácí úkoly a přípravu.				
19.	Televize je puštěná, zatímco si děláš domácí úkoly a přípravu.				

20.	Žádáš o pomoc jednoho z rodičů, když nerozumíš domácímu úkolu či přípravě.				
21.	Je pro tebe těžší dělat úkoly a domácí přípravu, když ti jeden z rodičů pomáhá.				

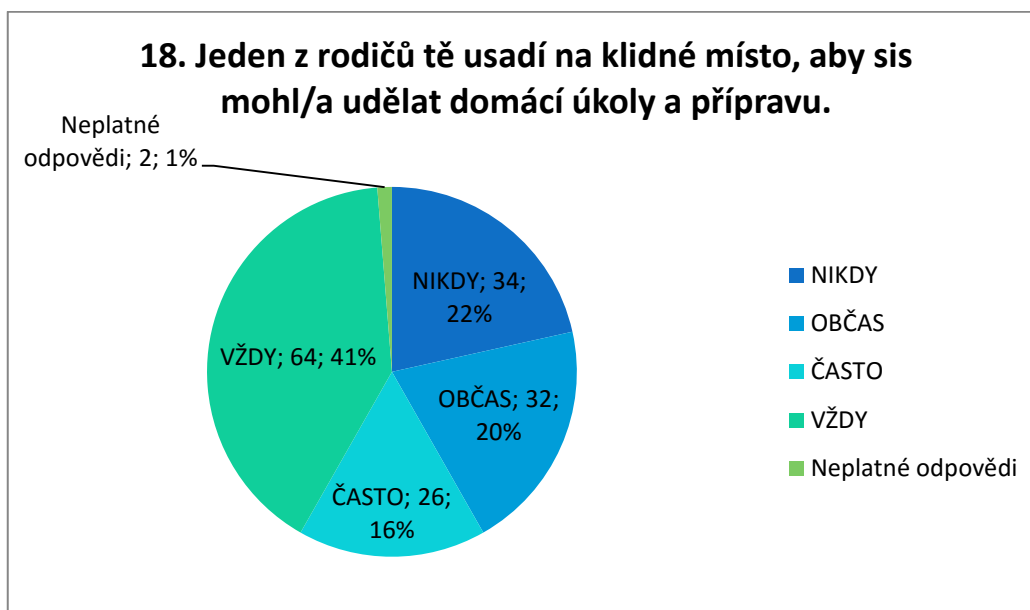
Aspoň jeden rodič se do práce na domácích úkolech a domácí přípravě vždy zapojuje u 60 dětí (38 %), přibližně stejný počet rodičů se pak zapojuje občas, jak uvedlo 55 dětí (35 %). U 7 dětí (4 %) se rodiče nezapojují nikdy (viz Graf 17).

Graf 17 - Jeden z rodičů ti pomáhá s domácími úkoly a přípravou.

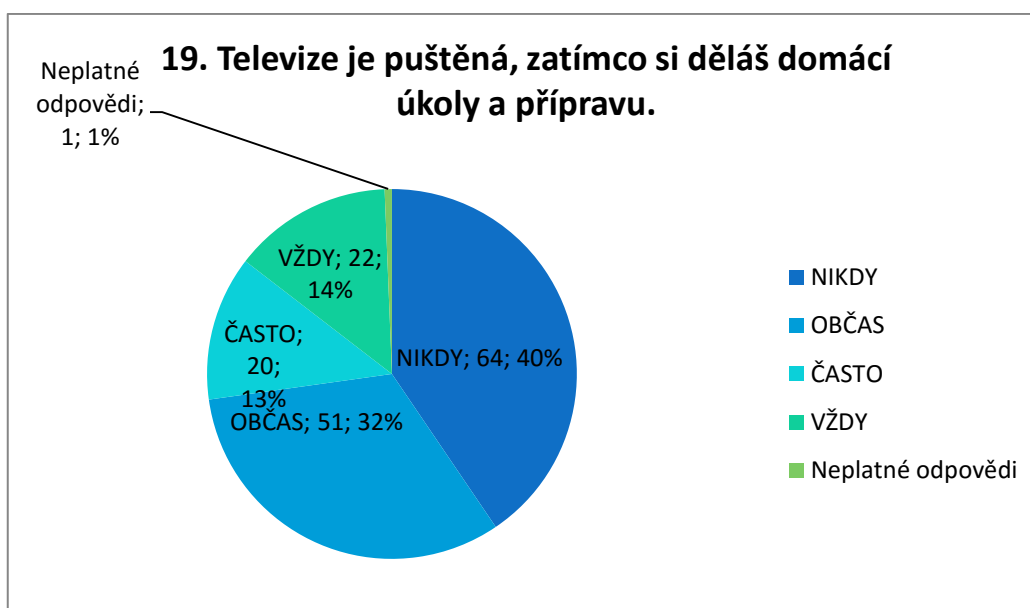
Položky č. 18 a č. 19 zjišťují, jaké pracovní podmínky mají děti při vypracování domácích úkolů a přípravy k dispozici. Jak už bylo uvedeno v teoretické části práce, vhodné pracovní prostředí je pro vypracování domácích úkolů velmi důležité a na jeho tvorbě by se měli podílet právě rodiče dítěte (Šulová, 2014, s. 149).

To, aby dítě na svých úkolech a domácí přípravě pracovalo na klidném místě, zajistí vždy rodiče 64 dětí (41 %), naopak rodiče 34 dětí (22 %) nikdy dětem nezajistí klidné prostředí, pro práci na domácích úkolech a přípravě (viz Graf 18).

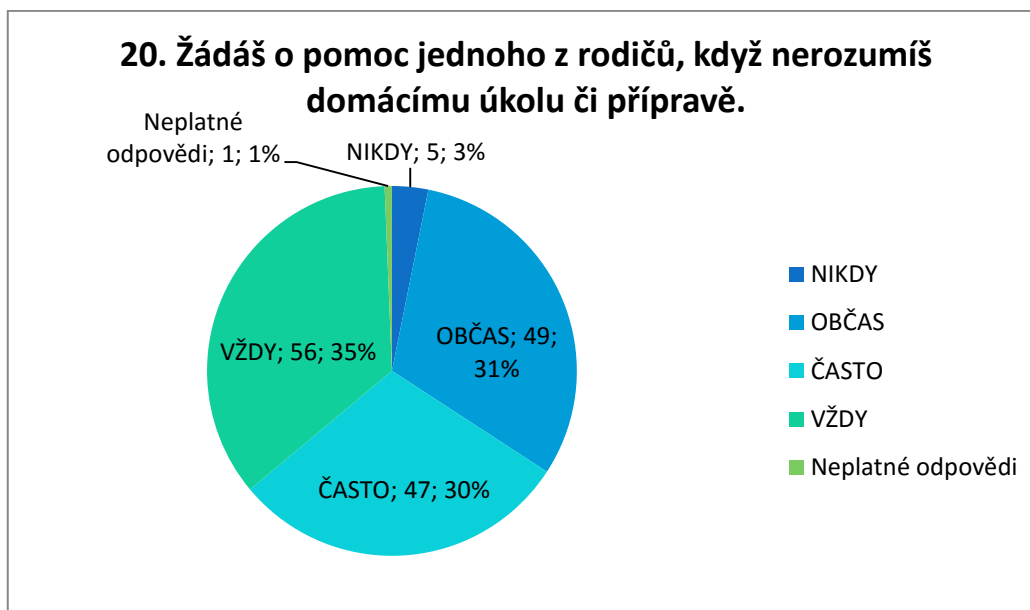
Graf 18 - Jeden z rodičů tě usadí na klidné místo, aby sis mohl/a udělat domácí úkoly a přípravu.

Mezi rušivé elementy, které mohou odvádět pozornost od vypracovávání úkolů a přípravy, rozhodně patří televize (viz Graf 19). Při vypracovávání domácích úkolů nebo při přípravě do školy nebývá nikdy televize zapnutá u 64 dětí (40 %), velké zastoupení má také odpověď, že je televize zapnutá občas, to uvedlo 51 dětí (32 %). Odpovědi „Vždy“ a „Často“ jsou přibližně vyrovnané. Jako neplatná byla vyhodnocena pouze jedna odpověď.

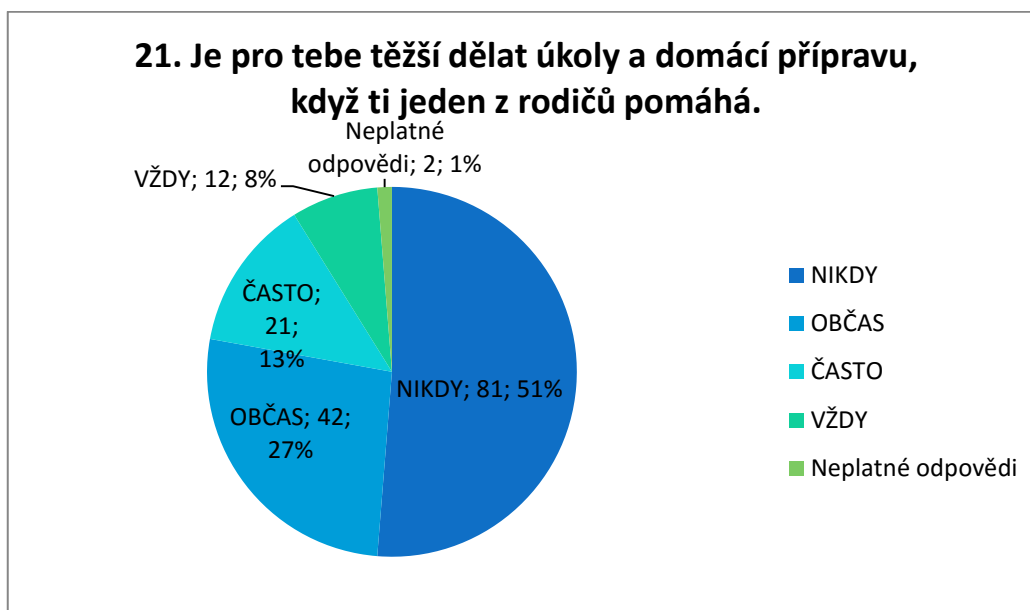
Graf 19 - Televize je puštěná, zatímco si děláš domácí úkoly a přípravu.

Další položka zjišťovala, zda jsou děti schopny požádat o pomoc jednoho z rodičů, pokud pociťují, že jsou v nesnázích a domácímu úkolu či přípravě nerozumí (viz Graf 20). Svě rodiče o pomoc vždy požádá 56 dětí (35 %), což je více jak třetina dotazovaných dětí. Odpovědi „Často“ a „Občas“ se objevovaly v dotaznících přibližně stejně. Nikdy o pomoc nežádá 5 dětí (3 %). Neplatná byla opět jedna odpověď.

Graf 20 - Žádáš o pomoc jednoho z rodičů, když nerozumíš domácímu úkolu či přípravě.

V teoretické části práce bylo zmíněno, že někdy má pomoc rodičů při vypracování domácích úkolů či přípravy do školy naopak negativní dopad. Pro více jak polovinu dětí, které se výzkumu zúčastnily (81 dětí – 51 %), není obtížné dělat domácí úkoly s pomocí rodičů. Naopak pro 12 dětí (8 %) je to obtížné vždy (viz Graf 21). U této položky byly 2 odpovědi vyhodnoceny jako neplatné.

Graf 21 - Je pro tebe těžší dělat úkoly a domácí přípravu, když ti jeden z rodičů pomáhá.

Položka č. 22, č. 23, č. 24, č. 25, č. 26 a č. 27

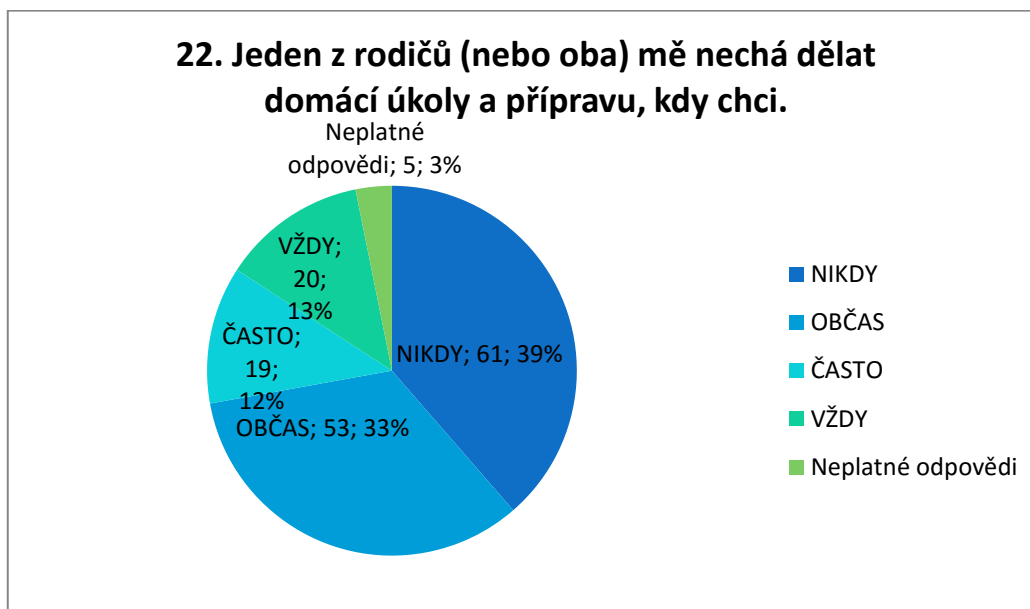
Tyto položky zkoumají, jaké činnosti vykonávají rodiče v souvislosti se zapojením se do vypracovávání domácích úkolů a domácí přípravy.

Znění položek č. 22, č. 23, č. 24, č. 25, č. 26 a č. 27:

Jeden z rodičů (nebo oba) ...		☆	☆	☆	☆
		NIKDY	OBČAS	ČASTO	VŽDY
22.	mě nechá dělat domácí úkoly a přípravu, kdy chci.				
23.	mě trestá (hubuje), když si neudělám domácí úkoly.				
24.	mi kontroluje domácí úkoly.				
25.	mi říká, že dělám dobře domácí úkoly a přípravu.				
26.	mě upozorní, když nedělám správně domácí úkoly a přípravu.				
27.	se mnou cvičí čtení.				

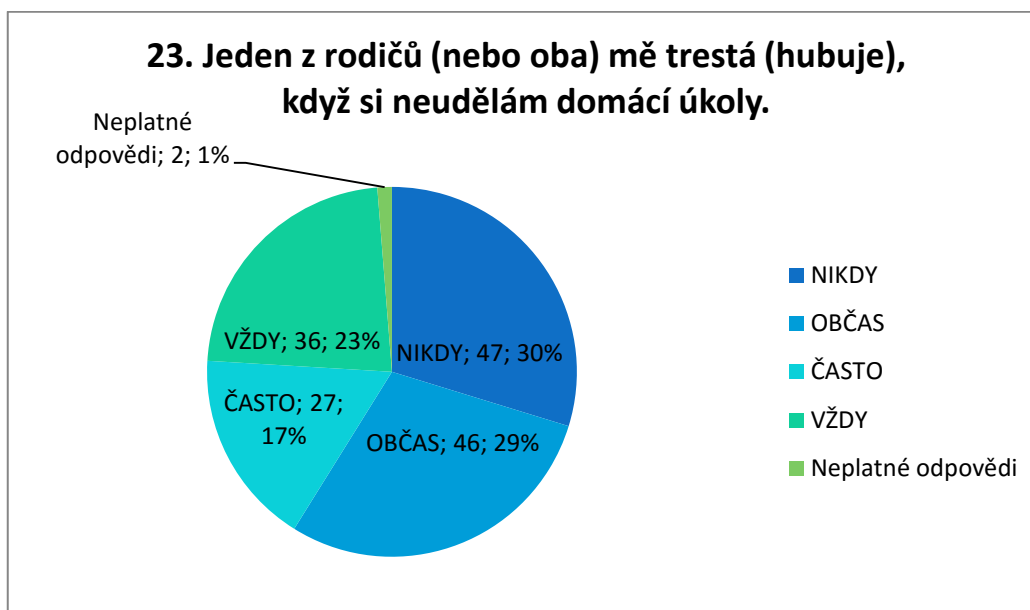
Položka č. 22 zjišťovala, zda si děti mohou dělat domácí úkoly a přípravu, kdy chtějí, nebo musí dodržovat nějaká pravidla. U 61 dětí (39 %) rodiče nepovolují dělat domácí

úkoly a přípravy, kdy chtějí děti. Třetina dětí (53 dětí) si domácí úkoly a přípravu může dělat občas dle svého uvážení, 20 dětem (13 %) rodiče nezasahují do toho, kdy si své povinnosti splní. U této položky bylo vyhodnoceno 5 odpovědí jako neplatné.

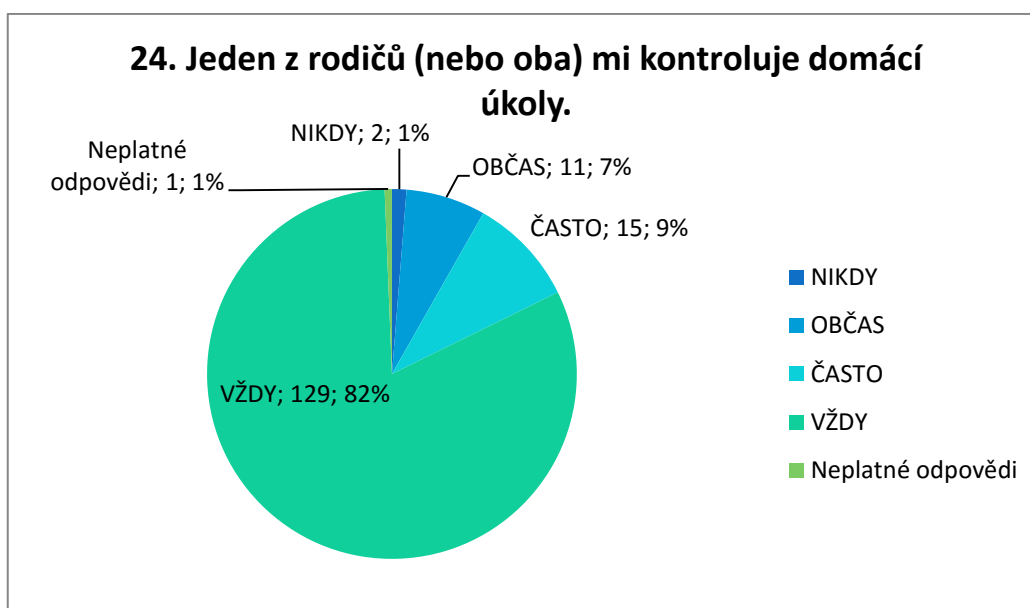
Graf 22 - Jeden z rodičů (nebo oba) mě nechá dělat domácí úkoly a přípravu, kdy chci.

Tato položka sledovala reakce rodičů z pohledu dětí na to, když neudělají domácí úkol. Necelá třetina dětí (47 dětí – 30 %) se nikdy nesetká s hubováním nebo jiným trestem, pokud úkoly neudělá, zatímco necelá čtvrtina dotazovaných dětí (36 dětí – 23 %) se naopak s touto reakcí ze strany rodičů vždy setká. Další necelá třetina dětí (46 dětí – 29 %) se s touto reakcí potýká občas (viz Graf 23).

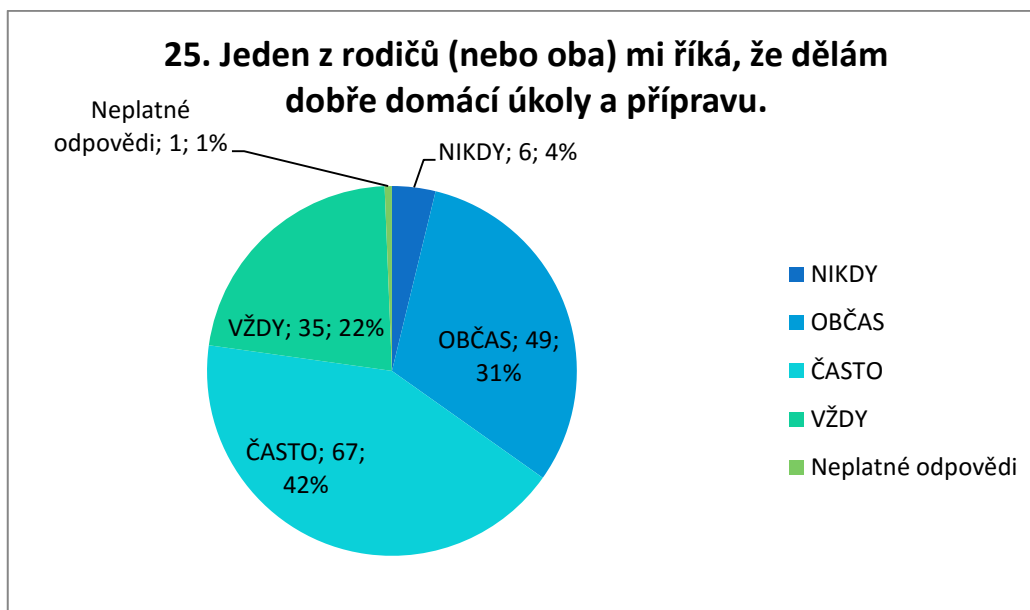
Graf 23 - Jeden z rodičů (nebo oba) mě trestá (hubuje), když si neudělám domácí úkoly.

V teoretické části bylo také zmíněno, že rodič by nikdy neměl přebírat zodpovědnost za domácí úkoly svého dítěte, nad vypracováváním domácích úkolů může vykonávat dohled, ale měl by v dítěti také posilovat jeho samostatnost a zodpovědnost za své povinnosti. Zároveň je také důležité, aby rodiče projevovali zájem o školní povinnosti svých dětí. U této položky odpovědělo 129 dětí (82 %), že jim jejich rodiče vždy kontrolují domácí úkoly (viz Graf 24).

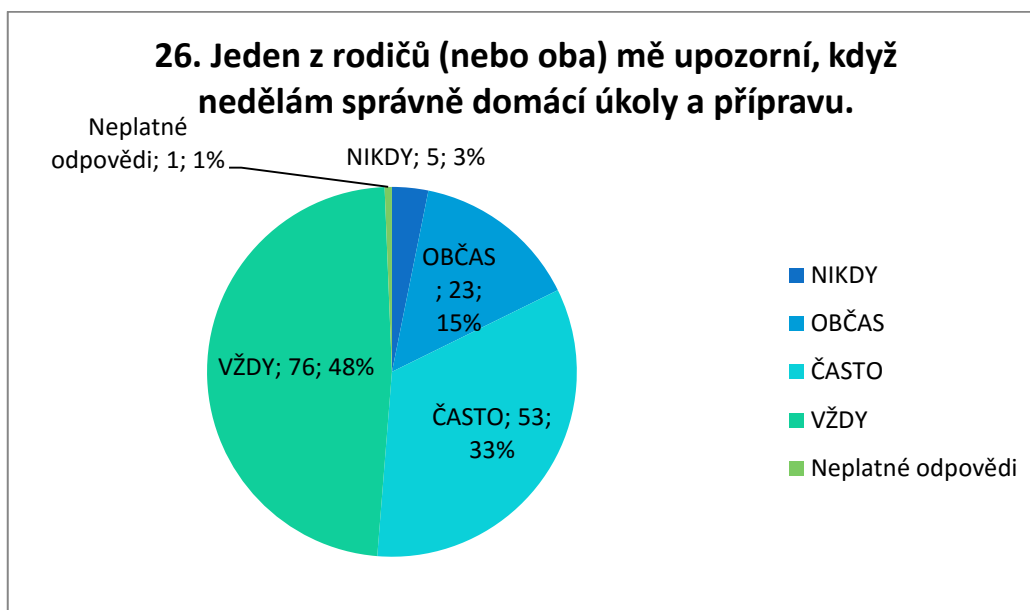
Graf 24 - Jeden z rodičů (nebo oba) mi kontroluje domácí úkoly.

Pro děti je velmi důležitá také motivace a podpora ze strany rodičů. Právě položka č. 25 zjišťuje, zda děti obdrží od rodičů za vypracování domácích úkolů a přípravy také pozitivní zpětnou vazbu (viz Graf 25). Nejvíce dětí u této otázky zvolilo odpověď „Často“, a to 42 % (67 dětí). Necelá třetina dotazovaných dětí uvedla odpověď „Občas“ (49 dětí – 31 %).

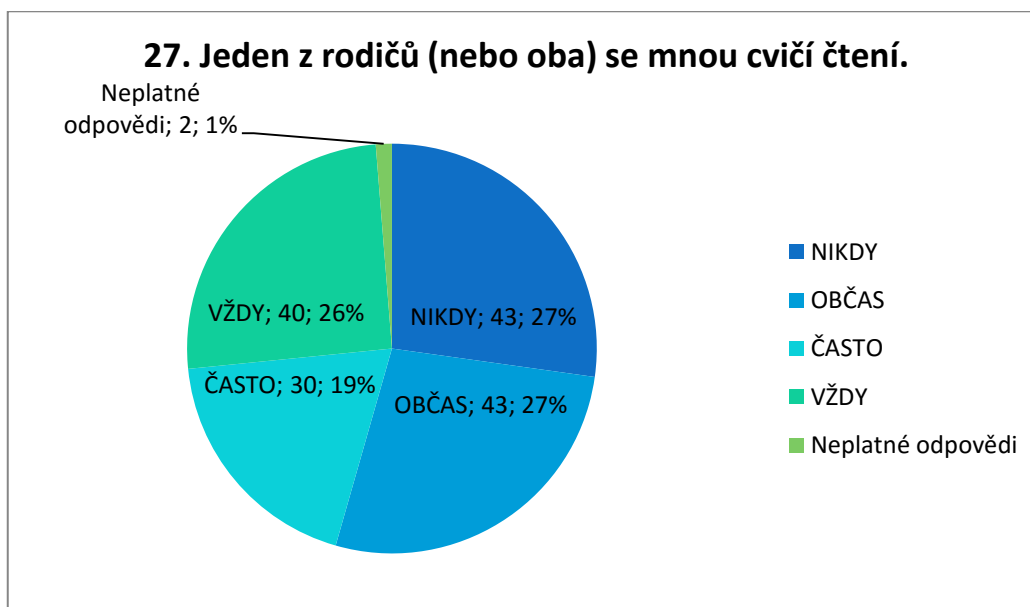
Graf 25 - Jeden z rodičů (nebo oba) mi říká, že dělám dobře domácí úkoly a přípravu.

Důležité je též zmínit, že by rodiče neměli za děti opravovat chyby v domácích úkolech, ale měli by se je spíše snažit na ně taktním způsobem upozornit. Skoro polovina dotazovaných dětí (76 dětí – 48 %) uvedla, že jsou rodiči vždy upozorněny, pokud nedělají domácí úkoly a přípravu správně (viz Graf 26). Třetina dětí (53 dětí – 33 %) je upozorněna občas.

Graf 26 - Jeden z rodičů (nebo oba) mě upozorní, když nedělám správně domácí úkoly a přípravu.

Obzvláště na počátku školní docházky je domácí procvičování čtení naprosto nevyhnutelné. Položka č. 27 zjišťuje, jak je to se čtením a zapojením rodičů do této činnosti u žáků ve 3. a 4. ročníku (viz Graf 27). Vždy se do čtení zapojují rodiče u více než čtvrtiny dotazovaných dětí (40 dětí – 26 %), často pak u necelé pětiny dětí (30 dětí – 19 %). Možnosti „Občas“ a „Nikdy“ uvedl stejný počet dětí, a to 43 dětí (27 %).

Graf 27 - Jeden z rodičů (nebo oba) se mnou cvičí čtení.

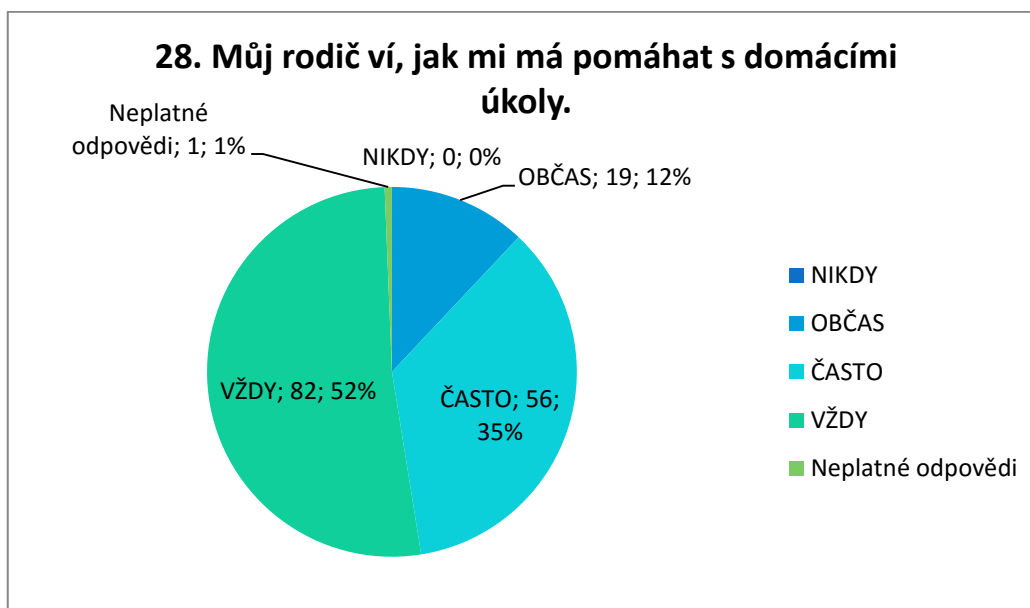
Položka č. 28, č. 29 a č. 30

Následující tři položky se snaží zmapovat, jak je to s poskytováním pomoci při vypracovávání domácích úkolů ze strany rodičů.

Znění položek č. 28, č. 29 a č. 30:

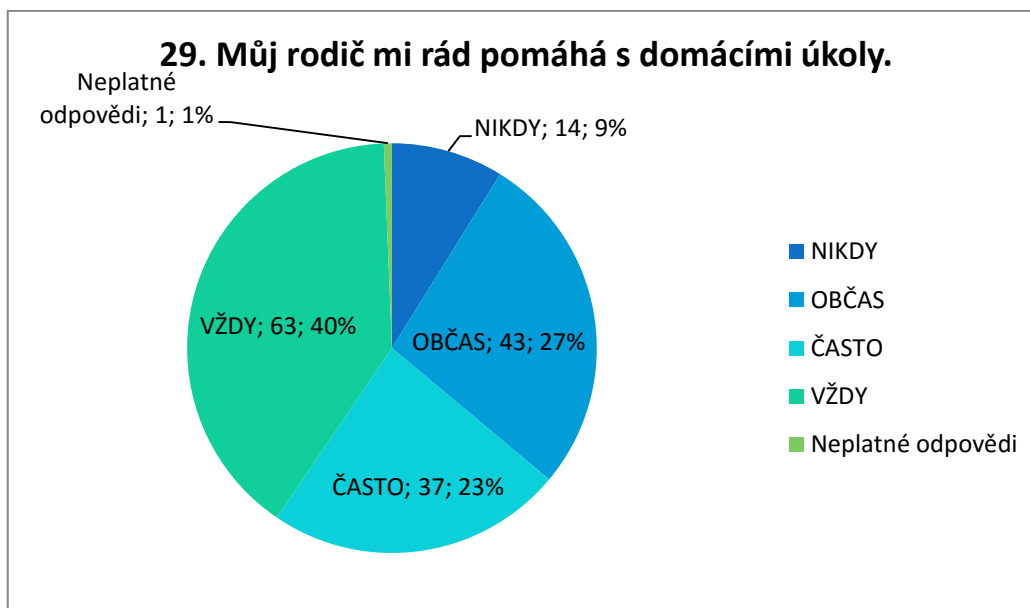
Můj rodič ...		☆	☆☆	☆☆☆	☆☆☆☆
		NIKDY	OBČAS	ČASTO	VŽDY
28.	ví, jak mi má pomáhat s domácími úkoly.				
29.	mi rád pomáhá s domácími úkoly.				
30.	mi říká, abych se šel zeptat někoho jiného, když potřebuji poradit s domácími úkoly.				

Rodiče se někdy mohou dostat do situace, kdy neví, jak mají svému potomkovi pomoci s daným úkolem. Tuto otázku sleduje položka č. 28. Více než polovina dotazovaných žáků (82 dětí – 52 %) vnímá situaci pozitivně, neboť označila odpověď, že rodiče vždy ví, jak jim mají pomoci s domácími úkoly (viz Graf 28). Pozitivní je také to, že žádné dítě neoznačilo odpověď „Nikdy“.

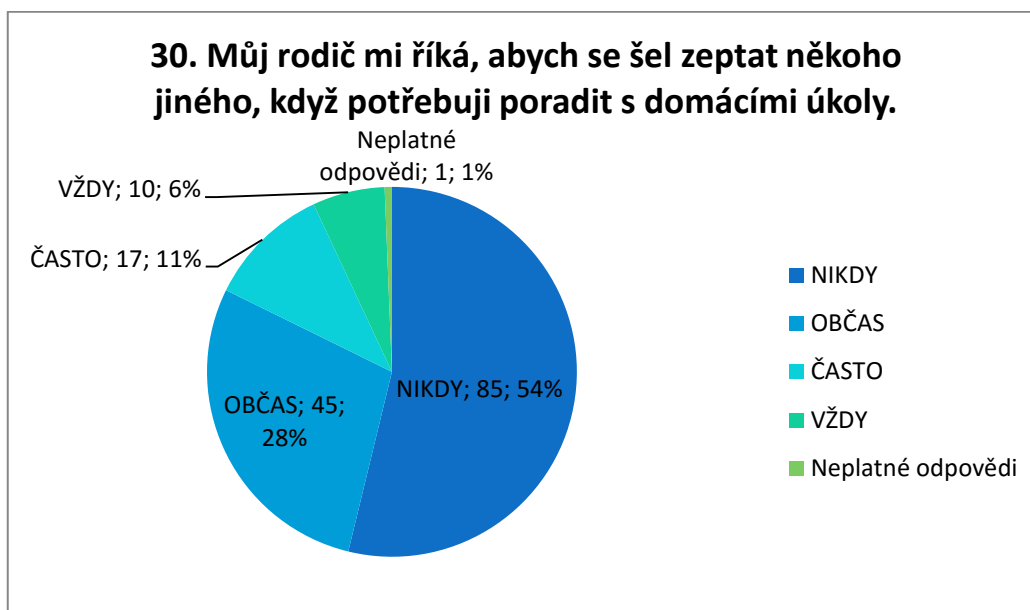
Graf 28 - Můj rodič ví, jak mi má pomáhat s domácími úkoly.

Dětem se určitě bude na domácích úkolech pracovat lépe, pokud vnímají vstřícnost ohledně pomoci ze strany rodičů. Právě tato položka se zaměřuje na ochotu a vstřícnost pomoci dítěti s domácími úkoly. Domnívám se, že za pozitivní můžeme označit, že 40 % dětí (63 dětí) uvedlo, že jim rodič vždy rád pomáhá s domácími úkoly (viz Graf 29). Naopak 14 dětí (9 %) se s ochotou ze strany rodičů nikdy neseťkává.

Graf 29 - Můj rodič mi rád pomáhá s domácími úkoly.

Další položka též navazuje na sledování ochoty a vstřícnosti rodičů pomoci s domácími úkoly. Opět je dle mého názoru zjištění pozitivní, neboť více jak 50 % dotazovaných dětí (85 dětí) uvedlo, že je rodiče nikdy neposílají pro radu za někým jiným (viz Graf 30). Oproti tomu 10 dětí (6 %) se potýká s tím, že jsou odkázány s hledáním rady na někoho jiného.

Graf 30 - Můj rodič mi říká, abych se šel zeptat někoho jiného, když potřebuji poradit s domácími úkoly.

Položka č. 31, č. 32, č. 33, č. 34, č. 35, č. 36 a č. 37

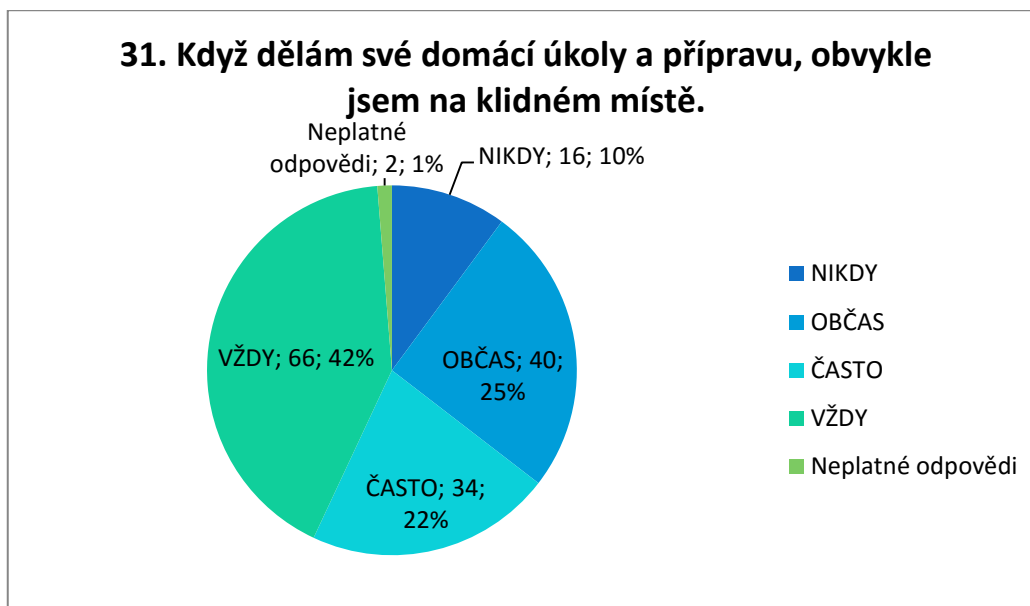
Následujících 7 položek se pokouší zmapovat prostředí, ve kterém dítě na domácích úkolech a přípravě pracuje, a dále soustředěnost dítěte na práci.

Znění položek č. 31, č. 32, č. 33, č. 34, č. 35, č. 36 a č. 37:

Když dělám své domácí úkoly a přípravu, obvykle ...		☆	☆	☆	☆
		NIKDY	OBČAS	ČASTO	VŽDY
31.	jsem na klidném místě.				
32.	odstráním věci, které jsou na stole.				
33.	vypnu televizi.				
34.	myslím na něco jiného.				
35.	začnu mluvit o jiných věcech (například: co jsem dělal/a během dne).				
36.	si hraji s jinými věcmi.				
37.	jsem se svou prací spokojený.				

Položka č. 31 sledovala, zda se děti při vypracovávání domácích úkolů a přípravy

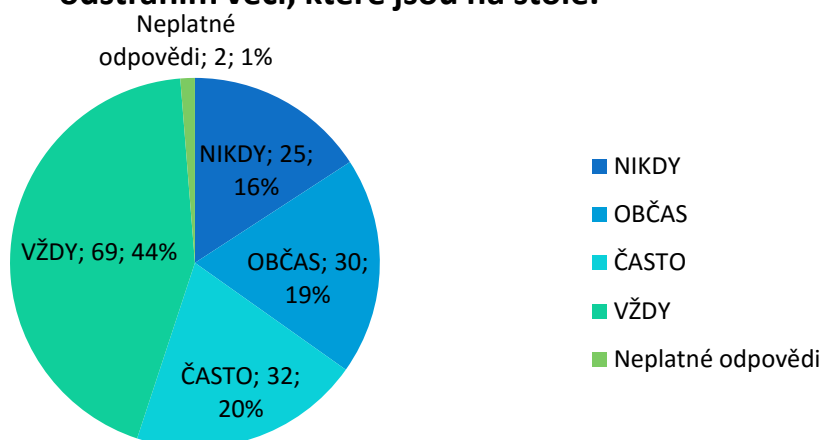
odeberou na klidné místo, kde nebudou ničím rušeny (viz Graf 31). Pozitivní je, že nejvíce dětí označilo odpověď „Vždy“, a to 66 dětí (42 %). Dále jedna čtvrtina dotazovaných dětí uvedla odpověď „Občas“ (40 dětí – 25 %) a 34 dětí (22 %) uvedlo odpověď „Často“. Nejméně dětí zvolilo odpověď „Nikdy“, a to 16 dětí (10 %).

Graf 31 - Když dělám své domácí úkoly a přípravu, obvykle jsem na klidném místě.

Další položka se snaží zmapovat, zda si děti, než se pustí do domácích úkolů, udělají pořádek na svém stole (viz Graf 32). Nejvíce dětí si pracovní plochu stolu před vypracováváním domácích úkolů a přípravy vždy uklidí, a to 69 dětí (44 %). Možnosti „Často“ a „Občas“ jsou skoro vyvážené. Naopak nikdy si stůl nepřipraví 25 dětí (16 %). Součástí odpovědí na tuto otázku byly 2 neplatné odpovědi.

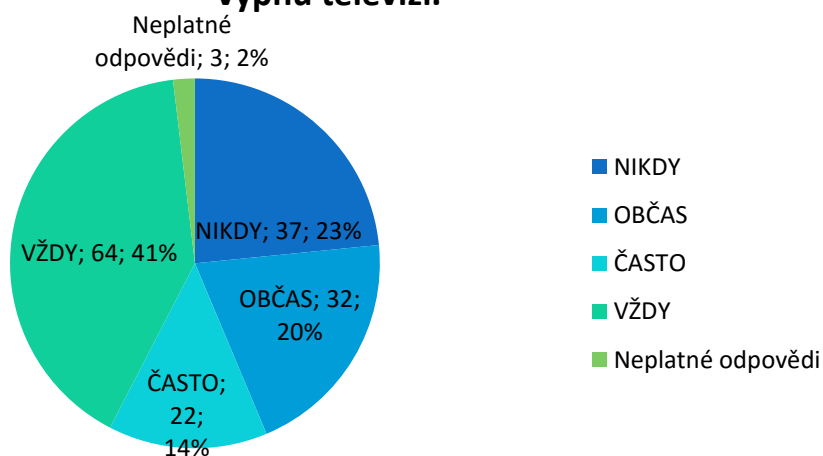
32. Když dělám své domácí úkoly a přípravu, obvykle odstraním věci, které jsou na stole.

Graf 32 - Když dělám své domácí úkoly a přípravu, obvykle odstraním věci, které jsou na stole.

Zapnutá televize při vypracovávání domácích úkolů a přípravy se řadí mezi rušivé elementy. Zda je televize při práci dětí zapnutá či vypnutá, sleduje právě položka č. 33 (viz Graf 33). Opět je pozitivní, že nejvíce dětí (64 dětí – 41 %) televizi při práci na domácích úkolech a přípravě vypne. Ovšem zanedbatelný rozhodně není počet dětí, které naopak televizi nevypínají, jde o 37 dotazovaných dětí (23 %).

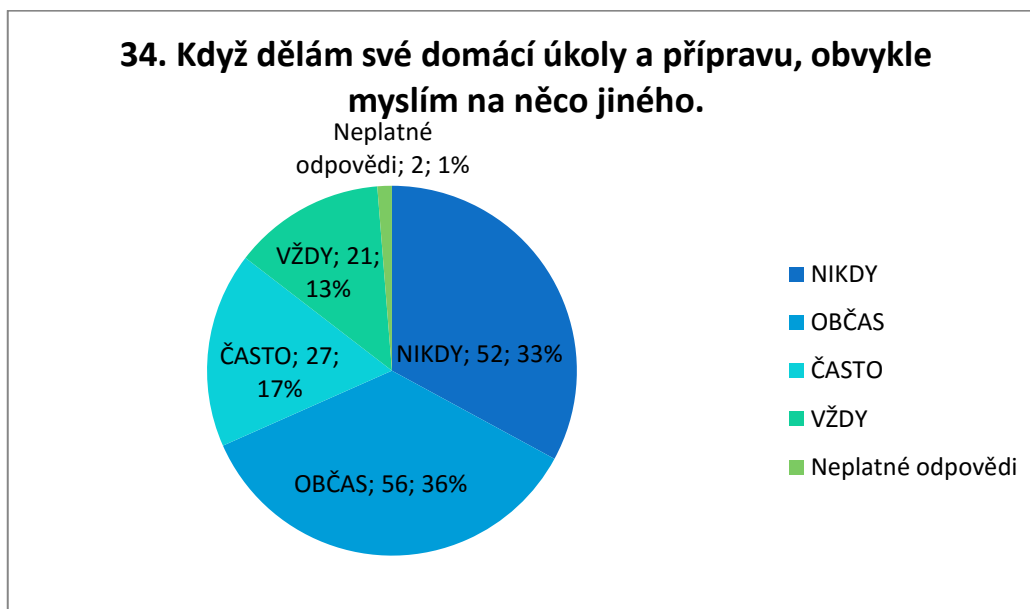
33. Když dělám své domácí úkoly a přípravu, obvykle vypnu televizi.

Graf 33 - Když dělám své domácí úkoly a přípravu, obvykle vypnu televizi.

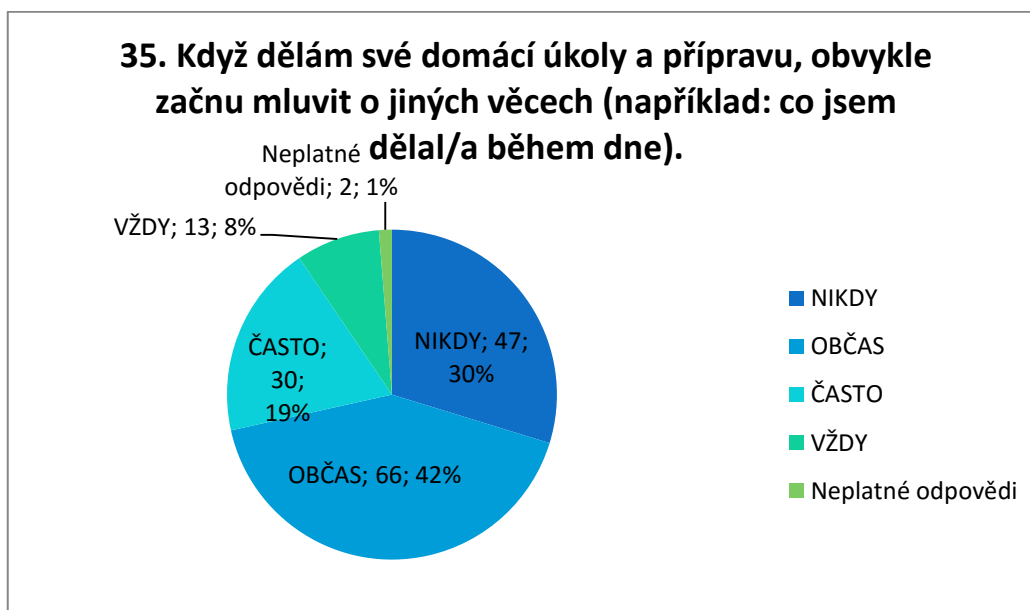
Zda se děti na domácí úkoly a přípravu plně soustředí nebo od nich myšlenkami

odbíhají, se snaží zjistit další položka. Třetina dotazovaných dětí (52 dětí – 33 %) se vždy snaží na domácí úkoly a přípravu plně soustředit (viz Graf 34). Nejvíce dětí však zvolilo možnost „Občas“, a to 56 dětí (36 %).

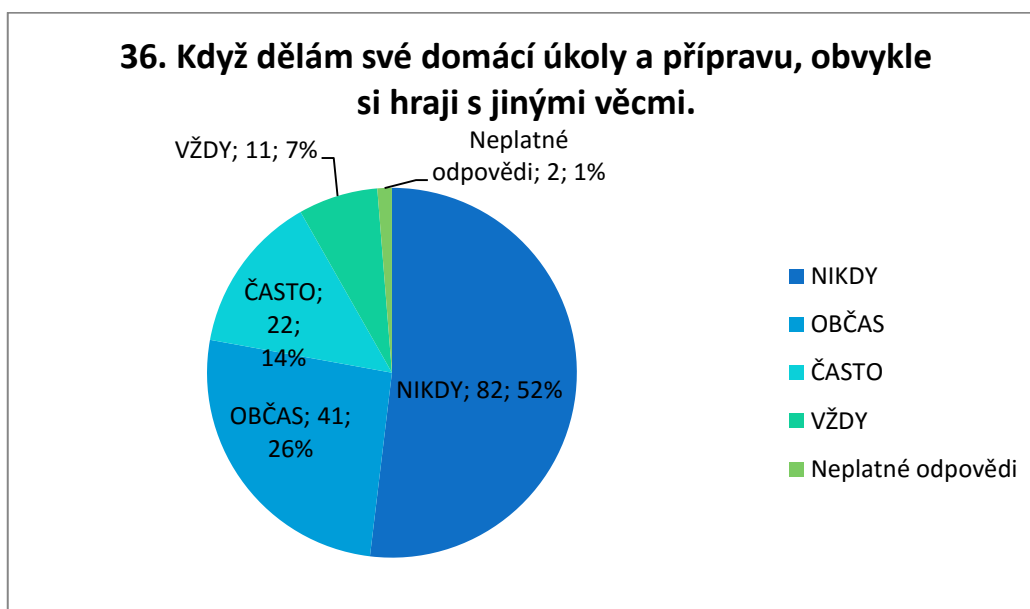
Graf 34 - Když dělám své domácí úkoly a přípravu, obvykle myslím na něco jiného.

Další položka též souvisí se soustředěním se na domácí úkoly a přípravu. Opět nejvíce dětí uvedlo, že občas začnou při práci na domácích úkolech a přípravě mluvit o jiných věcech (66 dětí – 42 %). Ovšem skoro jedna třetina dětí (47 dětí – 30 %) označila odpověď „Nikdy“ (viz Graf 35).

Graf 35 - Když dělám své domácí úkoly a přípravu, obvykle začnu mluvit o jiných věcech.

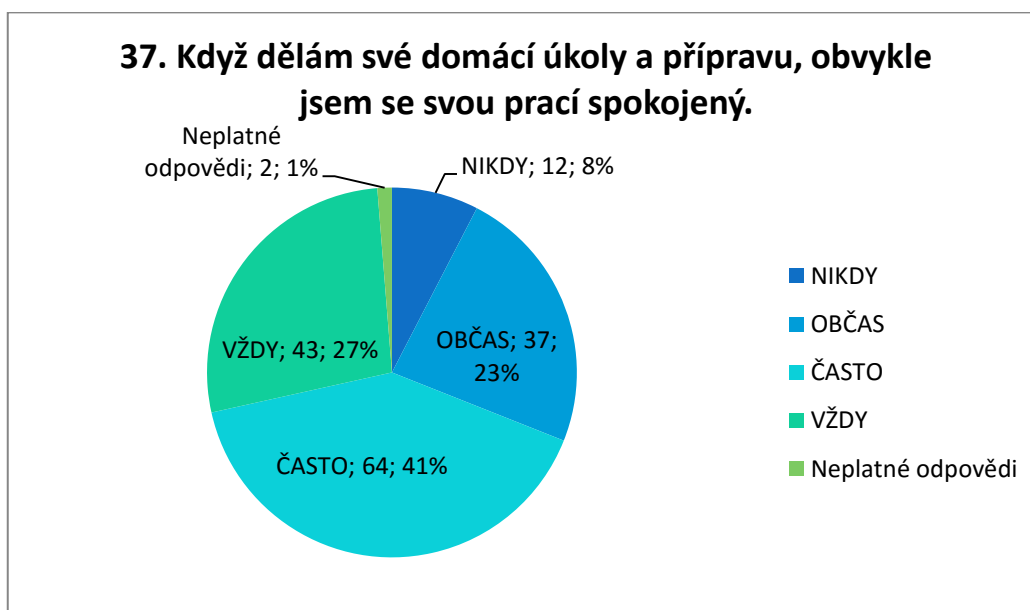
Položka č. 36 zjišťuje, zda si děti při práci na domácích úkolech a přípravě hrají s jinými věcmi. Více jak polovina dotazovaných dětí (82 dětí – 52 %) uvedla, že si nikdy s jinými věcmi nehraje v době, kdy vypracovává domácí úkoly a věnuje se domácí přípravě (viz Graf 36). Přibližně čtvrtina dětí (41 dětí – 26 %) si s něčím hraje občas.

Graf 36 - Když dělám své domácí úkoly a přípravu, obvykle si hraji s jinými věcmi.

Položka č. 37 souvisí se sebehodnocením - zhodnocením vlastní práce týkající se domácích úkolů a přípravy (viz Graf 37). Často je se svou prací spokojeno 64 dětí (41 %),

nikdy pak jen 12 dětí (8 %).

Graf 37 - Když dělám své domácí úkoly a přípravu, obvykle jsem se svou prací spokojený.

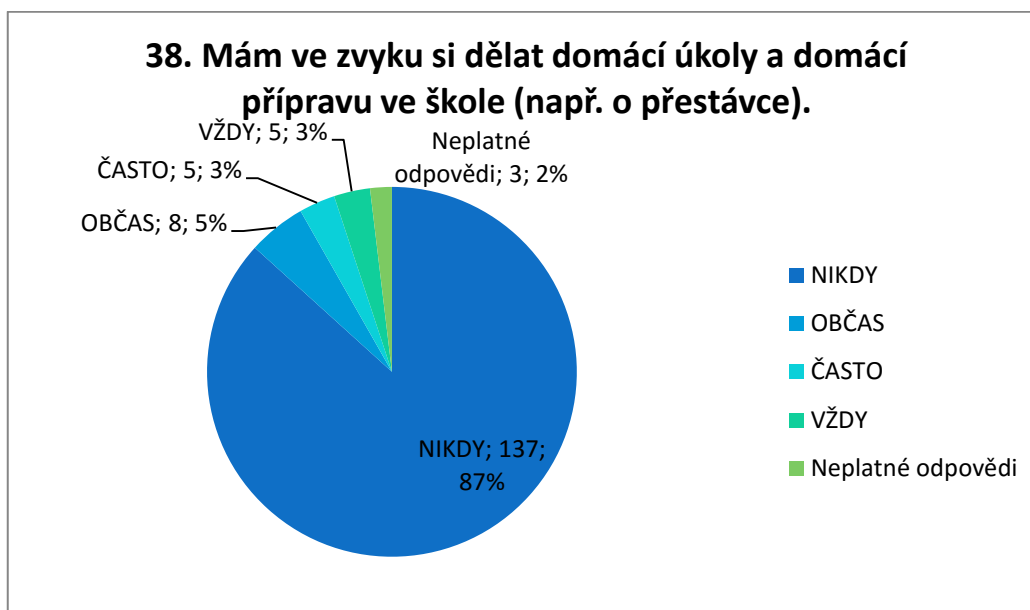
Položka č. 38, č. 39 a č. 40

Tyto tři položky zjišťují, zda si děti dělají domácí úkoly a domácí přípravu také jinde než doma, např. právě ve škole.

Znění položek č. 38, č. 39 a č. 40:

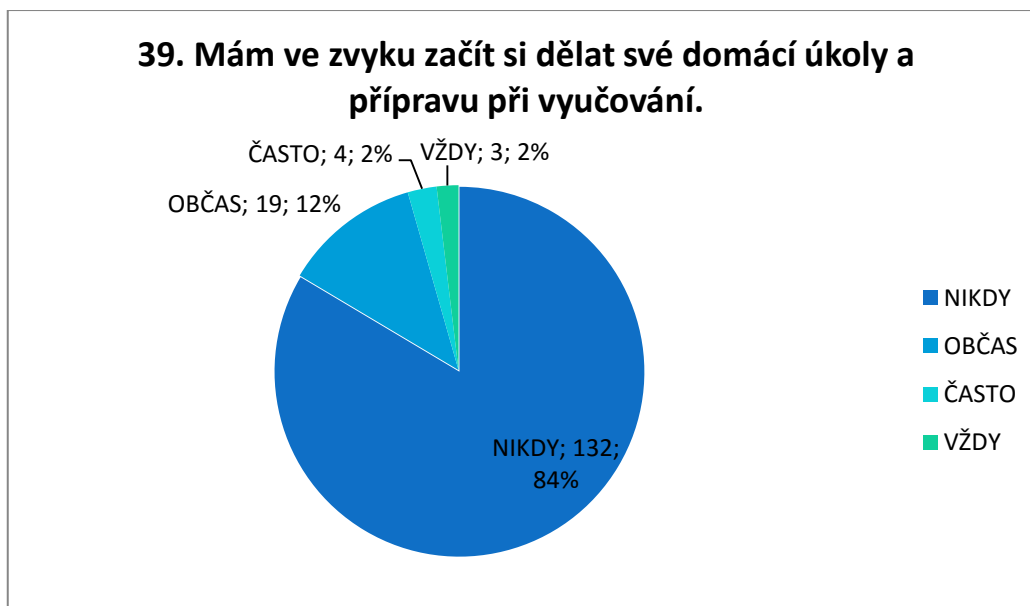
Mám ve zvyku ...		☆	☆☆	☆☆☆	☆☆☆☆
		NIKDY	OBČAS	ČASTO	VŽDY
38.	si dělat domácí úkoly a domácí přípravu ve škole (např. o přestávce).				
39.	začít si dělat své domácí úkoly a přípravu při vyučování.				
40.	si dělat domácí úkoly a přípravu v družině nebo ve studovně.				

U položky č. 38 naprosto převládala odpověď, že si žáci nikdy nedělají domácí úkoly a domácí přípravu ve škole (viz Graf 38), konkrétně ji zvolilo 87 % dotazovaných dětí (137 dětí).

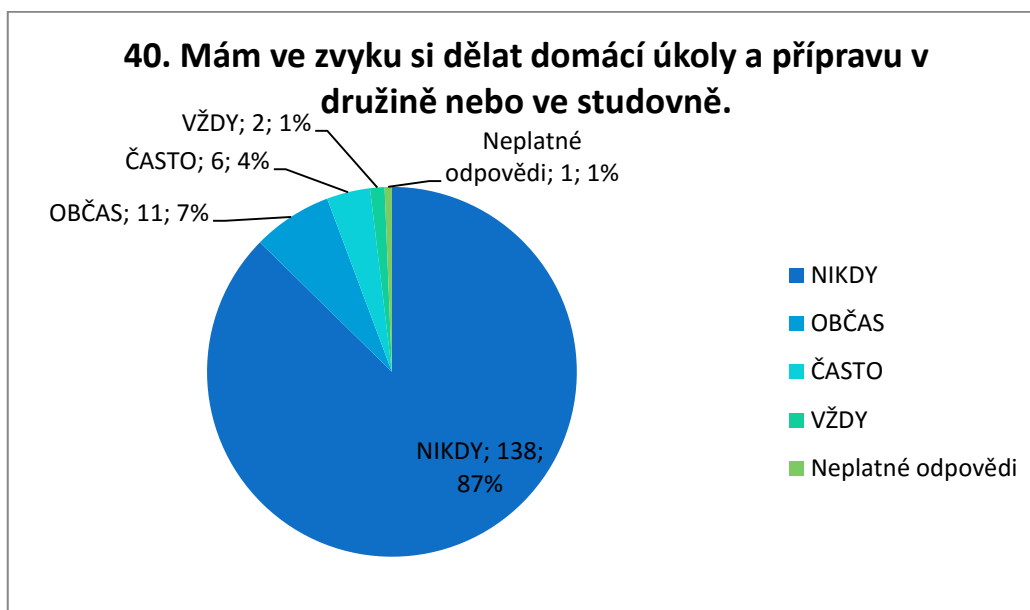
Graf 38 - Mám ve zvyku si dělat domácí úkoly a přípravu ve škole (např. o přestávce).

Stejně jako u předchozí položky si většina dětí nikdy nezačíná dělat domácí úkoly a přípravu při vyučování, tuto možnost označilo 132 dětí, tedy 84 % (viz Graf 39). Občas si domácí úkoly začne při vyučování dělat 19 dětí (12 %).

Graf 39 - Mám ve zvyku začít si dělat své domácí úkoly a přípravu při vyučování.

Co se týče položky č. 40, je nutné uvést, že ve 3. a 4. třídě chodí do školní družiny ve městě, kde dotazníkové šetření proběhlo, velmi málo dětí, proto je odpověď „Nikdy“, kterou uvedlo 138 dětí (87 %), skutečně odpovídající (viz Graf 40).

Graf 40 - Mám ve zvyku si dělat domácí úkoly a přípravu v družině nebo ve studovně.

Položka č. 41, č. 42, č. 43, č. 44, č. 45 a č. 46

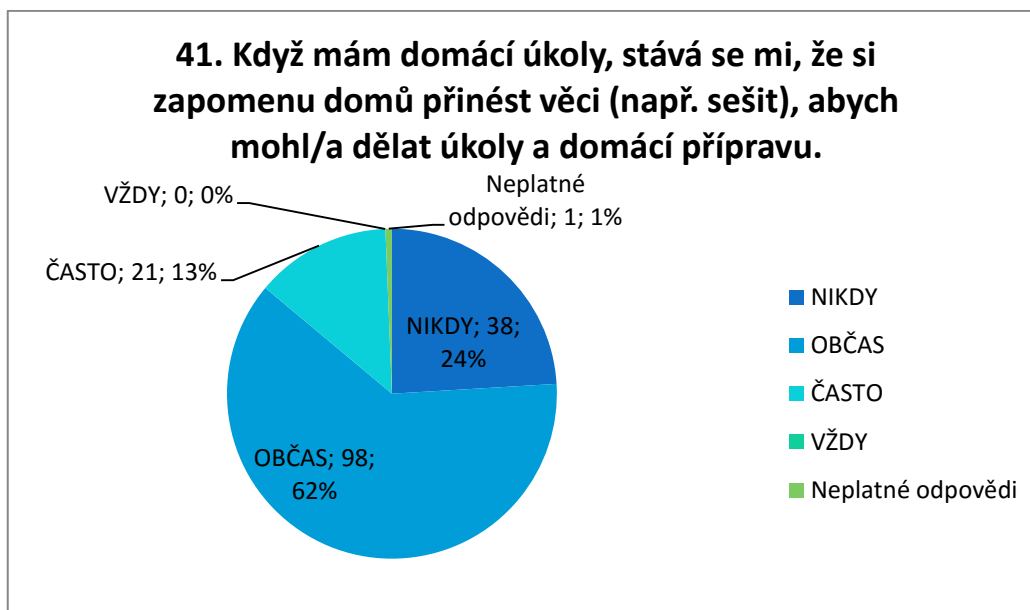
Tyto položky monitorují přístup dítěte k domácím úkolům a přípravě a pocitům, které v dítěti tato problematika vyvolává.

Znění položek č. 41, č. 42, č. 43, č. 44, č. 45 a č. 46:

Když mám domácí úkoly, stává se mi, že ...		☆	☆	☆	☆
		NIKDY	OBČAS	ČASTO	VŽDY
41.	si zapomenou domů přinést věci (např. sešit), abych mohl/a dělat úkoly a domácí přípravu.				
42.	nevím, co mám přesně dělat.				
43.	říkám rodičům, že nemám žádné úkoly ani domácí přípravu.				
44.	odmítnu dělat úkoly a domácí přípravu.				
45.	si stěžuji nebo brečím kvůli domácím úkolům a přípravě.				
46.	si sednu a začnu dělat domácí úkoly a přípravu až poté, co mi to několikrát připomínali.				

Tato položka zjišťuje, jak je to se zapomínáním materiálů a pomůcek potřebných

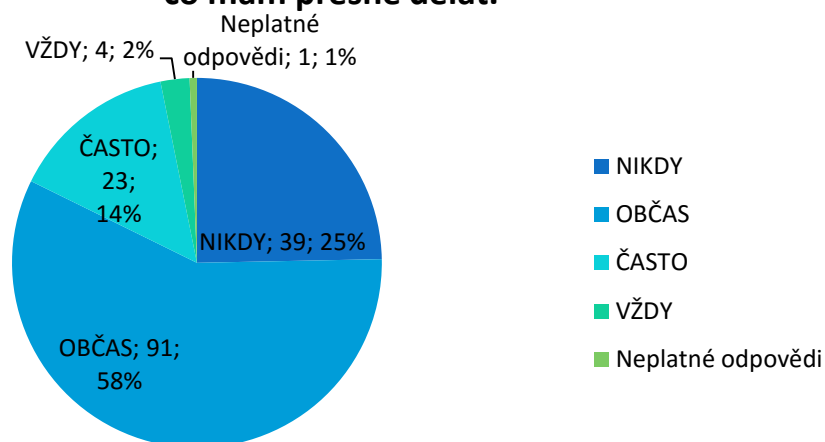
k vypracovávání domácích úkolů a přípravy. Necelým dvěma třetinám dětí (62 % - 98 dětí) se občas stane, že si zapomenou ve škole věci, které potřebují k vypracování domácího úkolu nebo k domácí přípravě, naopak necelé čtvrtině dětí (24 % - 38 dětí) se to nikdy nestává. Pozitivní je, že možnost „Vždy“ neoznačilo žádné dítě (viz Graf 41). Jedna odpověď dětí byla vyhodnocena jako neplatná.

Graf 41 - Když mám domácí úkoly, stává se mi, že si zapomenou domů přinést věci (např. sešit), abych mohl/a dělat úkoly a domácí přípravu.

Tato položka sleduje, jak je to se srozumitelností domácích úkolů pro děti. Nejvíce dětí zvolilo možnost, že u nich situace, kdy neví, co mají v domácím úkolu přesně dělat, nastane jen občas (viz Graf 42). Čtvrtině dětí (39 dětí – 25 %) se to nestává nikdy.

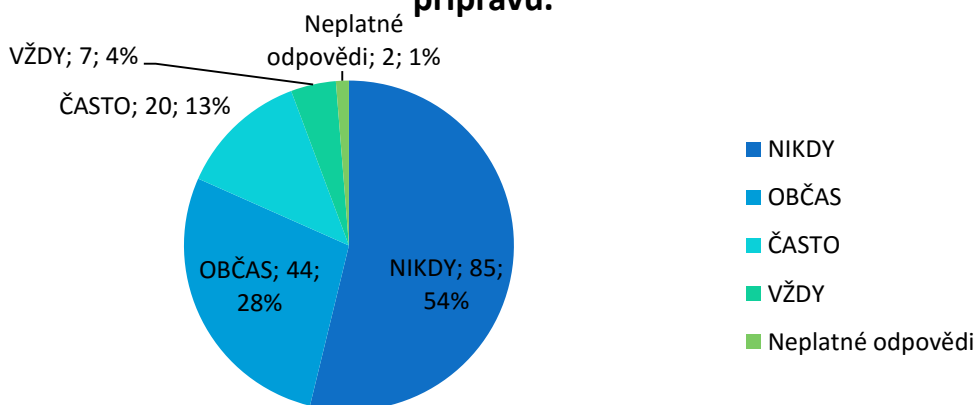
42. Když mám domácí úkoly, stává se mi, že nevím, co mám přesně dělat.

Graf 42 - Když mám domácí úkoly, stává se mi, že nevím, co mám přesně dělat.

Položka č. 43 sleduje, zda si děti dovolí říci rodičům, že žádné domácí úkoly ani domácí přípravu nemají, přestože je mají. Za pozitivní můžeme považovat, že více jak polovina dotazovaných dětí, konkrétně 85 dětí (54 %), toto neřekne rodičům nikdy. Naopak 7 dětí (4 %) označilo odpověď „Vždy“ (viz Graf 43).

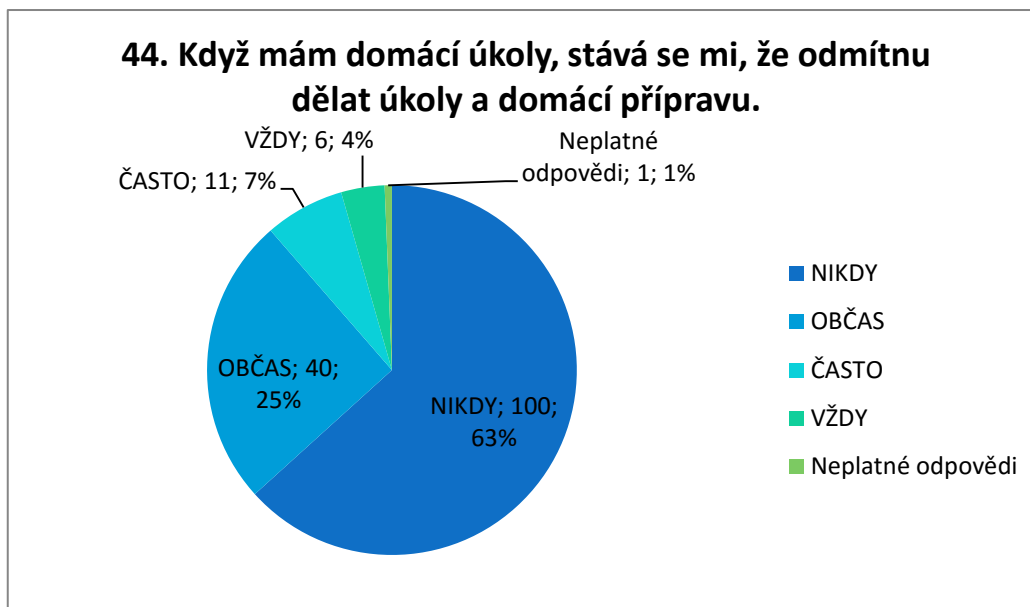
43. Když mám domácí úkoly, stává se mi, že říkám rodičům, že nemám žádné úkoly ani domácí přípravu.

Graf 43 - Když mám domácí úkoly, stává se mi, že říkám rodičům, že nemám žádné úkoly ani domácí přípravu.

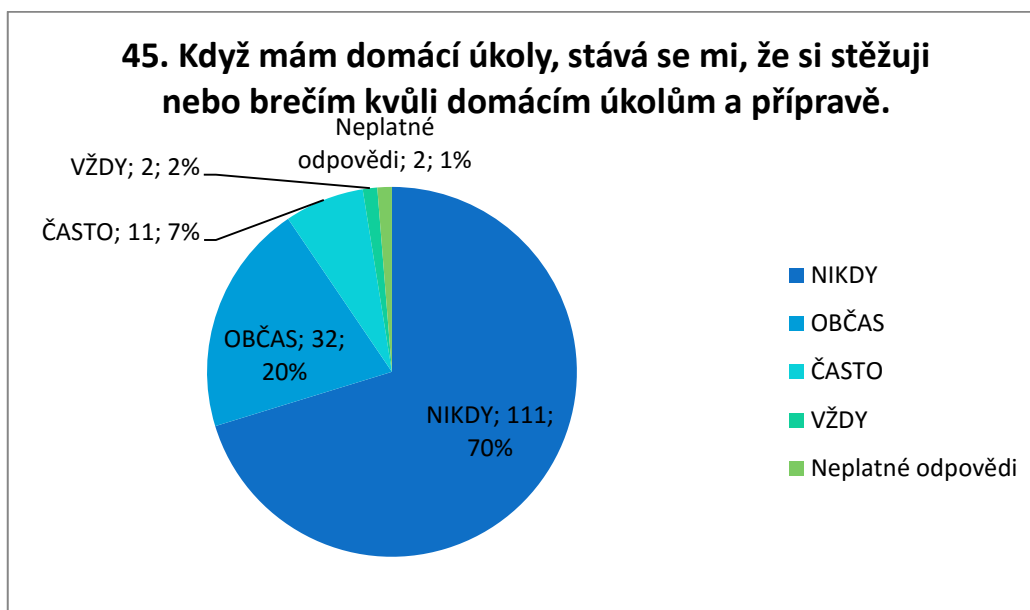
Následující položka sleduje, jak často děti odmítají dělat domácí úkoly a domácí přípravu (viz Graf 44). Necelé dvě třetiny dotazovaných dětí (100 dětí – 63 %)

odpověděly, že nikdy neodmítají dělat domácí úkoly a přípravu, čtvrtina dětí (40 dětí – 25 %) je odmítne dělat občas, zatímco 6 dětí (4 %) vždy.

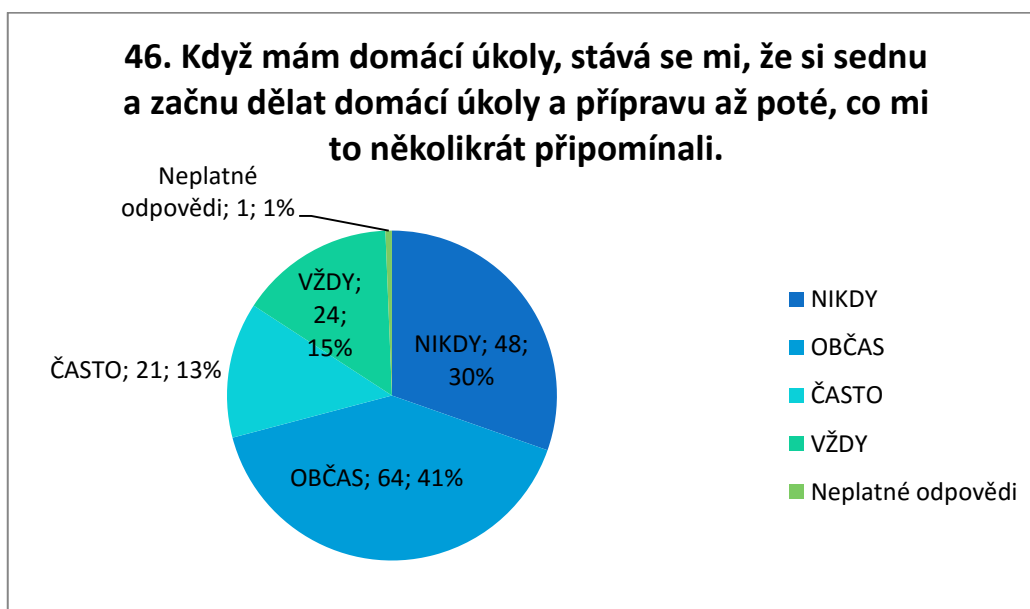
Graf 44 - Když mám domácí úkoly, stává se mi, že odmítnu dělat úkoly a domácí přípravu.

V teoretické části bylo také zmíněno, že v mnoha rodinách se domácí úkoly a příprava do školy neobjedou bez negativních emocí, což v dotazníkovém šetření zjišťovala právě tato položka (viz Graf 45). Vzhledem k tomu, že s negativními emocemi se pojí také ztráta motivace do práce týkající se školních povinností, je pozitivní, že 111 dětí (70 %) uvedlo, že nikdy kvůli domácím úkolům a přípravě nebrečí nebo si nestěžuje. Vždy si stěžují nebo brečí jen 2 děti (2 %).

Graf 45 - Když mám domácí úkoly, stává se mi, že si stěžuji nebo brečím kvůli domácím úkolům a přípravě.

Poslední položka v dotazníku pro žáky zjišťuje, zda dětem musí někdo připomínat, aby začaly vypracovávat domácí úkoly či přípravu (viz Graf 46). Nejčastěji byla označována možnost „Občas“, zvolilo ji 64 dětí (41 %). Nikdy nemusí být upomínáno 48 dětí (30 %), naopak vždy upomínáno musí být 24 dětí (15 %).

Graf 46 - Když mám domácí úkoly, stává se mi, že si sednu a začnu dělat domácí úkoly a přípravu až poté, co mi to několikrát připomínali.

7.2. Vyhodnocení dotazníků pro rodiče

Dotazníky byly rozdány celkem 158 žákům, kteří byli ve dnech, kdy dotazníkové šetření v jejich třídách proběhlo, přítomni ve škole. Žáci měli rodičům dotazníky doma předat a poprosit je svým jménem o jejich vyplnění. Dotazníky vyplnilo 118 rodičů, 59 rodičů žáků 3. třídy a 59 rodičů žáků 4. třídy (z toho 108 žen a 10 mužů). Návratnost dotazníků je 74,68 %.

Dotazník pro rodiče obsahoval celkem 106 položek, vzhledem k tomuto množství jsem se rozhodla nevyhodnocovat všechny položky formou grafů, ale uvádět především informace, které jsou stěžejní pro tuto práci.

Nejvíce dětí, a to 91 dětí (77 %), žije v úplné rodině. Když se děti vrací ze školy, tak na 50 dětí (42 %) vždy doma čeká někdo dospělý, 8 dětí (7 %) je doma po příchodu ze školy samo.

Ve škole velmi dobře tento rok prospívá 50 % dětí (59 dětí), menší potíže občas mívá přibližně čtvrtina dětí (31 dětí – 26 %), 4 děti (3 %) mají letos ve škole závažné potíže.

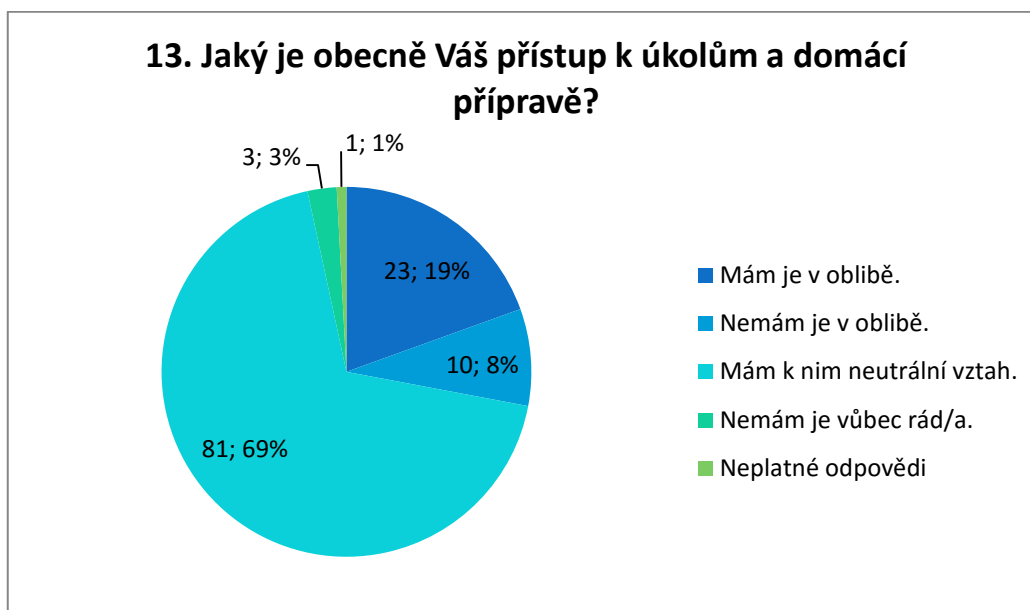
Položka č. 10

Znění položky č. 10:

10. Jakou dobu věnuje průměrně denně vypracování úkolů a domácí přípravě?

- a. Žádnou b. 5 – 15 min c. 15 – 30 min
- d. 30 – 60 min e. Více než hodinu

Nejvíce dětí tráví nad domácími úkoly a přípravou do školy 15 – 30 min (44 dětí – 37 %), o něco méně dětí, a to 39 dětí (33 %) nad nimi tráví 30 – 60 min (viz Graf 47).

Graf 48 - Jaký je obecně Váš přístup k úkolům a domácí přípravě?

Co se týče obtížnosti domácích úkolů a přípravy, 70 rodičů (60 %) je shledává pro své děti často snadné a jedna třetina rodičů (39 rodičů - 33 %) občas za snadné.

Podle 109 rodičů pomáhají domácí úkoly a příprava dětem zvládnout učivo. Díky domácím úkolům a přípravě se cítí být informováni o tom, co se jejich dítě učí, až na jednoho rodiče všichni rodiče (99 %).

Mezi další pozitiva domácích úkolů a přípravy patří:

- rozvíjení samostatnosti (potvrzuje 86 % rodičů),
- osvojení si dovednosti hospodařit s časem (potvrzují dvě třetiny rodičů, jedna třetina nesouhlasí),
- lepší komunikace mezi dítětem a rodičem (souhlasí 69 rodičů, tj. 59 %),
- rozvíjení pracovních dovedností (souhlasí 83 % rodičů),
- užitek pro slabší žáky (tento názor zastává 85 % rodičů),
- posilování školní úspěšnosti (potvrzuje 84 % rodičů),
- lepší komunikace mezi učitelkou a rodičem (s tím nesouhlasí 44 % rodičů, tj. 52 rodičů, a souhlasí 45 %, tj. 53 rodičů),

- upevnění a propojení vědomostí (potvrzuje 88 % rodičů).

Zároveň je nutné uvést, že se 60 rodičů domnívá, že domácí úkoly a příprava nezvyšují zájem jejich dětí o školu.

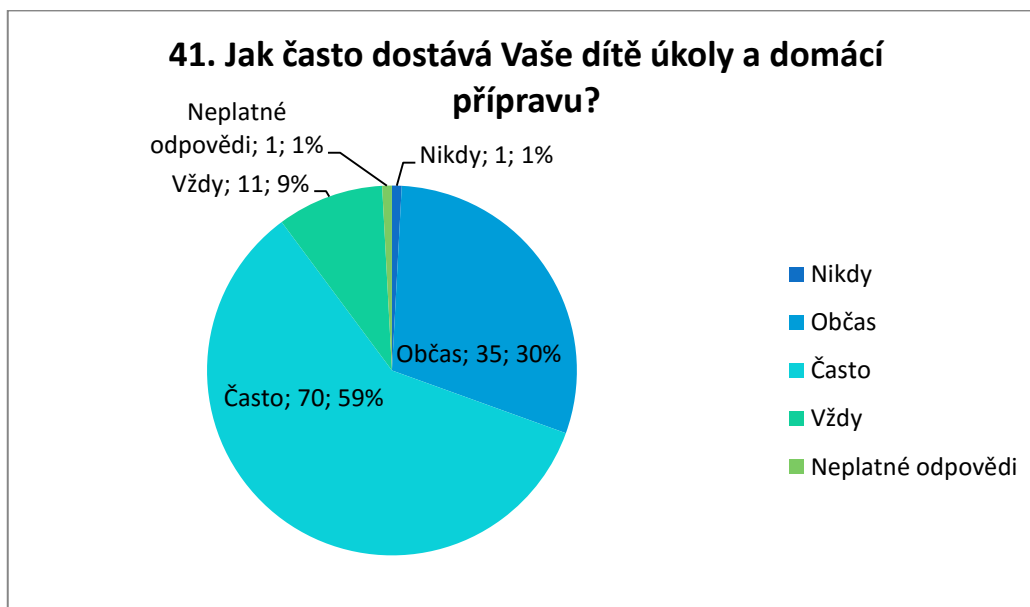
Rodiče (111 rodičů – 94 %) se shodli na tom, že se podle nich nemusí lišit úkoly pro chlapce a dívky.

Položka č. 41

Znění položky č. 41:

Jak často ...		NIKDY	OBČAS	ČASTO	VŽDY
41.	dostává Vaše dítě úkoly a domácí přípravu?				

Další velmi důležitou položkou je položka č. 41. Zde je možná podnětem k zamyšlení, jak je možné, že pouze jeden rodič uvedl, že jeho dítě nedostává úkoly a domácí přípravu nikdy (Viz Graf 49).

Graf 49 - Jak často dostává Vaše dítě úkoly a domácí přípravu?

Aby se dítě vždy uchýlilo při práci na domácích úkolech či domácí přípravě na klidné místo, vyžaduje více jak polovina zúčastněných rodičů (61 rodičů), často to vyžaduje 25 rodičů (21 %).

Důležité je zmínit, že 79 rodičů (68 %) uvedlo, že jejich dítě nikdy nevypracovává domácí úkoly nebo se nepřipravuje do školy, když je v jeho blízkosti zapnutá televize, rádio či počítač, 21 rodičů (18 %) uvedlo, že tomu je tak často. Vzhledem k podmínkám dětí při vypracovávání domácích úkolů jsou tyto výsledky velmi uspokojivé.

Pomoc při vypracovávání domácích úkolů či přípravě potřebuje podle rodičů jen občas 83 dětí (71 %), z čehož vyplývá, že domácí úkoly dětem nečiní pravidelně velké potíže. Pokud dítě nerozumí svým domácím úkolům či probrané látce, požádá 81 % dětí (94 dětí) občas o pomoc své rodiče.

Více jak polovina rodičů (57 %, 67 rodičů) vždy vyžaduje, aby si jejich dítě svou práci zkontrolovalo, aby se předešlo chybám, následně pak 96 rodičů (81 %) úkol dítěti kontroluje.

Zájem o domácí úkoly a přípravu svého dítěte vyjadřuje 88 % zúčastněných rodičů (104 rodičů). Skoro dvě třetiny rodičů (74 rodičů – 63 %) se snaží svému dítěti říkat, že je důležité domácí úkoly a přípravu dělat, pouze 1 rodič to neříká nikdy. Zároveň 81 % rodičů (96 rodičů) dbá na to, aby dítě opravilo v úkolu či domácí přípravě chyby, pokud je udělalo.

Pro skoro dvě třetiny rodičů (76 rodičů – 64 %) není obtížné pomáhat svému dítěti s úkoly a domácí přípravou, pro 3 rodiče je to naopak obtížné vždycky.

Rodiče jsou si vědomi, že by měli sledovat pokroky svého dítěte, nesouhlasí s tím pouze jeden rodič. Dále všichni z dotazovaných rodičů kromě dvou uvádí, že je jejich povinností ujistit se, zda dítě rozumí zadání úkolu či přípravě.

V dotazníku jsme se snažili také vymezit povinnosti učitele, jedná se o tyto body:

- Jasně vysvětlení cílů úkolu a domácí přípravy.

S tím souhlasí 77 rodičů a dokonce velmi souhlasí 39 rodičů.

- Ujistění, zda žáci vědí, co mají v úkolu či domácí přípravě dělat.

Svůj souhlas zde vyjádřilo 78 rodičů a výrazný souhlas 36 rodičů.

- Kontrola domácích úkolů a hodnocení práce žáků.

Souhlasí 79 rodičů a velmi souhlasí 34 rodičů.

- Obměna typů cvičení.

S tím souhlasí 88 rodičů a velmi souhlasí 25 rodičů.

- Přehled o tom, která témata jsou pro žáky zajímavá.

Souhlas u tohoto bodu uvedlo 74 rodičů, výrazný souhlas 12 rodičů.

- Prověření zájmů žáků o určité typy školní a domácí práce.

S tím souhlasí 89 rodičů a velmi souhlasí 15 rodičů.

- Znalost rodinných podmínek v souvislosti s vypracováváním úkolů a domácí přípravy.

Zde nesouhlasí 49 rodičů, 3 rodiče nesouhlasí velmi. Naopak souhlasí 59 rodičů a dokonce velmi 7 rodičů.

- Rozvoj organizačních dovedností žáků potřebných pro vypracovávání domácích úkolů a domácí přípravy.

U tohoto bodu projevilo svůj souhlas asi nejvíce rodičů, a to 92, 16 rodičů dokonce souhlasí velmi, 10 rodičů pak nesouhlasí.

Zajímavé je, že podle získaných dat bylo zjištěno, že rodiče nebývají příliš často žádáni od učitelů či učitelek o procvičování látky, pomoc s úkoly, čtení, pomoc při organizaci práce na domácích úkolech apod. Domnívám se, že učitelé předpokládají a možná i doufají, že se do těchto činností rodiče zapojují automaticky.

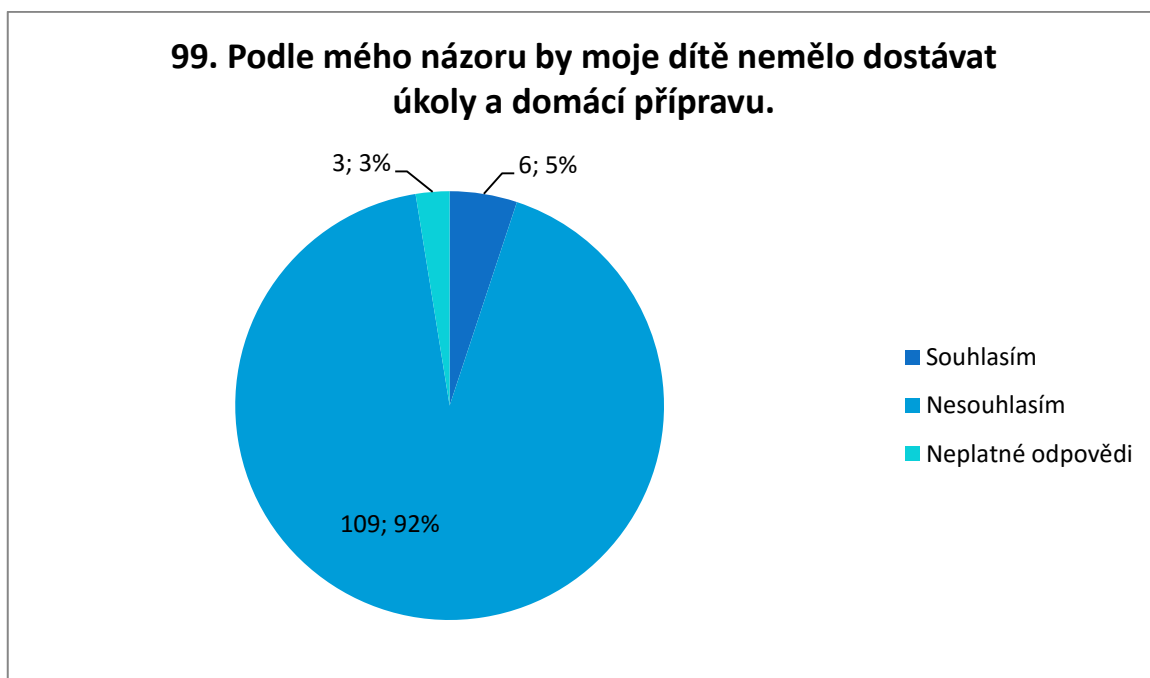
Většina rodičů uvádí, že si jejich děti vypracovávají úkoly a domácí přípravu skutečně až doma.

Položka č. 99

Znění položky č. 99:

Podle mého názoru ...		Souhlasím	Nesouhlasím
99.	by moje dítě nemělo dostávat úkoly a domácí přípravu.		

Velmi zásadním výrokem je položka č. 99, s níž nesouhlasilo 109 rodičů, tj. 92 % (viz Graf 50). Z toho vyplývá, že rodiče považují domácí úkoly a domácí přípravu pro své děti za důležité. Tato položka nám také odpověděla na jednu ze stanovených výzkumných otázek.

Graf 50 - Podle mého názoru by moje dítě nemělo dostávat úkoly a domácí přípravu.

7.3. Vyhodnocení rozhovorů s učiteli

Rozhovory s učitelkami tříd, v nichž proběhlo dotazníkové šetření, byly provedeny na konci února 2017. Paní učitelky byly nejdříve přivítány a bylo jim sděleno, za jakým účelem bude rozhovor uskutečněn. Dále následoval polostrukturovaný rozhovor, ke kterému jsem měla připravené základní otázky, podle potřeby jsem případně reagovala na odpovědi učitelek a doptávala se, většinou však základní otázky obsáhly to, co bylo potřeba zjistit. Rozhovory končily poděkováním za ochotu a čas a následným rozloučením.

Základní otázky k rozhovorům s učiteli uvádím v příloze (viz Příloha č. 3) a v další příloze

pak přepis všech 6 rozhovorů bez přivítání a rozloučení (viz Příloha č. 4). U rozhovorů je zachována anonymita daných učitelek, uvádím pouze ročník, ve kterém daná učitelka učí. Dále shrnuji informace, které jsem se získala, a vyhodnocuji je.

Všechny učitelky považují domácí úkoly za důležité. Důvodů bylo zmíněno několik:

- Domácí úkoly dětem slouží k opakování a procvičování ve škole probírané látky.
- Děti díky domácím úkolům zjistí, zda látce opravdu porozuměly.
- Díky domácím úkolům se děti učí zodpovědnosti za své povinnosti.
- Rodiče mají díky domácím úkolům přehled o tom, co se ve škole děje, jaké učivo děti probírají.

Domnívám se, že učitelky zmínily důvody, kterými argumentují také zastánci domácích úkolů. Tyto argumenty byly také zmíněny v teoretické části diplomové práce.

Učitelky zadávají domácí úkoly pravidelně, každý týden dostávají děti aspoň jeden domácí úkol. Stoprocentně se učitelky shodly na tom, že zadávají především písemnou formu domácích úkolů a že jsou domácí úkoly krátké, podle nich dětem zaberou do 15 minut času.

Další velká shoda nastala u předmětů, ze kterých jsou domácí úkoly nejčastěji zadávané, těmi jsou český jazyk a matematika.

Malý rozdíl nastal u otázky, zda učitelky zadávají někdy také dobrovolné domácí úkoly. Podle odpovědí zadávají čtyři učitelky občas dobrovolné domácí úkoly. Jedna učitelka argumentovala tím, že dobrovolný úkol by u ní ve třídě nikdo neudělal.

Co se týče individualizování domácích úkolů, čtyři učitelky úkoly neindividualizují, mají zatím pocit, že to není potřeba. Dvě učitelky zohledňují děti s problémy a zadávají jim kratší domácí úkol v českém jazyce (pokud jde o dyslexii).

Velmi zajímavé téma bylo hodnocení domácích úkolů. Tři učitelky domácí úkoly nehodnotí. Jedna učitelka je hodnotí podle toho, o jaký domácí úkol jde, dává pak

známku za tři úkoly. Další učitelka je hodnotí známkou vždy a klade na ni velký důraz. Poslední učitelka domácí úkoly hodnotí motivačními razítky představujícími body, které děti sbírají.

Pokud děti domácí úkol nesplní, všechny učitelky vyžadují, aby jej dodělaly. U třech učitelek se jim za nevypracovaný nebo nedonesený úkol strhávají body, které ve třídě sbírají.

Ani jedna učitelka si nemyslí, že by děti byly domácí úkoly přetěžovány. Jedna učitelka poukazuje na to, že jsou děti v dnešní době přetěžovány hlavně volnočasovými aktivitami.

Všechny učitelky konstatovaly, že jsou děti na domácí úkoly zvyklé a berou je jako součást svých povinností. Jedna učitelka uvedla, že v současné době děti v její třídě často říkají, že domácí úkol nechtějí. Naopak další učitelka má zkušenost, že děti u ní ve třídě domácí úkoly vyžadují, neboť v době, kdy jim je nezadávala, byly přetěžovány domácí přípravou s rodiči.

Čtyři učitelky si nedovedou představit, že by domácí úkoly nezadávaly. Dvě učitelky upozorňují na to, že domácí úkoly představují především hodně práce pro učitele. Jedna učitelka za sebou již má zkušenost, kdy domácí úkoly nezadávala, ale nyní je opět zadává, neboť to vyžadují jak její žáci, tak jejich rodiče. Další učitelka připouští, že to ve škole může fungovat i bez domácích úkolů, ale i po ní jejich zadávání žádají jak rodiče, tak vedení školy. Zároveň dodává, že domácí úkoly jsou nutností hlavně pro slabší děti.

7.4. Vyhodnocení rozhovorů s rodiči

Rozhovory s rodiči byly uskutečněny na začátku března 2017. Rodiče byli vybráni náhodně na základě souhlasu, který vyjádřili na konci vyplněného dotazníku. Rodičům bylo nejdříve poděkováno za vyplnění daného dotazníku a ochotu zodpovědět ještě další otázky formou rozhovoru. Stejně jako u rozhovorů s učitelkami bylo rodičům znovu objasněno, k jakému účelu rozhovor směřuje.

Základní otázky k rozhovorům s rodiči uvádím v příloze (viz Příloha č. 5).

V příloze též nalezneme přepis 4 rozhovorů vedených s rodiči bez přivítání a rozloučení (viz Příloha č. 6). V rámci zachování anonymity opět uvádím pouze, zda jde o ženu či muže, zda je jejich dítě dívka či chlapec a jakou třídu na dané ZŠ navštěvuje.

Tři rodiče považují domácí úkoly za důležité a jejich postoje jsou víceméně neutrální až kladné. Postoj matky chlapce ve 4. třídě je spíše negativní, sice uvádí, že „domácí úkoly asi musí být“, ale na základě rozhovoru se domnívám, že o tom není plně přesvědčena.

Dvě matky uvádí, že jsou domácí úkoly důležité hlavně kvůli procvičování učiva, jedna z nich zmiňuje ještě to, že jí domácí úkoly přináší také informace o tom, co se ve škole děje.

Všichni dotazovaní rodiče jsou ochotní svému dítěti s domácími úkoly pomoci, tři z nich domácí úkoly kontrolují a dva pak následně podepisují.

Tři rodiče si myslí, že pro jejich děti domácí úkoly nepředstavují velký problém, berou je jako své povinnosti. Poslední rodič uvádí, že jeho dítě domácí úkoly nedělá rádo, zmiňuje, že je z nich dokonce „otrávené“.

Ani jeden z rodičů nezmiňuje, že by museli děti do domácích úkolů nutit a že by děti byly domácími úkoly přetěžovány, množství je podle nich přiměřené.

Co se týče pravidelné hodiny vypracovávání domácích úkolů, nejsou rodiče nijak striktní v tom, aby dítě určitý čas dodržovalo. Pouze jedna matka uvádí, že její syn dělá domácí úkoly před večeří.

Rodiče konstatují, že situace, kdy by jejich dítě neporozumělo zadání domácího úkolu, nastává velmi zřídka. V takových případech jsou pak o pomoc požádáni oni, s porozuměním zadání úkolu však také nemívají problém.

Tři rodiče se někdy podílejí na čtení s jejich potomky, jeden rodič do čtení svého dítěte nezasahuje a nedokáže říct, jak často dítě čte.

Jak jsem již uvedla, tři rodiče domácí úkoly svému dítěti vždy kontrolují, pokud najdou v úkolu chybu, z rozhovorů vyplývá, že dva z nich na ni dítě hned upozorní, jedna matka

se snaží, aby dítě chybu odhalilo samo, až poté, co zjistí, že ji dítě nemůže najít, mu ji ukáže.

Rodiče v rozhovorech uvedli, že domácí úkoly nebývají u nich v rodině předmětem hádek a rozporů.

Z realizovaných rozhovorů vyplývá, že u dvou rodičů ze čtyř jsou domácí úkoly přijímány víceméně kladně a jeden rodič zaujímá neutrální stanovisko.

8 Porovnání s jiným výzkumem

V této kapitole porovnáme výzkum této práce s výzkumem Kateřiny Tomanové, která svůj výzkum uskutečnila pod vedením známé české psychologičky Lenky Šulové. Právě Lenka Šulová je autorkou překladu standardizovaných dotazníků, které byly v diplomové práci využity.

Tomanová (2011) realizovala výzkum s žáky 1. a 2. ročníku ZŠ a jejich rodiči. Pro žáky v 1. a 2. ročníku ZŠ je také dotazník původně určen. Dětem bylo při vyplňování dotazníků pomáháno organizátory výzkumu.

Vzhledem k tomu, že jsme vyhodnotili dotazníky pro žáky a rodiče jako velmi obsáhlé, rozhodli jsme se realizovat nejdříve předvýzkum u žáků v jedné třídě 3. ročníku ZŠ. Předvýzkum proběhl bez větších obtíží, ovšem zaznamenali jsme, že je potřeba některým dětem v průběhu vyplňování dotazníků pomoci s porozuměním otázkám a následným odpovědím. Vzhledem k této skutečnosti a obsáhlosti daných dotazníků jsme se rozhodli realizovat celé dotazníkové šetření u žáků 3. ročníku a 4. ročníku ZŠ.

Můžeme tedy porovnat, jak se liší postoje k domácí přípravě a domácím úkolům u dětí v 1. a 2. ročníku ZŠ a jejich rodičů a u dětí ve 3. a 4. ročníku ZŠ a jejich rodičů.

Tomanová (2011) vyloučila ze svého výzkumu dotazníky, které neměla od obou stran ze skupiny rodič – dítě. Jejího výzkumu se tedy účastnilo 149 rodičů a 149 dětí. Do našeho výzkumu jsme zařadili všechny vyplněné dotazníky. Domnívám se, že je přirozené, že se nám od rodičů nevrátily všechny dotazníky, tudíž našeho výzkumu se účastnilo 158 dětí a 118 rodičů. Dotazníky dětí, které neměly do páru dotazník od rodiče, jsme ve výzkumu zachovali, neboť se domnívám, že je důležité mít právě od dětí co nejvíce informací.

Vzhledem k tomu, že Tomanová (2011) porovnávala, jak se liší postoje dětí v 1. ročníku a 2. ročníku, budeme i my v této kapitole porovnávat, jak se liší postoje dětí v 3. ročníku a 4. ročníku.

Výzkumu u Tomanové (2011) se zúčastnilo 70 žáků 1. ročníku a 79 žáků 2. ročníku, z toho celkem 81 dívek a 68 chlapců. Vzhledem k zachování dvojice dotazníků žák –

rodič se výzkumu zúčastnilo 70 rodičů žáků 1. ročníku a 79 rodičů žáků 2. ročníku (celkem 131 matek a 18 otců). Našeho výzkumu se zúčastnilo 81 žáků 3. ročníku a 77 žáků 4. ročníku, z toho celkem 80 dívek a 78 chlapců. Dotazníky pro rodiče se nám navrátily od 118 rodičů, počty rodičů jsou naprosto vyrovnané – 59 rodičů žáků 3. ročníku a 59 rodičů žáků 4. ročníku (celkem pak 108 matek a 10 otců).

Tomanová (2011) zjistila, že obliba domácích úkolů a domácí přípravy nezávisí na tom, zda dítě navštěvuje 1. nebo 2. ročník. V našem výzkumu má negativní postoj k domácím úkolům a přípravě více žáků 4. ročníku (33 ze 77 dětí).

Dále bylo zjištěno, že žáci ve 2. ročníku se častěji snaží dělat domácí přípravu a domácí úkoly dobře. V našem výzkumu jsme zjistili, že se 51 žáků 3. ročníku a 42 žáků 4. ročníku snaží vždy dělat domácí přípravu a domácí úkoly dobře.

Zjištěno bylo také to, že žákům 1. ročníku více pomáhají domácí úkoly a příprava v tom, aby měli rádi školu. Ve výzkumu této práce bylo zjištěno, že obliba školy v závislosti na domácí přípravě a domácích úkolech je přibližně stejná jak u žáků 3. ročníku (40 dětí), tak u žáků 4. ročníku (39 dětí).

Dětem v 1. ročníku rodiče častěji pomáhají s domácími úkoly a domácí přípravou. Zajímavé je, že ve výzkumu této práce rodiče pomáhají častěji dětem ve 4. ročníku.

Dále bylo ve výzkumu Tomanové (2011) uvedeno, že dětem ve 2. ročníku bývá častěji rodiči vytýkáno, pokud neudělají domácí úkoly nebo přípravu. V našem výzkumu bylo zjištěno, že tento problém bývá vytýkán častěji žákům 3. ročníku (uvedlo 42 dětí). Na základě celkového vhledu do výsledků dotazníkového šetření, se domnívám, že je to z toho důvodu, že se rodiče dětí ve 3. ročníku více zajímají o školní povinnosti svých dětí.

Zda rodiče dítěti říkají, že dělá domácí úkoly a přípravu do školy dobře, nezávisí na tom, zda dítě navštěvuje 1. nebo 2. ročník. V našem výzkumu bylo zjištěno, že více rodiče povzbuzují žáky 3. ročníku (uvedlo 57 dětí). Stejně jako jsem uvedla výše, domnívám se, že je to způsobeno zájmem rodičů o školní záležitosti svého dítěte.

Co se týče rodičů, Tomanová (2011) dle výsledků svého výzkumu uvedla, že to, zda mají

rodiče domácí úkoly a domácí přípravu v oblibě, nezávisí na tom, zda jejich dítě chodí do 1. nebo 2. ročníku. V dotazníkovém šetření pro tuto práci bylo zjištěno, že 44 rodičů dětí ve 3. ročníku a 37 rodičů dětí ve 4. ročníku má k domácím úkolům a domácí přípravě neutrální vztah, kladný vztah k nim má 9 rodičů dětí ve 3. ročníku a 14 rodičů dětí ve 4. ročníku. Negativní vztah k domácím úkolům a domácí přípravě má 5 rodičů žáků 3. ročníku a 8 rodičů žáků 4. ročníku.

Rodiče dětí v 1. a 2. ročníku zastávají názor, že to, zda domácí úkoly a příprava do školy pomáhají zvládnout dětem učivo, nezávisí na tom, zda dítě chodí do 1. nebo 2. ročníku. Také u rodičů, kteří se účastnili našeho výzkumu, se potvrdilo, že nezáleží, zda dítě chodí do 3. nebo 4. ročníku, aby jim domácí úkoly a příprava pomohly zvládnout učivo.

Domácí úkoly a domácí příprava poskytují informace o tom, co se dítě ve škole učí, stejně rodičům dětí, které navštěvují 1. ročník, tak 2. ročník. I v našem výzkumu se potvrdilo, že stejný názor mají jak rodiče žáků 3. ročníku, tak rodiče žáků 4. ročníku.

Co se týče kontrolování domácích úkolů a přípravy, bylo zjištěno, že domácí úkoly a přípravu častěji kontrolují rodiče dětí v 1. ročníku. V našem výzkumu jsme zjistili, že rodiče žáků 3. ročníku kontrolují domácí úkoly a přípravu stejně jako rodiče žáků 4. ročníku.

Podle výsledků výzkumu Tomanové (2011) s dětmi častěji čtou rodiče žáků 1. ročníku. V našem výzkumu bylo opět prokázáno, že se četbě s dětmi věnují stejně jak rodiče dětí ve 3. ročníku, tak rodiče dětí ve 4. ročníku.

Pokroky dětí sledují stejně rodiče dětí v 1. ročníku jako rodiče dětí ve 2. ročníku. Ze 118 rodičů, kteří se zúčastnili našeho výzkumu, uvedl pouze jeden rodič, že se domnívá, že není povinen sledovat pokroky svého dítěte (rodič dítěte ve 3. ročníku).

9 Diskuze

Cílem empirické části bylo zjistit postoje učitelů, rodičů a dětí k domácím úkolům a domácí přípravě, dále jaký význam uvedené tři strany přisuzují domácím úkolům a domácí přípravě a jak se staví k názoru, že domácí úkoly a domácí příprava děti přetěžují.

V souvislosti se stanoveným cílem jsem si položila několik výzkumných otázek. Ke každé výzkumné otázce níže uvádím výsledky výzkumu.

Výzkumná ot. č. 1: Považují učitelé domácí úkoly za důležité?

Všechny učitelky, se kterými byl veden rozhovor, považují domácí úkoly za důležité. Svá tvrzení se snažily doložit několika argumenty:

- V domácích úkolech si děti zopakují a procvičí učivo probírané ve škole.
- Vypracováním domácího úkolu děti zjistí, zda látce probírané ve škole skutečně porozuměly.
- Domácí úkoly v dětech budují zodpovědnost za školní povinnosti.
- Domácí úkoly rodičům předávají informace o tom, co se ve škole děje a jakou látku děti probírají.

Domnívám se, že učitelky uvedly skutečně podstatné argumenty, proč jsou domácí úkoly důležité. V teoretické části bylo mimo výše zmiňované důvody uvedeno, že domácí úkoly pomáhají dětem rozvíjet také schopnost organizovat si čas.

Výzkumná ot. č. 2: Jaký přístup mají k domácím úkolům a domácí přípravě rodiče a děti?

Nejvíce respondentů, jak rodičů, tak dětí, má k domácím úkolům a domácí přípravě neutrální postoj, a to konkrétně 69 % rodičů (81 ze 118 rodičů) a 54 % dětí (85 ze 158 dětí). Vyloženě kladně hodnotí domácí úkoly a domácí přípravu 23 rodičů a 14 dětí.

V dotazníku pro rodiče byly možnosti „Nemám je v oblibě.“ nebo „Nemám je vůbec rád/a.“, které značily negativní postoj k domácím úkolům a domácí přípravě, jednu

z těchto odpovědí vybralo celkem 13 rodičů. V dotazníku pro děti se pak pro negativní postoj nabízely možnosti „Nemám je moc rád/a.“ a „Vůbec mě nebaví.“, první možnost označilo 27 dětí a druhou 28 dětí, tudíž počet dětí, které domácí úkoly a domácí přípravu vidí negativně, není rozhodně zanedbatelný.

Vyloženě kladný postoj k domácím úkolům a domácí přípravě chová 23 rodičů (19 %) a 14 dětí (9 %).

Můžeme uvést, že postoj žáků není tak jednoznačný jako postoj rodičů.

Problematika domácí přípravy a domácích úkolů patří mezi témata, která jsou předmětem mnoha diskuzí. V teoretické části práce bylo zmíněno, že aby děti zhodnotily domácí úkoly jako zajímavé, měly k nim tedy kladný postoj, je nutné, aby úkol směřoval k propojení s tématy či dovednostmi, které jsou využitelné v životě (pro život důležité).

Důležité je též zmínit, že v teoretické části je uvedeno, že se postoje rodičů k domácí přípravě a domácím úkolům liší. Někteří rodiče je považují za potřebné, jiní mají pocit, že by se bez nich děti obešly.

Výzkumná ot. č. 3: Kolik rodičů nesouhlasí se zadáváním domácích úkolů a přípravy?

Po vyhodnocení dotazníkového šetření vyšlo najevo, že většina respondentů (109 ze 118 rodičů) nesouhlasí s výrokem: „Podle mého názoru by moje dítě nemělo dostávat úkoly a domácí přípravu.“, což nám ukazuje, že rodiče považují domácí úkoly a domácí přípravu za důležité, tudíž s jejich zadáváním souhlasí.

Výsledky našeho výzkumného šetření tedy potvrzují, že někteří rodiče domácí úkoly vyžadují. Domnívám se, že rodiče domácí úkoly považují za důležité, ovšem musí být zadávány v rozumné míře. Během souvislé praxe jsem se dozvěděla, že někteří učitelé situaci se zadáváním domácích úkolů řeší tak, že se na prvních třídních schůzkách rodičů zeptají, zda chtějí, aby jejich děti domácí úkoly dostávaly. Většinou si to rodiče opravdu přejí.

Výzkumná ot. č. 4: V jakých pracovních podmínkách nejčastěji děti domácí úkoly a domácí přípravu vykonávají?

V teoretické části bylo zmíněno, že by rodiče dítěti měli pomoci vytvořit takové pracovní místo, kde si navykne pracovat a nebude při práci rušeno. V dotazníku pro žáky se objevilo několik položek, které zjišťovaly, jak je to s pracovním prostředím, ve kterém děti dělají domácí úkoly a domácí přípravu. Po vyhodnocení dotazníků jsme zjistili, že přibližně stejný počet dětí volil u daných položek možnost „Vždy“. Při vypracovávání domácích úkolů a přípravy je na klidném místě vždy 42 % dětí (66 dětí) a často 22 % dětí (34 dětí). Vypnutou televizi má při práci vždy 69 dětí (41 %) a často 22 dětí (14 %). Než se pustí do domácích úkolů a přípravy, udělá si na stole pořádek vždy 44 % dětí (69 dětí) a často 20 % dětí (32 dětí).

Pokud tedy porovnáme požadavky na pracovní prostředí, v němž děti na domácí přípravě a domácích úkolech pracují, se získanými daty z výzkumu, domnívám se, že můžeme tvrdit, že rodiče nejsou tolik důslední při jejich dodržování. Poměrně velké procento dětí, které se zúčastnily výzkumného šetření, není vždy při práci na domácí přípravě a domácích úkolech na klidném místě, má ve své blízkosti zapnutou televizi a neudělá si pořádek na stole.

Výzkumná ot. č. 5: Jak se rodiče zapojují do domácí přípravy a úkolů dětí?

Jak jsem zmínila v teoretické části práce, je potřeba vyvarovat se některým chybám v souvislosti se zapojením rodičů do domácí přípravy a úkolů dětí. Může se pak stát, že zapojení rodičů přinese spíše negativní dopad než pozitivní. Rodič by se měl pokusit dítěti pomoci nastolit si ve vypracovávání domácích úkolů a domácí přípravy pravidelný režim. Důležitá je také schopnost zorganizovat si čas, děti tedy jistě ocení, když se v této problematice mohou na rodiče obrátit s prosbou o pomoc. Pokud děti rodiče poprosí o kontrolu úkolů, nikdy by rodiče neměli případné chyby opravovat za děti, nejvhodnější je, pokud na ně děti taktně upozorní.

Co se týče kontroly domácích úkolů a domácí přípravy, zjistili jsme, že téměř většina respondentů – rodičů (78 rodičů souhlasí a 37 rodičů velmi souhlasí) souhlasí s tím, že

je jejich povinností domácí úkoly a domácí přípravu dětí zkontrolovat. Svému dítěti pomáhá zorganizovat si čas během práce na úkolech a domácí přípravě 103 rodičů (ze 118 rodičů). Většina rodičů se také snaží o to, aby jejich dítě dělalo domácí úkoly a přípravu na klidném místě. S tím, že je to povinnost rodičů, souhlasí 85 rodičů a velmi souhlasí 24 rodičů. Odpovědi rodičů týkající se umístění dětí při práci na domácích úkolech a domácí přípravě na klidné místo však nepotvrdily ve svých odpovědích právě děti.

Výzkumná ot. č. 6: Jak děti vnímají situace, kdy se jejich rodiče do domácí přípravy zapojí?

V teoretické části práce bylo zmíněno, že ne vždy má zapojení rodičů do domácí přípravy pozitivní dopad. Rodiče by se především měli vyvarovat urychlování vypracovávání domácích úkolů a domácí přípravy. Více jak polovina dětí (81 dětí) uvedla v souvislosti s domácími úkoly a domácí přípravou, že pro ně nikdy není těžší, když jim jeden z rodičů pomáhá, pro 42 dětí je to občas těžší. Pokud tedy porovnáme teoretické poznatky s výsledky našeho výzkumu, domnívám se, že je toto zjištění pozitivní. Také rodiče ve výzkumném šetření potvrzují, že si většinou ví rady, jak svému dítěti pomoci s domácími úkoly a domácí přípravou. Domnívám se, že k této problematice můžeme dodat, že je důležité rozlišovat, zda rodič ví, jak domácí úkol či domácí přípravu vyřešit, nebo ví, jak **dítěti pomoci** domácí úkol či domácí přípravu vyřešit. Dle mého názoru jde o dva odlišné problémy, právě problém druhý je mnohem obtížnější a z něj vznikají různá nedorozumění a problémy v rodině.

Výzkumná ot. č. 7: Hodnotí učitelé domácí úkoly? Případně jakým způsobem?

Hodnocení domácích úkolů je velmi rozporuplným tématem. Tři učitelky nehodnotí domácí úkoly vůbec. Jedna učitelka hodnotí každý domácí úkol známkou a klade na ni ještě navíc větší důraz. Další učitelka hodnotí jen některé domácí úkoly. Poslední učitelka nehodnotí každý domácí úkol známkou, ale děti dostávají za každý domácí úkol vypracovaný bez chyby razítko a za deset razítek pak obdrží jedničku.

Domnívám se, že hodnocení domácích úkolů není vůbec jednoduché. V teoretické části

bylo uvedeno, že by domácí úkoly neměly být známkovány, ovšem učitelé často argumentují tím, že právě známky často představují pro děti jedinou motivaci, proč úkol udělat. Samozřejmostí je, že děti dostávají domácí úkoly v nejbližší možné době opravené.

Výzkumná ot. č. 8: Jaké povinnosti v souvislosti s domácími úkoly a domácí přípravou přisuzují rodiče učitelům?

V dotazníku pro rodiče se také nacházelo několik položek, které se týkaly povinností učitelů v souvislosti s domácími úkoly a domácí přípravou. Většina rodičů souhlasí s tím, že povinností učitele je jasně vysvětlit, jaké jsou cíle domácího úkolu a domácí přípravy (39 rodičů velmi souhlasí, 77 rodičů souhlasí).

Dále by se měl učitel ujistit, zda žáci vědí, co mají v domácím úkolu a domácí přípravě přesně udělat, s tím souhlasí také většina rodičů (36 rodičů velmi souhlasí, 78 rodičů souhlasí).

V teoretické části bylo uvedeno, že by žáci měli dostávat své opravené práce nejlépe hned následující vyučovací hodinu daného předmětu, tedy co nejdříve. Také většina rodičů potvrzuje, že mezi povinnosti učitele určitě patří kontrola domácích úkolů a hodnocení prací žáků (34 rodičů velmi souhlasí, 79 rodičů souhlasí).

Pro udržení pozornosti a motivace žáků je určitě důležité obměňovat různé typy cvičení jak v rámci školní výuky, tak v rámci domácí přípravy. S tímto také souhlasí většina rodičů, a to přesně 25 rodičů velmi souhlasí a 88 rodičů souhlasí.

Podle rodičů by měl také učitel zjišťovat, jaká témata žáky zajímají, a taková témata pak zařadit jak do školních, tak i do domácích prací (12 rodičů velmi souhlasí, 74 rodičů souhlasí a 28 rodičů naopak nesouhlasí). V porovnání s teoretickými poznatky by mělo také jít o témata důležitá pro život.

Kromě zájmu o určitá témata by měl učitel také podle rodičů prověřit, jaké typy školní a domácí práce žáky nejvíce zaujmou (15 rodičů velmi souhlasí, 89 souhlasí a 14 rodičů nesouhlasí).

Dalším bodem, se kterým souhlasí 59 rodičů, je znalost rodinných podmínek

souvisejících s vypracováváním domácích úkolů a domácí přípravy. S tímto bodem velmi souhlasí 7 rodičů. Naopak 49 rodičů nesouhlasí, což je velmi důležité uvést. Domnívám se, že někdy není v moci učitele znát i rodinné podmínky související s vypracováváním domácích úkolů a domácí přípravy u všech dětí, obzvláště pokud nefunguje spolupráce školy (učitele) s rodinou (rodičem). Právě rodinné podmínky podle odpůrců domácích úkolů vytváří mezi dětmi velké rozdíly. Děti ze sociálně slabších rodin kolem sebe většinou nemají takové prostředí, aby mohly domácí úkoly dokončit stejně kvalitně jako děti z fungujících rodin. Řešením tohoto problému je doporučení odborníků zadávat takové domácí úkoly, které budou zvládnutelné pro všechny děti, a to bez ohledu na socioekonomické podmínky. Podle mého názoru je také velmi zajímavou myšlenkou prodloužení školního dne za účelem vypracování domácích úkolů a přípravy do školy, tím by pak nastaly rovnocenné podmínky pro všechny.

Většina rodičů také souhlasí s tím, že by se měl učitel snažit zadávat takové domácí úkoly, které směřují k rozvoji organizačních dovedností dětí právě v této problematice (domácí úkoly a domácí příprava). S tímto souhlasí 92 rodičů, 16 rodičů velmi souhlasí a 10 rodičů naopak nesouhlasí.

ZÁVĚR

Tématem spolupráce školy s rodinou jsem se již zabývala ve 3. ročníku při psaní ročníkové práce. Toto téma mě velice zajímalo a věděla jsem, že bych se jím chtěla zabývat i dále, protože je pro mě osobně velmi důležité. Současně jsem si všimla, že jsou nyní velmi diskutovaným tématem domácí úkoly. Rozhodla jsem se tedy s doporučením vedoucí mé diplomové práce blíže specifikovat téma spolupráce školy s rodinou právě na domácí přípravu a domácí úkoly u žáků na 1. stupni ZŠ.

Zjistila jsem, že tomuto tématu v České republice ještě není věnováno tolik pozornosti, jako je tomu v zahraničí, proto jsem z velké části čerpala ze zahraničních zdrojů.

Teoretická část této práce se zabývá problematikou domácích úkolů a domácí přípravy. Zmíněn je pojem „smysluplný domácí úkol“, doporučené podoby domácích úkolů, doporučené postupy zadávání úkolů pro učitele a hodnocení úkolů.

Obsah práce je přínosný také pro rodiče, neboť další část je věnována právě spolupráci a komunikaci školy s rodinou ohledně domácí přípravy. Jsou zde zmíněny vhodné způsoby zapojení rodičů do domácí přípravy dětí a také je uvedeno, čemu se mají rodiče naopak vyvarovat.

Ani učitelé nejsou v této práci opomíjeni, pro ně jsou zde zmíněny možnosti spolupráce s rodiči, kterou by měl právě učitel iniciovat. V neposlední řadě v práci učitel také najde, jak by měl s rodiči komunikovat, tedy různá doporučení, která je vhodné dodržet.

Empirická část diplomové práce je zaměřena na zjištění postojů učitelů, rodičů a dětí k domácím úkolům a domácí přípravě. Ve výzkumném šetření byla využita dotazníková metoda ke zjištění postojů u rodičů a dětí a dále pak polostrukturovaný rozhovor s učiteli zjišťující právě jejich postoje a s rodiči doplňující informace z dotazníkového šetření.

Bylo zjištěno, že postoje učitelů k domácím úkolům a domácí přípravě jsou kladné především z hlediska důležitosti pro žáky. Podobný postoj v této problematice zauímají jak rodiče, tak děti, a to neutrální postoj. U dětí byl však více zaznamenán také negativní postoj. Většina respondentů ze skupiny rodičů nesouhlasí s tím, že by děti

neměly dostávat domácí úkoly, což i potvrzuje tvrzení jedné učitelky, že rodiče domácí úkoly vyžadují.

Na závěr můžeme uvést, že téma domácích úkolů a domácí přípravy je hodně diskutované a plné rozporuplných názorů. Domnívám se, že tomu tak bude v blízké době i nadále. Aby domácí úkoly nemusely být žákům zadávány, musela by být podle mého názoru spolupráce školy s rodinou opravdu velmi propracovaná.

Také se domnívám, že by bylo velice přínosné provést podobný výzkum také na jiných školách a výsledky pak porovnat.

Seznam použitých informačních zdrojů

ALLEMAN, Janet et al. *Homework done right. Powerful learning in real- life situations*. Corwin. Thousand Oaks: **2010**

BENNETT, Sara. A Parent's Perspective On Homework. *Encounter* [online]. **2007**, 20(4): 11-13 [cit. 2017-01-18]. ISSN 1094-3838. Dostupné z: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=5&sid=a99a21d5-2173-46cc-869f-3125a146c840%40sessionmgr114&hid=106&bdata=Jmxhbmc9Y3Mmc2l0ZT1laG9zdC1saXZl#db=a9h&AN=28549067>

COOPER, Harris, James J. LINDSAY a Barbara NYE. Homework in the home: How student, family, and parenting-style differences relate to the homework process. *Contemporary Educational Psychology* [online]. **2000**, 25(4): 464-487 [cit. 2017-02-02]. ISSN 0361-476X. Dostupné z: <http://www.sciencedirect.com.ezproxy.is.cuni.cz/science/article/pii/S0361476X99910366>

CORNO, Lyn. Homework is a complicated thing. *Educational Researcher*. [online]. **1996**, 25(8): 27-30 [cit. 2017-02-24]. ISSN 0013-189X. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.3102/0013189X025008027>

ČAPEK, Robert. *Učitel a rodič: Spolupráce, třídní schůzka, komunikace*. 1. vydání. Praha: Grada, **2013**, 192 s. ISBN 978-80-247-4640-1.

EDUin: Informační centrum o vzdělávání. *Akvárium: Dávat domácí úkoly není žádná samozřejmost, lze se obejít i bez nich* [online]. Praha: EDUin, **2017** [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <http://www.eduin.cz/clanky/akvarium-davat-domaci-ukoly-neni-zadna-samozrejmost-lze-se-obejit-i-bez-nich/>

FELCMANOVÁ, Alena. *Rodiče - nečekaní spojenci: jak rozvíjet partnerský dialog mezi školou a rodinou*. Praha: Člověk v tísni, vzdělávací program Varianty, **2013**, 81 s. ISBN 978-80-87456-45-3.

FRANCLOVÁ, Marta. *Zahájení školní docházky*. 1. vydání. Praha: Grada, **2013**, 176 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4463-6.

FRYJAUFOVÁ, Eva. *Naučte své dítě efektivnímu učení*. Brno: Computer Press, **2006**, 94 s. Pedagogicko-psychologický rádce rodiče. ISBN 978-80-251-1481-0.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, **2000**. 207 s. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-79-6.

GLESSNER, Chloe Holt. Teachers can do a better job when parents co-operate. *Saturday Evening Post* [online]. **1961**, 234(36): 8 [cit. 2017-02-01]. ISSN 0048-9239. Dostupné z: <http://web.a.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=16&sid=3c5a6f76-3aa0-463b-b533-886296b6e96b%40sessionmgr4002&hid=4207&bdata=Jmxhbm9Y3Mmc2l0ZT1laG9zdC1saXZl#AN=17970065&db=a9h>

HOLTE, Kjersti. Homework in Primary School: Could It Be Made More Child-Friendly?. *Studia paedagogica* [online]. **2016**, 21(4), 13–33 [cit. 2017-04-10]. ISSN 1803-7437. Dostupné z: <http://www.phil.muni.cz/journals/index.php/studia-paedagogica/article/view/1568>

IZBICKI, John. Homework for primary pupils. *Education Journal* [online]. **2008**, (110): 25 [cit. 2016-11-02]. ISSN 1364-4505. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&AN=36632088&lang=c&site=ehost-live>

KALHOUS, Zdeněk a Otto OBST. *Školní didaktika*. 1. vydání. Praha: Portál, **2002**, 448 s. ISBN 80-7178-253-X.

KATZ, Idit, Tamara BUZUKASHVILI a Liat FEINGOLD. Homework Stress: Construct Validation of a Measure. *Journal of Experimental Education* [online]. **2012**, 80(4), 405-421 [cit. 2017-02-19]. DOI: 10.1080/00220973.2011.610389. ISSN 00220973. Dostupné z: <http://content.ebscohost.com/ContentServer.asp?T=P&P=AN&K=78530909&S=R&D=a9h&EbscoContent=dGJyMNHr7ESep7c4xNvgOLCmr0%2Bep7RSrqi4TbeWxWXS&Conte>

[ntCustomer=dGJyMPGnsEyur69RuebifOSx43zx](#)

MAŇÁK, Josef. *Problém domácích úkolů na základní škole*. 1. vydání. V Brně: Masarykova univerzita, **1992**, 157 s. Spisy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv. 45. ISBN 80-210-0388-1.

MUNK, Dennis D., William D. BURSUCK, Michael H. EPSTEIN, Madhavi JAYANTHI, Janet NELSON a Edward A. POLLOWAY. Homework communication problems: Perspectives of special and general education parents. *Reading & Writing Quarterly: Overcoming Learning Difficulties* [online]. **2001**, 17(3): 189-203 [cit. 2017-02-18]. ISSN 1057-3569. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10573560120554>

RABUŠICOVÁ, Milada. *Škola a (versus) rodina*. 1. vydání. V Brně: Masarykova univerzita, **2004**, 176 s. ISBN 80-210-3598-6.

REILLY, Kathleen M. New homework rules for parents. *Scholastic Parent & Child*. **2014**, 22(2): 24-29 [cit. 2016-11-18]. ISSN 1070-0552. Dostupné z: <http://web.a.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=10&sid=3c5a6f76-3aa0-463b-b533-886296b6e96b%40sessionmgr4002&hid=4207&bdata=Jmxhbm9Y3Mmc2l0ZT1laG9zdC1saXZl#AN=98627160&db=a9h>

STRANDBERG, Max. Homework--Is There a Connection with Classroom Assessment? A Review from Sweden. *Educational Research* [online]. **2013**, 55(4), 325-346 [cit. 2017-02-19]. ISSN 00131881. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/00131881.2013.844936?scroll=top&needAccess=true>

ŠRÁMKOVÁ, Martina. *Rukověť rodiče malého školáka*. 1. vydání. Praha: Albatros, **2005**, 115 s. Albatros Plus. ISBN 80-00-01491-2.

ŠULOVÁ, Lenka a Michala ŠKRÁBOVÁ. *Psychologické aspekty domácí přípravy v prvních dvou letech školní docházky*. Československá psychologie [online]. **2013**, 57(2): 170-178 [cit. 2017-01-15]. ISSN 0009-062x. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&AN=87642562&lang=cs&site=ehost-live>

ŠULOVÁ, Lenka. *Význam domácí přípravy pro začínajícího školáka*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, **2014**, 252 s. ISBN 978-80-7478-542-9.

TOMANOVÁ, Kateřina. *Domácí příprava žáků mladšího školního věku na školu* [online]. **2012** [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/91440>. Vedoucí práce Lenka Šulová.

THOMAS, Anne Hill a Eugene. OREGON SCHOOL STUDY COUNCIL. Homework: How Effective? How Much To Assign? The Need for Clear Policies. *OSSC Bulletin* [online]. **1992**, 36(1) [cit. 2017-06-26]. ISSN 00956694. Dostupné z: <https://eric.ed.gov/?id=ED348754>

TRAHAN, Claudia H. a Dianne LAWLER-PRINCE. Parent Partnerships: Transforming Homework into Home-School Activities. *Early Childhood Education Journal* [online]. **1999**, 27(1): 65 [cit. 2017-01-28]. ISSN 1082-3301. Dostupné z: <http://web.a.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=44&sid=3c5a6f76-3aa0-463b-b533-886296b6e96b%40sessionmgr4002&hid=4207&bdata=Jmxhbm9Y3Mmc2l0ZT1laG9zdC1saXZl#AN=11305123&db=a9h>

VATTEROTT, Cathy. Making Homework Central to Learning. *Educational Leadership* [online]. **2011**, 69(3), 60-64 [cit. 2017-02-19]. ISSN 00131784. Dostupné z: <http://content.ebscohost.com/ContentServer.asp?T=P&P=AN&K=66901502&S=R&D=a9h&EbscoContent=dGJyMNHr7ESep7c4xNvgOLCmr0%2Bep7NSs6m4TLeWxWXS&ContentCustomer=dGJyMPGnsEyur69RuebifOSx43zx>

WALTMAN-GREENWOOD, Cynthia a Michael MARTIN. *Jak řešit problémy dětí se školou: lexikon pro rodiče*. Praha: Portál, **1997**. 322 s. Lexikon pro rodiče. ISBN 80-7178-125-8.

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Počet žáků ve třídách	50
Tabulka 2 – Počet vyplněných (navracených) dotazníků pro žáky.....	50

Seznam grafů

Graf 1 - Jsi dívka nebo chlapec?	52
Graf 2 - Jsi žák 3. nebo 4. třídy?.....	53
Graf 3 - Kolik dospělých žije u vás doma?	54
Graf 4 - Kolik sourozenců žije s vámi doma?	55
Graf 5 - Je někdo z dospělých doma, když se vracíš ze školy?	56
Graf 6 – Letos – zhodnocení situace v letošním roce.....	57
Graf 7 - Kolik času potřebuješ na domácí úkoly a přípravu?	58
Graf 8 - Máš úkoly a domácí přípravu každý den?	59
Graf 9 - Děláš vždy všechny své domácí úkoly a přípravu najednou?	60
Graf 10 - Co si myslíš o domácích úkolech a přípravě?	61
Graf 11 - Myslím si, že se ve škole dobře učím.....	62
Graf 12 - Myslím si, že se snažím dělat dobře domácí úkoly a přípravu.	62
Graf 13 - Myslím si, že dělám všechny domácí úkoly a přípravu.	63
Graf 14 - Myslíš si, že tvoje domácí úkoly a příprava jsou důležité a pomáhají ti uspět?	64
Graf 15 - Myslíš si, že tvoje domácí úkoly a příprava ti pomáhají, abys měl/a rád/a školu?	64
Graf 16 - Myslíš si, že tvoje domácí úkoly a příprava ti pomáhají naučit se látku?	65
Graf 17 - Jeden z rodičů ti pomáhá s domácími úkoly a přípravou.	66
Graf 18 - Jeden z rodičů tě usadí na klidné místo, aby sis mohl/a udělat domácí úkoly a přípravu.	67
Graf 19 - Televize je puštěná, zatímco si děláš domácí úkoly a přípravu.....	67
Graf 20 - Žádáš o pomoc jednoho z rodičů, když nerozumíš domácímu úkolu či přípravě.	68
Graf 21 - Je pro tebe těžší dělat úkoly a domácí přípravu, když ti jeden z rodičů pomáhá.	69
Graf 22 - Jeden z rodičů (nebo oba) mě nechá dělat domácí úkoly a přípravu, kdy chci.	70
Graf 23 - Jeden z rodičů (nebo oba) mě trestá (hubuje), když si neudělám domácí úkoly.	71
Graf 24 - Jeden z rodičů (nebo oba) mi kontroluje domácí úkoly.....	71
Graf 25 - Jeden z rodičů (nebo oba) mi říká, že dělám dobře domácí úkoly a přípravu.	72
Graf 26 - Jeden z rodičů (nebo oba) mě upozorní, když nedělám správně domácí úkoly a přípravu.	73
Graf 27 - Jeden z rodičů (nebo oba) se mnou cvičí čtení.	73
Graf 28 - Můj rodič ví, jak mi má pomáhat s domácími úkoly.	74
Graf 29 - Můj rodič mi rád pomáhá s domácími úkoly.	75
Graf 30 - Můj rodič mi říká, abych se šel zeptat někoho jiného, když potřebuji poradit s domácími úkoly.	76
Graf 31 - Když dělám své domácí úkoly a přípravu, obvykle jsem na klidném místě.	77
Graf 32 - Když dělám své domácí úkoly a přípravu, obvykle odstraním věci, které jsou na stole.	78
Graf 33 - Když dělám své domácí úkoly a přípravu, obvykle vypnu televizi.	78
Graf 34 - Když dělám své domácí úkoly a přípravu, obvykle myslím na něco jiného.	79
Graf 35 - Když dělám své domácí úkoly a přípravu, obvykle začnu mluvit o jiných věcech.	80
Graf 36 - Když dělám své domácí úkoly a přípravu, obvykle si hraji s jinými věcmi.	80

Graf 37 - Když dělám své domácí úkoly a přípravu, obvykle jsem se svou prací spokojený.	81
Graf 38 - Mám ve zvyku si dělat domácí úkoly a přípravu ve škole (např. o přestávce).	82
Graf 39 - Mám ve zvyku začít si dělat své domácí úkoly a přípravu při vyučování.	82
Graf 40 - Mám ve zvyku si dělat domácí úkoly a přípravu v družině nebo ve studovně.	83
Graf 41 - Když mám domácí úkoly, stává se mi, že si zapomenu domů přinést věci (např. sešit), abych mohl/a dělat úkoly a domácí přípravu.	84
Graf 42 - Když mám domácí úkoly, stává se mi, že nevím, co mám přesně dělat.	85
Graf 43 - Když mám domácí úkoly, stává se mi, že říkám rodičům, že nemám žádné úkoly ani domácí přípravu.	85
Graf 44 - Když mám domácí úkoly, stává se mi, že odmítnu dělat úkoly a domácí přípravu.	86
Graf 45 - Když mám domácí úkoly, stává se mi, že si stěžuji nebo brečím kvůli domácím úkolům a přípravě.	87
Graf 46 - Když mám domácí úkoly, stává se mi, že si sednu a začnu dělat domácí úkoly a přípravu až poté, co mi to několikrát připomínali.	87
Graf 47 - Jakou dobu věnuje průměrně denně vypracování úkolů a domácí přípravě?	89
Graf 48 - Jaký je obecně Váš přístup k úkolům a domácí přípravě?	90
Graf 49 - Jak často dostává Vaše dítě úkoly a domácí přípravu?	91
Graf 50 - Podle mého názoru by moje dítě nemělo dostávat úkoly a domácí přípravu.	94

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník pro žáky

Příloha č. 2: Dotazník pro rodiče

Příloha č. 3: Základní otázky k polostrukturovanému rozhovoru s učiteli

Příloha č. 4: Rozhovory s učiteli

Příloha č. 5: Základní otázky k polostrukturovanému rozhovoru s rodiči

Příloha č. 6: Rozhovory s rodiči

Příloha č. 1: Dotazník pro žáky

DOTAZNÍK PRO ŽÁKY

Ahoj,

jmenuji se Barbora Mrázová a moc Ti děkuji za vyplnění tohoto dotazníku, velmi mi tím pomůžeš. Prosím, vyplňuj dotazník pravdivě, je anonymní, to znamená, že nikdo nebude vědět, kdo tento dotazník vyplnil, takže se vůbec nemusíš bát, že by někdo zjistil, jaké byly tvé odpovědi.

U každé otázky, prosím, zakřížkuj pouze **jednu odpověď** a žádnou otázku nevynechej.

Děkuji.

Barbora

-
1. Jsi ... a. dívka b. chlapec
 2. Jsi žák ... a. 3. třídy b. 4. třídy
 3. Kolik dospělých žije u vás doma? _____
 4. Kolik sourozenců žije s vámi doma? _____
 5. Je někdo z dospělých doma, když se vracíš ze školy?
a. Nikdy b. Často c. Občas d. Vždycky
 6. Letos:
a. mám ve škole velké potíže. b. mám ve škole spíše menší potíže.
c. se učím dobře. d. se učím velmi dobře.
 7. Kolik času potřebuješ na domácí úkoly a přípravu?
a. Jde mi to rychle. b. Trvá mi to déle. c. Trvá mi to dlouho.

8. Máš úkoly a domácí přípravu každý den?

- a. Ano b. Ne

9. Děláš vždy všechny své domácí úkoly a přípravu najednou?

- a. Vždycky b. Občas c. Nikdy

10. Co si myslíš o domácích úkolech a přípravě?

- a. Mám je moc rád/a. b. Nemám je moc rád/a.
c. Nevadí mi. d. Vůbec mě nebaví.

Myslím si, že ...					
		NIKDY	OBČAS	ČASTO	VŽDY
11.	se ve škole dobře učím.				
12.	se snažím dělat dobře domácí úkoly a přípravu.				
13.	dělám všechny domácí úkoly a přípravu.				

Myslíš si, že tvoje domácí úkoly a příprava ...					
		NIKDY	OBČAS	ČASTO	VŽDY
14.	jsou důležité a pomáhají ti uspět?				
15.	ti pomáhají, abys měl/a rád/a školu?				
16.	ti pomáhají naučit se látku?				

Vyber si, co se nejmíc blíží tomu, jak to vypadá u tebe doma:		☆	☆	☆	☆
		NIKDY	OBČAS	ČASTO	VŽDY
17.	Jeden z rodičů ti pomáhá s domácími úkoly a přípravou.				
18.	Jeden z rodičů tě usadí na klidné místo, aby sis mohl/a udělat domácí úkoly a přípravu.				
19.	Televize je puštěná, zatímco si děláš domácí úkoly a přípravu.				
20.	Žádáš o pomoc jednoho z rodičů, když nerozumíš domácímu úkolu či přípravě.				
21.	Je pro tebe těžší dělat úkoly a domácí přípravu, když ti jeden z rodičů pomáhá.				

Jeden z rodičů (nebo oba) ...		☆	☆	☆	☆
		NIKDY	OBČAS	ČASTO	VŽDY
22.	mě nechá dělat domácí úkoly a přípravu, kdy chci.				
23.	mě trestá (hubuje), když si neudělám domácí úkoly.				
24.	mi kontroluje domácí úkoly.				
25.	mi říká, že dělám dobře domácí úkoly a přípravu.				
26.	mě upozorní, když nedělám správně domácí úkoly a přípravu.				
27.	se mnou cvičí čtení.				

Můj rodič ...		☆	☆	☆	☆
		NIKDY	OBČAS	ČASTO	VŽDY
28.	ví, jak mi má pomáhat s domácími úkoly.				
29.	mi rád pomáhá s domácími úkoly.				
30.	mi říká, abych se šel zeptat někoho jiného, když potřebuji poradit s domácími úkoly.				

Když dělám své domácí úkoly a přípravu, obvykle ...		☆	☆	☆	☆
		NIKDY	OBČAS	ČASTO	VŽDY
31.	jsem na klidném místě.				
32.	odstráním věci, které jsou na stole.				
33.	vypnu televizi.				
34.	myslím na něco jiného.				
35.	začnu mluvit o jiných věcech (například: co jsem dělal/a během dne).				
36.	si hraji s jinými věcmi.				
37.	jsem se svou prací spokojený.				

Mám ve zvyku ...		☆	☆	☆	☆
		NIKDY	OBČAS	ČASTO	VŽDY
38.	si dělat domácí úkoly a domácí přípravu ve škole (např. o přestávce).				
39.	začít si dělat své domácí úkoly a přípravu při vyučování.				
40.	si dělat domácí úkoly a přípravu v družině nebo ve studovně.				

Když mám domácí úkoly, stává se mi, že ...		☆	☆	☆	☆
		NIKDY	OBČAS	ČASTO	VŽDY
41.	si zapomenou domů přinést věci (např. sešit), abych mohl/a dělat úkoly a domácí přípravu.				
42.	nevím, co mám přesně dělat.				
43.	říkám rodičům, že nemám žádné úkoly ani domácí přípravu.				
44.	odmítnu dělat úkoly a domácí přípravu.				
45.	si stěžuji nebo brečím kvůli domácím úkolům a přípravě.				

46.	si sednu a začnu dělat domácí úkoly a přípravu až poté, co mi to několikrát připomínali.				
-----	--	--	--	--	--

Ještě jedna maličkost:

Do těchto dvou políček vepiš **první dvě písmena tvého křestního jména:**

--	--

Do těchto dvou políček vepiš **druhé, třetí a čtvrté písmeno tvého příjmení:**

--	--	--

A to je všechno! Moc Ti děkuji za pomoc! 😊

Příloha č. 2: Dotazník pro rodiče

DOTAZNÍK PRO RODIČE

Vážený pane, vážená paní,

jmenuji se Barbora Mrázová a jsem studentkou 5. ročníku oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ na Univerzitě Karlově v Praze. Obracím se na Vás s prosbou o pomoc vyplněním tohoto dotazníku, který je součástí výzkumu k mé diplomové práci.

Dotazník je zaměřen na problematiku domácích úkolů a domácí přípravy Vašich dětí. Toto téma je nyní velmi aktuální a je důležité ho řešit.

Samozřejmostí je anonymita Vašich odpovědí, které v žádném případě nebudou jednotlivě přístupné dalším osobám. Vaše odpovědi budou součástí hromadného sběru dat.

V případě jakýchkoliv dotazů mě, prosím, neváhejte kontaktovat.

Velice Vám děkuji za Váš čas a Vaše odpovědi.

Barbora Mrázová

baramrazova@seznam.cz

ANONYMNÍ IDENTIFIKÁTOR:

Do těchto dvou políček, prosím, vepište **první dvě písmena křestního jména Vašeho dítěte**:

--	--

Do těchto dvou políček, prosím, vepište **druhé, třetí a čtvrté písmeno příjmení Vašeho dítěte**:

--	--	--

U každé otázky, prosím, zakřížkujte pouze **jednu odpověď** a žádnou otázku nevynechejte.

14. Jste ... a. žena b. muž

15. Vaše rodina je:

- a. úplná
b. neúplná
c. rodina složená (z dětí obou partnerů / manželů)
d. jiná. Upřesněte: _____

16. Uveďte Vaše dosažené vzdělání:

- a. základní b. střední odborné bez maturity
c. střední odborné s maturitou d. gymnázium
e. vysokoškolské

17. Dítě, o kterém dotazník vyplňujete, je: a. dívka b. chlapec

18. Toto Vaše dítě je: a. ve 3. třídě b. ve 4. třídě

19. Uveďte počet dospělých žijících v domácnosti (včetně Vás): _____

20. Uveďte počet sourozenců dítěte a kolik z nich žije ve Vaší domácnosti:

21. Je někdo z dospělých doma, když se dítě vrací ze školy?

- a. Nikdy b. Občas c. Často d. Vždycky

22. Vaše dítě je na prvním stupni ZŠ. Letos:

- a. má ve škole závažné potíže. b. prospívá, ale občas má malé potíže.
c. prospívá dobře. d. Prospívá velmi dobře.

23. Jakou dobu věnuje průměrně denně vypracování úkolů a domácí přípravě?

- a. Žádnou b. 5 – 15 min c. 15 – 30 min

- d. 30 – 60 min e. Více než hodinu

24. Jak často vaše dítě dělá úkoly a domácí přípravu?

- a. Každý večer b. 4 večery týdně c. 3 večery týdně
d. 2 večery týdně e. 1 večer týdně f. Nikdy

25. Jaké množství úkolů a přípravy dělá Vaše dítě doma?

- a. Všechny úkoly a přípravu b. Většinu úkolů a domácí přípravu
c. Část úkolů a domácí přípravy d. Žádné úkoly a domácí přípravu

26. Jaký je obecně Váš přístup k úkolům a domácí přípravě?

- a. Mám je v oblibě. b. Nemám je v oblibě.
c. Mám k nim neutrální vztah. d. Nemám je vůbec rád/a.

Myslím si, že ...		NIKDY	OBČAS	ČASTO	VŽDY
14.	jsou domácí úkoly pro mé dítě snadné.				
15.	moje dítě ve škole dobře prospívá.				
16.	moje dítě tvrdě pracuje, aby ve škole dobře prospívalo.				
17.	moje dítě se poctivě snaží vypracovávat domácí úkoly a opakovat si látku.				
18.	moje dítě dokončuje domácí úkoly a přípravu.				
19.	moje dítě odvádí při domácích úkolech a přípravě dobrou práci.				

Myslím si, že úkoly a domácí příprava ...		SILNĚ NESOUHLASÍM	NESOUHLASÍM	SOUHLASÍM	VELMI SOUHLASÍM
20.	pomáhají mému dítěti zvládnout učivo.				
21.	zvyšují zájem mého dítěte o školu.				
22.	umožňují mi být informován/a o tom, co se moje dítě učí.				
23.	pomáhají mému dítěti rozvíjet jeho samostatnost.				

24.	pomáhají mému dítěti naučit se hospodařit s časem.				
25.	umožňují mi s dítětem lépe komunikovat.				
26.	pomáhají mému dítěti rozvíjet pracovní dovednosti.				
27.	jsou užitečné pro prospěchově slabší žáky.				
28.	posilují školní úspěšnost.				
29.	umožňují mi lépe komunikovat s učitelem/kou mého dítěte.				
30.	jsou zásadní pro upevnění a propojení vědomostí získaných během vyučování.				
31.	měly by se lišit pro chlapce a pro dívky.				

Jak často musí Vaše dítě dělat následující úkoly?		NIKDY	OBČAS	ČASTO	VŽDY
32.	Cvičení z látky probrané ve škole				
33.	Přípravu tématu, které se bude probírat ve vyučování				
34.	Pokračování v práci započaté ve vyučování				
35.	Učení se zpaměti				
36.	Přípravu na zkoušení				
37.	Tvořivý projekt (kutilství, výzkum, ruční práce)				
38.	Rozhovor nebo diskusi se členy rodiny na specifické téma				
39.	Dokončení práce započaté ve třídě				
40.	Jiné / Upřesněte:				

Jak často ...		NIKDY	OBČAS	ČASTO	VŽDY
41.	dostává Vaše dítě úkoly a domácí přípravu?				
42.	pomáháte svému dítěti s úkoly či s přípravou, i když se předpokládá, že je udělá samo?				
43.	pomáháte svému dítěti, aby dokončilo úkoly a domácí přípravu rychleji?				
44.	se zapojujete do úkolů a domácí přípravy Vašeho dítěte?				
45.	vyžadujete, aby se Vaše dítě na vypracování úkolů a domácí přípravy uchýlilo na klidné místo?				

46.	je televize, rádio nebo počítač vypnutý, když Vaše dítě dělá úkoly či domácí přípravu?				
47.	Vaše dítě potřebuje Vaši pomoc při domácích úkolech či přípravě?				
48.	Vás žádá Vaše dítě o pomoc, protože nerozumí svým úkolům či probrané látce?				
49.	Vaše pomoc dítěti usnadňuje vypracování jeho úkolů nebo domácí přípravu?				

Obecně ...		NIKDY	OBČAS	ČASTO	VŽDY
50.	Nechám své dítě, aby si úkoly a domácí přípravu dělalo, kdy se mu líbí.				
51.	Pokud moje dítě neudělá úkoly a domácí přípravu pořádně, řeknu mu, aby začalo znovu.				
52.	Trestám (hubuji) své dítě, když neudělá úkoly či domácí přípravu.				
53.	Vyžaduji, aby si mé dítě úkoly a domácí práci zkontrolovalo, aby se předešlo chybám.				
54.	Kontroluji úkoly a domácí přípravu svého dítěte.				
55.	Vyžaduji, aby mé dítě dodržovalo rodinná pravidla ohledně úkolů a domácí přípravy (<i>například: aby se nedívalo na televizi, pokud nemá úkoly a přípravu hotové</i>).				
56.	Ptám se svého dítěte na jeho úkoly a domácí přípravu.				
57.	Říkám svému dítěti, že je důležité dělat úkoly a domácí přípravu.				
58.	Pomáhám svému dítěti s úkoly a domácí přípravou z matematiky.				

Obecně ...		NIKDY	OBČAS	ČASTO	VŽDY
59.	Pomáhám svému dítěti, když nerozumí úkolům a domácí přípravě.				
60.	Říkám svému dítěti, že při úkolech a domácí přípravě odvádí dobrou práci.				
61.	Pomáhám svému dítěti při úkolech a domácí přípravě, když je to potřeba.				
62.	Říkám svému dítěti, pokud nedělá úkoly či domácí přípravu správně.				
63.	Prověruji, zda mé dítě splnilo úkoly a domácí přípravu.				
64.	Říkám svému dítěti, aby opravilo chyby, pokud je v úkolech a domácí přípravě udělalo.				
65.	Pomáhám dítěti při četbě.				

Obecně ...		NIKDY	OBČAS	ČASTO	VŽDY
66.	Vím, jak pomáhat svému dítěti s úkoly a domácí přípravou.				
67.	Vím, jakou pomoc poskytnout svému dítěti při vyhotovování domácích úkolů a přípravě.				
68.	Je pro mě obtížné pomáhat dítěti s úkoly a domácí přípravou.				
69.	Rozumím tomu, co má moje dítě dělat ve svých úkolech a při domácí přípravě.				

Myslím si, že ...		SILNĚ NESOUHLASÍM	NESOUHLASÍM	SOUHLASÍM	VELMI SOUHLASÍM
70.	jsou určitá omezení v tom, co mohu pro své dítě udělat, abych mu pomohl/a s úkoly a domácí přípravou.				
71.	učení mého dítěte je věcí především mého dítěte a jeho učitele/lky, spíše než mě jako rodiče.				

Podle mě jsem jako rodič povinen/na (mám dbát na to) ...		SILNĚ NESOUHLASÍM	NESOUHLASÍM	SOUHLASÍM	VELMI SOUHLASÍM
72.	posadit se s dítětem, když dělá úkoly a domácí přípravu.				
73.	rozhodnout, kdy bude moje dítě dělat úkoly a domácí přípravu.				
74.	zkontrolovat úkoly a domácí přípravu mého dítěte.				
75.	pomoci mému dítěti organizovat si čas během práce na úkolech a domácí přípravě.				
76.	číst se svým dítětem.				
77.	ujistit se, zda má moje dítě úkoly a domácí přípravu hotovou.				
78.	vysvětlit svému dítěti úkoly a přípravu, které má dělat doma (pokud to dítě potřebuje).				
79.	ujistit se, zda moje dítě dělá úkoly a domácí přípravu na klidném místě.				

Podle mě jsem jako rodič povinen/na (mám dbát na to) ...		SILNĚ NESOU- HLASÍM	NESOU- HLASÍM	SOUHLA- SÍM	VELMI SOUHLA- SÍM
80.	sledovat pokroky svého dítěte.				
81.	ujistit se, zda dítě rozumí zadání úkolu a přípravě, kterou má udělat doma.				

Podle mě je učitel/ka povinen/na ...		SILNĚ NESOU- HLASÍM	NESOU- HLASÍM	SOUHLA- SÍM	VELMI SOUHLA- SÍM
82.	jasně vysvětlit cíle úkolu a domácí přípravy.				
83.	ujistit se, zda žáci přesně vědí, co mají v úkolu a v domácí přípravě dělat.				
84.	zkontrolovat domácí úkoly a ohodnotit práci žáků.				
85.	obměňovat typy cvičení dělaných ve škole a v rámci domácí přípravy.				
86.	zjistit, zda témata, která by měla být předmětem školní či domácí práce, žáky zajímají.				
87.	prověřit zájem žáků o určité typy školní a domácí práce (např. tvořivý projekt, diskuse).				
88.	znát rodinné podmínky související s vypracováváním úkolů a domácí přípravy.				
89.	rozvíjet organizační dovednosti svých žáků, které jsou nutné pro vypracování domácích úkolů a domácí přípravy.				

Učitel/ka mě požádal/a, abych ...		NIKDY	OBČAS	ČASTO	VŽDY
90.	procvičoval/a se svým dítětem pravopis, matematiku a jiné předměty před zkoušením či testem.				
91.	pomáhal/a svému dítěti s úkoly a domácí přípravou.				
92.	četl/a se svým dítětem.				
93.	dělal/a se svým dítětem matematiku.				
94.	pomáhal/a svému dítěti rozvrhnout si při úkolech a domácí přípravě čas.				
95.	prověřil/a, zda má moje dítě hotové úkoly a domácí přípravu.				

Obecně můžu říci, že ...		NIKDY	OBČAS	ČASTO	VŽDY
96.	moje dítě dělá úkoly a domácí přípravu ve škole.				
97.	moje dítě začíná své úkoly a domácí přípravu ve třídě.				
98.	moje dítě dělá úkoly a domácí přípravu v družině či ve studovně.				

Podle mého názoru ...		Souhlasím	Nesouhlasím
99.	by moje dítě nemělo dostávat úkoly a domácí přípravu.		
100.	pokud moje dítě musí dostávat domácí úkoly a domácí přípravu, raději mu poskytnu pomoc, pokud ji potřebuje.		

101. Vyhovuje mi, pomáhat mému dítěti při úkolech a domácí přípravě:

- a. po návratu domů
týdne
- b. po 17. hod v průběhu pracovního
týdne
- c. po 18. hod v průběhu pracovního týdne
týdne
- d. po 19. v průběhu pracovního
týdne
- e. v sobotu
- f. v neděli

102. Jaký čas můžete PRŮMĚRNĚ týdně věnovat dohledu nad domácí přípravou a úkoly Vašeho dítěte? Napište průměrný počet hodin.

- a. Vy osobně: _____ (počet hodin týdně)
- b. druhý rodič: _____ (počet hodin týdně)

Jak často se Vám stane, že se musíte obrátit na další osobu?		NIKDY	OBČAS	ČASTO	VŽDY
103.	Na další osoby z rodinného prostředí (prarodiče, přátelé ...)				
104.	Na osoby ze školní družiny (studovny) s dozorem				
105.	Na další osoby v rámci nějakého sdružení				
106.	Na osoby, které Vaše dítě doučují v místě bydliště či mimo bydliště (studenti, doučovací agentura ...)				

Ještě jednou Vám děkuji za pomoc.

Dotazník, prosím, vložte do přiložené obálky, tu zalepte a předejte ji Vašemu dítěti k odevzdání ve škole.

Prosím, zaškrtněte, zda bych Vás případně mohla **kontaktovat ke krátkému rozhovoru**, který by doplňoval tento výzkum. V práci by samozřejmě nebyly uvedeny Vaše osobní údaje, pouze Vaše odpovědi.

ANO, v případě potřeby mě můžete kontaktovat.

Zde, prosím, uveďte Vaše telefonní číslo: _____

NE, nepřeji si být dále kontaktován.

Příloha č. 3: Základní otázky k polostrukturovanému rozhovoru s učiteli

Zde uvádím předpokládané základní otázky k rozhovoru s učiteli, další otázky a doptávání bylo uskutečněno podle odpovědí učitelů.

- 1) Jaká je délka Vaší praxe a jaká je Vaše aprobase?
- 2) Jaký je Váš postoj k domácím úkolům? Považujete je za důležité? Proč?
- 3) Zadáváte svým žákům domácí úkoly pravidelně?
- 4) Jaké formy domácích úkolů nejčastěji zadáváte? Jak rozsáhlé?
- 5) Z kterých předmětů zadáváte domácí úkoly nejčastěji?
- 6) Zadáváte někdy také dobrovolné domácí úkoly? Proč? (Jak často?)
- 7) Individualizujete některé domácí úkoly?
- 8) Hodnotíte domácí úkoly? Jakým způsobem?
- 9) Jak řešíte situaci, kdy žák domácí úkol nesplní? (Výjimečně, opakovaně, záměrně)
- 10) Myslíte si, že jsou žáci domácími úkoly přetěžováni?
- 11) Jaká je situace ve spojitosti s domácí přípravou a domácími úkoly u Vás ve třídě?
- 12) Dokázal/a byste si představit, že byste domácí úkoly vůbec nezadával/a?
- 13) Je něco, co byste rád/a k tomuto tématu doplnil/a?

Příloha č. 4: Rozhovory s učiteli

Rozhovor č. 1:

UČITELKA A, 4. ročník

Jaká je délka Vaší praxe a jaká je Vaše aprobace?

Délka mé praxe je 35 let. Mám vystudovanou Speciální pedagogiku a Učitelství pro 1. st. ZŠ na PedF UK v Praze.

Jaký je Váš postoj k domácím úkolům? Považujete je za důležité?

Ano, považuji je za důležité.

Proč?

Protože rodiče mají zpětnou vazbu o tom, co se děti ve škole učí, a celkově ví, co se ve škole děje, orientují se. Pro děti slouží domácí úkoly k opakování, mohou si doma v klidu procvičit to, co se probíralo ve škole. Budují si také přístup k povinnostem, mají nějakou zodpovědnost.

Zadáváte svým žákům domácí úkoly pravidelně?

Ano, ale ne každý den.

Jaké formy domácích úkolů nejčastěji zadáváte?

Nejčastěji písemnou formu.

Jak rozsáhlé domácí úkoly zadáváte?

Myslím, že dětem domácí úkol průměrně zabere maximálně 15 minut, samozřejmě je to individuální. Něco jiného je, když zadám dětem třeba referát nebo něco vyhledávat, tam je ta doba samozřejmě delší.

Z kterých předmětů zadáváte domácí úkoly nejčastěji?

Určitě z českého jazyka a matematiky.

Zadáváte někdy také dobrovolné domácí úkoly?

Ano.

Proč?

Některé děti jsou aktivnější, mají pak možnost projevit svou aktivitu. Děti se snažím vždy

motivovat. Jsou to úkoly třeba pro nadané děti, které chtějí úkol dělat a baví je to téma.

Jak často?

Zadávám je tak jednou měsíčně.

Individualizujete některé domácí úkoly?

Ne, není to zatím potřeba.

Hodnotíte domácí úkoly?

Ne, nehodnotím.

A mají děti tedy nějakou zpětnou vazbu? Opravujete domácí úkoly?

Ano, to samozřejmě ano, opravuji a píšu jim tam různé poznámky, ale neznámkuji. Ale hodnotím, když úkoly nepřinesou.

K tomu se dostaneme hned v následující otázce.

Jak řešíte situaci, kdy žák domácí úkol nesplní?

Máme seznam s červenými a černými puntíky. Červené puntíky děti dostávají např. za sběr papíru nebo víček, za aktivitu navíc apod. Za tři červené puntíky dostávají pochvalu. S černými puntíky to funguje naopak. Dostávají je hlavně za zapomenuté domácí úkoly. Za tři černé puntíky pak mají zápis.

Myslíte si, že jsou žáci domácími úkoly přetěžováni?

Ne, to rozhodně ne.

Jaká je situace ve spojitosti s domácí přípravou a domácími úkoly u Vás ve třídě?

Učitelka přemýšlí.

Jak děti k domácí přípravě a domácím úkolům přistupují? Vyjadřují se k nim třeba negativně?

Ne, to ne, berou je jako svoji povinnost, rodiče s nimi také nemají problém. Za 1,5 roku, co mám tuto třídu, jsem se s ničím takovým nesetkala.

Dokázala byste si představit, že byste domácí úkoly vůbec nezadávala?

Ne, to si nedovedu představit.

Je něco, co byste ráda k tomuto tématu doplnila?

Celkově považuji domácí úkoly za dobrou věc. Budují u dětí pocit povinnosti a zodpovědnosti. Samozřejmě nesmí být přetěžovány, což nejsou. Už jen zaznamenávání domácích úkolů do úkolníčku má nějaký smysl, prostě si tím budují něco do budoucnosti, bude se jim to v životě hodit.

Rozhovor č. 2:

UČITELKA B, 3. ročník

Jaká je délka Vaší praxe a jaká je Vaše aprobace?

Jsem nekvalifikovaná, mám titul PhDr., ale bohužel ne v tomto oboru. Délka mé praxe je 22 let.

Jaký je Váš postoj k domácím úkolům? Považujete je za důležité?

Určitě, považuji.

Proč?

Jsou důležité na procvičení, takové malé opakování.

Zadáváte svým žákům domácí úkoly pravidelně?

Snažím se je zadávat v pondělí, ve středu a ve čtvrtek, pokud tam nejsou nějaké prázdniny nebo nějaké výjimečné akce.

Jaké formy domácích úkolů nejčastěji zadáváte?

Písemnou formu. Někdy zařazujeme vyhledávání nebo kreslení.

Jak rozsáhlé?

Většinou jsou domácí úkoly kratší, maximálně na 10 minut, většinou prostě jedno cvičení. Pokud mají děti během celého týdne něco dodělat, musí si to nějak rozložit, to jim samozřejmě zabere více času.

Z kterých předmětů zadáváte domácí úkoly nejčastěji?

Čeština a matika.

Zadáváte někdy také dobrovolné domácí úkoly?

Spíše dětem říkám, že se můžou po nějaké informaci podívat. Spíše to tedy nechávám na aktivitě toho žáka.

Individualizujete některé domácí úkoly?

Většinou ne.

Hodnotíte domácí úkoly?

Hodnotím je stejně jako práci ve škole.

Takže je známkujete?

Ano, známkuji a spíš na to kladu větší důraz, protože je toho méně. Chci, aby děti domácí úkoly dělaly pečlivě a neodbyly je.

Jak řešíte situaci, kdy žák domácí úkol nesplní?

Nechám ho to dopsat, musí ho přinést druhý den a omluví se. Někomu to ale trvá opravdu dlouho, než ho dodělá. Třeba čtenářský deník z někoho fakt nemůžu dostat.

Myslíte si, že jsou žáci domácími úkoly přetěžováni?

Myslím, že asi ne, všechny opravy totiž děláme ve škole, dřív jsem je zadávala udělat doma, takže na doma mají opravdu jen ten úkol. Nebo tedy když něco nezvládnou ve škole, tak si to vezmou na dodělání domů, ale to se stává, že to stejně nedodělají. Takže si myslím, že ode mě určitě přetěžovány děti nejsou.

Jaká je situace ve spojitosti s domácí přípravou a domácími úkoly u Vás ve třídě?

Děti tedy křičí, že domácí úkol nechtějí, to je klasika. Ze začátku to tedy nedělaly, teď křičí, nevím proč, opravdu se snažím dodržovat pondělí, středa a čtvrtek. Většina ale ten úkol udělá a zvládne. V pondělí ho ale fakt nechtějí.

Dokázala byste si představit, že byste domácí úkoly vůbec nezadávala?

Taky by to šlo, jsou i učitelé, kteří je fakt nedávají. Vzhledem k tomu, že to po nás chce vedení a hlavně rodiče, prostě to opravdu chtějí, protože je doma prý děti neposlechnou, takže vyloženě chtějí, aby ty úkoly dostaly od učitele, což je strašné, protože si rodiče doma neudělají pořádek. Bývaly doby, kdy děti přišly ze školy a rodiče pro ně automaticky měli připraveno třeba 30 příkladů na násobení a dělení. A bylo to bez řečí. Učitel úkoly fakt nemusel zadávat. Dneska to rodiče hlavně nechávají na té škole.

Je něco, co byste ráda k tomuto tématu doplnila?

Pro učitele je to vždycky práce navíc. Může to zvládnout ve škole, ale když ten úkol zadáš, musíš

ho prostě zkontrolovat. Kdyby dítě úkol nemělo, je to opravdu více na zodpovědnosti těch rodičů a dětí. Jenže děti to doma třeba neřeknou, co jim nejde. Rodiče také nemají čas, protože přijdou z práce večer, není na to prostě čas. Jsou rádi, že s ním stihnou udělat nějaký ten malý úkol. U dětí v nižších ročnících stejně musí rodiče na každý ten úkol a přípravu dohlédnout a jsou pak hodně zodpovědní rodiče, kteří dohlížejí až do 5. třídy. Je tam vidět přístup rodičů. Bez úkolů by to určitě šlo, ale ne pro děti, kterým to ve škole tolik nejde, ty je potřebují, ale jen něco krátkého.

Rozhovor č. 3:

UČITELKA C, 3. ročník

Jaká je délka Vaší praxe a jaká je Vaše aprobase?

Učím od září, takže půl roku. Obor Učitelství pro 1. st. ZŠ, jsem ve 4. ročníku, studuji dálkově.

Jaký je Váš postoj k domácím úkolům? Považujete je za důležité?

Určitě je považuji za důležité.

Proč?

Je důležité, aby se taky rodiče připravovali s dětmi, aby všechno nedělaly děti ve škole a aby rodiče věděli, co se vlastně vůbec v té škole děje. A děti mají i doma nějakou povinnost.

Zadáváte svým žákům domácí úkoly pravidelně?

Víceméně ano.

Jak často?

Tak 4 úkoly do týdne.

Jaké formy domácích úkolů nejčastěji zadáváte?

Asi písemnou formu.

Jak rozsáhlé?

Nic rozsáhlého, většinou jedno cvičení.

Z kterých předmětů zadáváte domácí úkoly nejčastěji?

Matematika, čeština a prvouka.

Zadáváte někdy také dobrovolné domácí úkoly?

To ne. To by nikdo neudělal.

Individualizujete některé domácí úkoly?

Ne, ale ten, kdo potřebuje procvičovat, tomu řeknu, ať si doma procvičuje, ale je to hlavně na něm.

Hodnotíte domácí úkoly?

Ne, neznámkuji je. Když je dělají s rodiči, tak jim rodiče stejně ty chyby opraví, pak to tedy nemá cenu známkovat.

A domácí úkoly jim tedy opravujete?

Úkoly jim pak opravuji. A když mají úkol hezky vypracovaný, třeba nějaké psaní, tak jim tam dávám nějakou nálepkou nebo razítko, to asi jediné.

Jak řešíte situaci, kdy žák domácí úkol nesplní?

Když úkol dítě nepřinese jednou, tak ho to nechám dodělat, aby to přineslo druhý den. Když ho nepřinese ani druhý den, tak to řeším třeba sražením bodů, které sbíráme. Pětku rozhodně nedávám. Když byl větší problém, tak to píšu do žákovské. Většinou úkoly dodělají.

Myslíte si, že jsou žáci domácími úkoly přetěžováni?

To si nemyslím vůbec. Spíš přemýšlím, jestli jich nedostávají naopak málo.

Jaká je situace ve spojitosti s domácí přípravou a domácími úkoly u Vás ve třídě?

Berou to, jsou na to zvyklé z 1. a 2. třídy.

Dokázala byste si představit, že byste domácí úkoly vůbec nezadávala?

Ne, to ne.

Je něco, co byste ráda k tomuto tématu doplnila?

Často mám pocit, že ty úkoly děti s rodiči vůbec nedělají, buď je nemají podepsané vůbec, nebo tam mají hodně chyb, takže to rodiče jen třeba podepíší a ani se na to nepodívají. Někdy je ani nepodepíší.

Rozhovor č. 4:

UČITELKA D, 4. ročník

Jaká je délka Vaší praxe a jaká je Vaše aprobační?

Délka praxe 28 let, nyní studuji Speciální pedagogiku.

Jaký je Váš postoj k domácím úkolům?

Zadávat je.

Považujete je tedy za důležité?

Považuji je za důležité.

Proč?

Protože jinak by se děti tomu učení doma vůbec nevěnovaly.

Zadáváte svým žákům domácí úkoly pravidelně?

Ano, dva úkoly z češtiny a dva úkoly z matematiky za týden, ve středu úkol nezadávám.

Jaké formy domácích úkolů nejčastěji zadáváte?

Písemnou formu.

Jak rozsáhlé?

Nic rozsáhlého, na procvičení, prostě krátký domácí úkol na procvičení látky.

Z kterých předmětů zadáváte domácí úkoly nejčastěji?

Čeština a matematika.

Zadáváte někdy také dobrovolné domácí úkoly?

Ano.

Jak často a proč?

Většinou z vlastivědy a přírodovědy, aby si děti vyhledaly něco v encyklopediích nebo na internetu k danému tématu. Získávají za to plusové body.

Individualizujete některé domácí úkoly?

U dyslektiků zadávám kratší domácí úkol z češtiny, jinak z matematiky normálně.

Hodnotíte domácí úkoly?

Ne, pouze kontrola, známky ne. Pokud mají děti v úkolu chybu, musí udělat opravu.

Jak řešíte situaci, kdy žák domácí úkol nesplní?

Informuji o tom rodiče a dítě musí úkol dodělat. Většinou ho děti druhý den přinesou dodělaný. Ještě se mi nestalo, že by ho někdo nedodělal.

Myslíte si, že jsou žáci domácími úkoly přetěžováni?

Tak to určitě ne.

Jaká je situace ve spojitosti s domácí přípravou a domácími úkoly u Vás ve třídě?

Děti jsou na domácí úkoly zvyklé už od 1. třídy, takže je berou.

Dokázala byste si představit, že byste domácí úkoly vůbec nezařadila?

To asi ne.

Je něco, co byste ráda k tomuto tématu doplnila?

Asi už mě nic nenapadá.

Rozhovor č. 5:**UČITELKA E, 3. ročník****Jaká je délka Vaší praxe a jaká je Vaše aprobace?**

Jsem v praxi krátce, tuto třídu mám od ledna. V současné době jsem v 5. ročníku na Pedf UK v Praze, studuji Učitelství pro 1. st. ZŠ.

Jaký je Váš postoj k domácím úkolům? Považujete je za důležité?

Ano, myslím si, že jsou důležité.

Proč?

U dětí budují zodpovědnost za své povinnosti. Pro slabší děti pak představují další prostor pro procvičení látky, která se probírá ve škole.

Zadávejte svým žákům domácí úkoly pravidelně?

Ano, děti dostávají úkol každý den kromě pátku, střídáme český jazyk a matematiku. Občas

k tomu dostanou také úkol dobrovolný.

Jaké formy domácích úkolů nejčastěji zadáváte?

Určitě převážně písemnou formu.

A jak rozsáhlé?

Myslím, že dětem zaberou průměrně tak 10 až 15 minut. Rozhodně nejde o nějaké rozsáhlé domácí úkoly, to bych po nich nechtěla.

Z kterých předmětů zadáváte domácí úkoly nejčastěji?

Z českého jazyka a matematiky, střídáme tyto předměty obden, jak jsem již řekla.

Již jste zmínila, že dětem občas zadáváte dobrovolné domácí úkoly?

Ano, zadávám.

Proč a jak často?

To záleží na látce, tak jednou za 14 dní až měsíc. Většinou zadávám dobrovolné domácí úkoly, které jsou praktické, které využijí v životě. Když jsme třeba v matematice brali jednotky váhy, dostaly děti dobrovolný úkol zjistit hmotnosti různých věcí, např. některých potravin. Budovalo to v nich i nějakou představu o váze, což se jim hodí do života. V prvouce jsme si zase povídali o vodě a pitném režimu, dala jsem tedy dětem za úkol, aby jeden den o víkend sledovaly svůj pitný režim a zapisovaly si vše, co vypijí. Některé děti pak byly překvapené. Samozřejmě jsou dobrovolné domácí úkoly pro mě i zpětnou vazbou o dětech a jejich přístupu ke škole.

Individualizujete některé domácí úkoly?

Ne, zatím to nebylo potřeba. Domácí úkoly dostávají děti opravdu z běžného učiva, které probíráme ve škole. Individualizuji třeba četbu k referátům, do seznamu knížek dávám knížky jak pro lepší čtenáře, tak pro horší, aby si mohl vybrat každý.

Hodnotíte domácí úkoly?

Ano, hodnotím. Za každý domácí úkol bez chyby získávají děti razítko sluníčka, za 10 sluníček pak mají jedničku. Každý domácí úkol opravuji a nikdy nezůstává žádný úkol bez zpětné vazby. Sluníčka pro mé děti působí motivačně. Tento nápad jsem převzala od paní učitelky, u které jsem byla na souvislé praxi, zatím se mi to osvědčuje.

Jak řešíte situaci, kdy žák domácí úkol nesplní?

To se opět týká právě těch sluníček. Pokud dítě domácí úkol nepřinese, mažu mu jedno sluníčko a domácí úkol musí stejně dodělat.

Myslíte si, že jsou žáci domácími úkoly přetěžováni?

Ne, to určitě nejsou. Snažíme se s dětmi sledovat i čas, tedy jak dlouho na daném úkolu pracují, většinou je to v rámci několika minut.

Jaká je situace ve spojitosti s domácí přípravou a domácími úkoly u Vás ve třídě?

Tak samozřejmě mají děti radost, pokud nastanou výjimečné situace a ony domácí úkol nedostanou. Ale už se běžně stává, že se blíží konec hodiny a ony mi samy říkají, že jsem jim ještě nezadala domácí úkol, prostě už to berou jako něco, co je běžné.

Dokázala byste si představit, že byste domácí úkoly vůbec nezadávala?

To úplně ne, nyní učím 3. třídu, kde je v českém jazyce opravdu spousta látky, kterou se děti musí naučit. Třeba psaní i, í/y, ý po obojetných souhláskách se podle mě musí neustále procvičovat. Dokážu si ale představit, že bychom mohli mít později i systém, že by domácí úkoly děti nedostávaly každý den, ale jak říkám, není to pro ně zatěžující, spíš je to hodně práce pro mě.

Je něco, co byste ráda k tomuto tématu doplnila?

Už jsem se setkala s tím, že některé paní učitelky domácí úkoly dětem ani neopravují, to by pro mě jako pro dítě bylo naprosto demotivující. Ačkoliv je někdy opravdu náročné opravovat úkoly 29 dětem, protože nikdy neopravujete jen jedny sešity, vždy dětem domácí úkol prostě do druhého dne opravím. Ta zpětná vazba mi přijde opravdu hodně důležitá.

Rozhovor č. 6:

UČITELKA F, 4. ročník

Jaká je délka Vaší praxe a jaká je Vaše aprobace?

Praxe 30 let, Učitelství pro 1. st. a specializace tělocvik. Jsem Slovenka, takže mám ještě srovnávací zkoušku z českého jazyka.

Jaký je Váš postoj k domácím úkolům? Považujete je za důležité?

Já myslím, že ano.

Proč?

Z toho důvodu, že si děti ve třídě myslí, že látku umí, že jí rozumí, když si pak doma sednou samy k domácí úkolu, zjistí, že tomu tak není. Jsou děti, které mají různé problémy, nemluví o SPU, mají např. problémy s vyjadřováním nebo logickým myšlením, u domácích úkolů si ony uvědomí, s čím mají problém, co jim nejde.

Pro mě jsou domácí úkoly zatěžkávající. Zkoušela jsem a i nabízela rodičům, že domácí úkoly zadávat nebudu, ale hrozně se bouřili, vysloveně mi říkali, že chtějí, aby děti domácí úkoly dostávaly, aby oni věděli, co se ve škole jejich dítě učí.

Domácí úkoly také děti učí pravidelnosti, ony si musí vybrat úkolníček, zapsat si domácí úkol, musí si to zkontrolovat. Podle domácích úkolů také poznám, co se s dítětem děje, když mi nepřinese dvakrát třikrát úkol, když vím, že je normálně nosí, vím, že něco není v pořádku.

Zadáváte svým žákům domácí úkoly pravidelně?

Pravidelně každý týden dostanou nějaký domácí úkol.

Nějaké dny nebo nějaké pravidlo určené nemáte?

To ne, jediné, co dodržuji, je, že střídáme předměty, když jednou dostanou domácí úkol z češtiny, pak dostanou další z matematiky. Jinak nemám stanoveno.

Jaké formy domácích úkolů nejčastěji zadáváte?

Nejčastěji doplňování, přepis a referáty.

Ted' vynecháme referáty. Jak jsou úkoly, které zadáváte rozsáhlé?

Časově do 10 minut, tzn. doplnit cvičení nebo vypočítat třeba pět příkladů. A chci po dětech, aby pod to napsaly, jak dlouho jim to trvalo. Samozřejmě jsou mezi dětmi rozdíly.

Z kterých předmětů zadáváte domácí úkoly nejčastěji?

Nejčastější je určitě čeština a matematika. Tam je to procvičování důležité, ale úkoly maximálně na 10 minut. Samozřejmě pokud dítě látku neovládá, pak ho píše dlouho.

Zadáváte někdy také dobrovolné domácí úkoly?

To ne, ale na konci roku máme skupinovou práci, kterou děti řeší. Tuto skupinovou práci dělají přibližně 3 týdny a připravují ji doma. Připravují si společně referát jako prezentaci.

Individualizujete některé domácí úkoly?

Někdy dostávají děti s problémy zkrácený domácí úkol.

Hodnotíte domácí úkoly?

Hodnotím je tak, že některé úkoly jen podepíšu, některé opravujeme spolu frontálně a některé úkoly procházím důkladně sama. Většinou procvičování opravujeme společně. Pak jsou úkoly, které navazují po výkladu nové látky, když se ta látka zažívá, to kontroluji já a známkuji je, je pro mě důležité, zda děti látce porozuměly. Systém máme takový, že hodnotím tři úkoly dohromady jako jednu známku. Děti si vždy podtrhnou ty tři známky, co mají. Když dětem napíšu k úkolu 0, znamená to, že ten úkol odbyly a já ho neuznávám. Mají tam velké množství chyb a není správně.

Jak řešíte situaci, kdy žák domácí úkol nesplní?

Musí ho donést.

Musí ho donést dodatečně?

Ano, přesně tak, musí ho donést dodatečně.

A jsou za to děti nějak postihnuté, že ho nepřinesly?

Ne, ale trvám na tom tak dlouho, dokud ten úkol nepřinesou. To znamená, že ony jsou pak potrestány samy sebou, protože se jim k tomu přidá další úkol a mají jich tedy víc najednou. Všechno si to opravdu pečlivě zaznamenávám. Pokud není schůdná cesta, píšu zprávu rodičům a žádám je o doplnění daných úkolů. Za celou praxi se mi stalo jednou, že rodiče řekli, že to odmítají doplnit, takže jsem jim řekla, že to je jejich volba a na mně je pak tedy klasifikace.

Myslíte si, že jsou žáci domácími úkoly přetěžováni?

Ne, děti nejsou přetěžovány domácími úkoly, ony jsou přetěžovány kroužky. Nejsou přetěžovány školou, ale různými mimoškolními aktivitami, ve kterých rodiče chtějí, aby děti vynikaly. Děti nemají možnost je zredukovat, tím pádem jsou pak unavené a děláni domácích úkolů je pak problém.

Jaká je situace ve spojitosti s domácí přípravou a domácími úkoly u Vás ve třídě? Říkala jste, že rodiče úkoly chtějí, co tedy děti?

Děti je chtějí taky. Ony nechtějí úkoly, které jsou dlouhé, ale když jsem jim říkala, že úkoly nebudou, že je po nich žádat nebudu, tak za mnou pak děti chodily, že chtějí úkol, protože se s nimi rodiče učí doma daleko déle, než je doba, kdy dělají úkol ode mě. To mě docela pobavilo.

Rodiče nevědí, kam sáhnout, z čeho je budu zkoušet, tím pádem s nimi procvičují všechno možné, takže děti se pak učí daleko delší dobu. Sami rodiče mi říkali, že děti nadávají, že když měly úkol, tak jim s přípravou zabral tak půl hodiny nebo hodinu. Když se pak učily s rodiči, učily se na jeden předmět třeba hodinu, takže pak se učily celé odpoledne. Děti tedy tvrdí, že se učí delší dobu a rodiče tvrdí, že neví, z čeho je mají připravovat. Takže úkoly z toho vychází pozitivně.

Dokázala byste si představit, že byste domácí úkoly vůbec nezadávala?

Já ano. Pro mě jsou úkoly práce navíc, musím ty sešity nosit domů a opravovat je. Opravuji je ve škole, některé věci, které už jsou těžší, opravuji doma, protože si musím dát trochu odstup, abych se na ně mohla soustředit. Kdysi mi nevadilo, že jsem odučila 6 hodin a pak 2 hodiny opravovala sešity, teď už prostě potřebuji ten odstup, abych se na to mohla lépe koncentrovat, musím na chvíli vypnout a vyčistit si hlavu.

Je něco, co byste ráda k tomuto tématu doplnila?

Já bych byla pro jiný systém klasifikace pro děti.

A to konkrétněji?

Myslím, že známky nejsou pro děti úplně objektivní, nejsou to pravé.

Líbilo by se Vám více slovní hodnocení?

To ne, spíše nějaká škála bodů. Těch pět známek mi prostě nestačí. Chybí mi to hlavně u těch jedničkářů, protože jednička s jednou chybou a jednička bez chyby už je jiná. Je to vidět také u toho, jak děti dokončují práci, děti mi odevzdávají sešity podle toho, jak jsou hotové. Ty děti, které mají sešity nahoře, potřebují více času a mají nejvíce chyb. Pak jsou ty děti, které mají práci bez chyby a vypracují ji pomalu rychleji, než já ten úkol zadám, ale spadají do toho jednoho pytle. To je pro mě problém.

Příloha č. 5: Základní otázky k polostrukturovanému rozhovoru s rodiči

Zde uvádím předpokládané základní otázky k rozhovoru s rodiči, další otázky a doptávání bylo uskutečněno podle odpovědí rodičů.

- 1) Jaký je Váš postoj k domácí přípravě a domácím úkolům?
- 2) Jak se podílíte na domácí přípravě Vašeho dítěte?
- 3) S kým se Vaše dítě nejčastěji připravuje do školy?
- 4) Myslíte, že Vaše dítě dělá domácí úkoly rádo?
- 5) Jak Vaše dítě přistupuje k domácím úkolům a domácí přípravě?
- 6) Musíte ho nějak k děláni domácích úkolů a přípravě do školy tlačit/nutit?
- 7) Co si myslíte o množství domácích úkolů, které Vaše dítě dostává?
- 8) Dělá si Vaše dítě úkoly nebo se učí v pravidelnou hodinu?
- 9) Požádá Vás Vaše dítě o pomoc, pokud domácímu úkolu nerozumí?
- 10) Stává se taková situace často, že dítě nerozumí zadání domácího úkolu?
- 11) Jak často Vaše dítě čte? Čtete s ním?
- 12) Kontrolujete svému dítěti domácí úkoly?
- 13) Jak postupujete, pokud najdete dítěti v domácím úkolu chybu?
- 14) Co je pro Vaše dítě při práci na domácích úkolech nejobtížnější?
- 15) Jsou u Vás doma domácí příprava a domácí úkoly předmětem rozporů/hádek?

Příloha č. 6: Rozhovory s rodiči

Rozhovor č. 1:

MATKA A, dcera ve 3. třídě

Jaký je Váš postoj k domácí přípravě a domácím úkolům?

Myslím si, že jsou potřeba.

Proč?

Děti si musí procvičovat to, co se učí ve škole. Mám díky nim i přehled o tom, co se ve škole děje.

Jak se podílíte na domácí přípravě Vašeho dítěte?

Úkoly dceři vždy kontroluji a podepisuji. Když potřebuje pomoci, jsem jí k dispozici.

S kým se Vaše dítě nejčastěji připravuje do školy?

Se mnou, otec s námi nežije.

Myslíte, že Vaše dítě dělá domácí úkoly rádo?

Nevadí jí. Ale samozřejmě, že se jí do nich asi jako každému dítěti někdy nechce.

Jak Vaše dítě přistupuje k domácím úkolům a domácí přípravě?

Bere to jako svou povinnost.

Musíte ho nějak k děláni domácích úkolů a přípravě do školy tlačit/nutit?

To není potřeba.

Co si myslíte o množství domácích úkolů, které Vaše dítě dostává?

Myslím, že je to tak akorát. Nijak ji neomezují.

Dělá si Vaše dítě úkoly nebo se učí v pravidelnou hodinu?

V 16 hod ji vyzvedávám z družiny, pokud není nějaká výjimka. Pak záleží na tom, jak moc je unavená. Někdy si potřebuje trochu odpočinout, jindy si udělá úkoly hned po příchodu domů.

Požádá Vás Vaše dítě o pomoc, pokud domácím úkolům nerozumí?

Ano, ale moc se to nestává.

Stává se taková situace často, že dítě nerozumí zadání domácího úkolu?

Spíše hodně výjimečně.

A jak pak takovou situaci řešíte?

Snažím se jí úkol vysvětlit.

Stává se taky někdy, že zadání domácího úkolu Vy sama nerozumíte?

To se ještě nestalo.

Jak často Vaše dítě čte? Čtete s ním?

Dcera čte ráda, někdy si čte sama a někdy si čteme spolu, ale nemáme nějaké pravidlo.

Kontrolujete svému dítěti domácí úkoly?

Ano, kontroluji.

Jak postupujete, pokud najdete dítěti v domácím úkolu chybu?

Řeknu dceři, ať si ji opraví.

Co je pro Vaše dítě při práci na domácích úkolech nejobtížnější?

Někdy přinutit se (maminka se směje). Jinak je ale zvládá bez větších obtíží.

Jsou u Vás doma domácí příprava a domácí úkoly předmětem rozporů/hádek?

Zatím nás to nijak hodně nezatěžuje, takže to ne, maximálně, když se jí do nich nechce.

A stává se, že Vám Vaše dítě někdy domácí úkol třeba zatají?

To ne, k tomu nemá důvod.

Rozhovor č. 2:

MATKA B, syn ve 4. třídě

Jaký je Váš postoj k domácí přípravě a domácím úkolům?

Nemusím je, ale asi být musí.

Jak se podílíte na domácí přípravě Vašeho dítěte?

Když potřebuje s něčím pomoci, zeptá se mě nebo manžela.

S kým se Vaše dítě nejčastěji připravuje do školy?

Většinou se připravuje sám.

Myslíte, že Vaše dítě dělá domácí úkoly rádo?

Myslím, že nijak zvlášť.

Proč?

Učení ho zase tak moc nebaví.

Jak Vaše dítě přistupuje k domácím úkolům a domácí přípravě?

Jak už jsem řekla, úkoly a učení ho moc nebaví, takže je z toho docela otrávený.

Musíte ho nějak k děláni domácích úkolů a přípravě do školy tlačit/nutit?

Necháváme to hodně na něm.

Co si myslíte o množství domácích úkolů, které Vaše dítě dostává?

To je asi přiměřené.

Dělá si Vaše dítě úkoly nebo se učí v pravidelnou hodinu?

Spíše ne, jak se mu chce.

Požádá Vás Vaše dítě o pomoc, pokud domácímu úkolu nerozumí?

Ano.

Stává se taková situace často, že dítě nerozumí zadání domácího úkolu?

Spíš ne.

Jak často Vaše dítě čte? Čtete s ním?

Abych řekla pravdu, tak nevím, jak často. My už s ním nečteme, je už dost velký.

Kontrolujete svému dítěti domácí úkoly?

Moc ne, nemusíme je podepisovat.

Jak postupujete, pokud najdete dítěti v domácím úkolu chybu?

Řeknu mu to, ale jak jsem řekla, je to spíše na něm.

Co je pro Vaše dítě při práci na domácích úkolech nejobtížnější?

Nejobtížnější je pro něj asi čeština.

Jsou u Vás doma domácí příprava a domácí úkoly předmětem rozporů/hádek?

Ne, to fakt ne.

A stává se, že Vám Vaše dítě domácí úkol třeba zatají?

Jestli má úkol, se ho ptám, ale stát se to asi může, ale neřekla bych, že nějak pravidelně.

Rozhovor č. 3:

MATKA C, syn ve 4. třídě

Jaký je Váš postoj k domácí přípravě a domácím úkolům?

Kladný, jsou prostě potřeba k procvičování učiva.

Jak se podílíte na domácí přípravě Vašeho dítěte?

V první řadě mě zajímá, jaký má syn úkol, pak mu ho zkontroluji a podepíši.

S kým se Vaše dítě nejčastěji připravuje do školy?

Se mnou.

Myslíte, že Vaše dítě dělá domácí úkoly rádo?

Myslím, že ano.

Jak Vaše dítě přistupuje k domácím úkolům a domácí přípravě?

Přistupuje k nim pečlivě.

A chválíte ho za jeho přístup k úkolům?

Ano, často.

Musíte ho nějak k děláni domácích úkolů a přípravě do školy tlačit/nutit?

Ne, to nemusím.

Co si myslíte o množství domácích úkolů, které Vaše dítě dostává?

Dostává jich přiměřeně.

Dělá si Vaše dítě úkoly nebo se učí v pravidelnou hodinu?

Ano.

A kdy?

Úkoly dělá před večeří a po večeří si většinou čte.

Požádá Vás Vaše dítě o pomoc, pokud domácímu úkolu nerozumí?

Ano, a ráda mu vždy pomůžu.

Stává se taková situace často, že dítě nerozumí zadání domácího úkolu?

Ne.

Jak často Vaše dítě čte? Čtete s ním?

Čteme si často, ale ne pravidelně každý den.

Kontrolujete svému dítěti domácí úkoly?

Ano, kontroluji.

Jak postupujete, pokud najdete dítěti v domácím úkolu chybu?

Upozorním ho, aby si to znovu přečetl a zkontroloval, a když ji nenajde, tak mu ji ukážu.

Co je pro Vaše dítě při práci na domácích úkolech nejobtížnější?

Asi slohové práce, to je pro něj problém občas vymyslet nějaký děj, prostě nějak začít.

A pomáháte mu nějak s tím?

Chvilí ho nechám, když pořád neví, tak mu pomohu.

Jsou u Vás doma domácí příprava a domácí úkoly předmětem rozporů/hádek?

Ne.

A stává se, že Vám Vaše dítě domácí úkol třeba zatají?

Ne, ale třeba jednou nebo dvakrát za rok se stane, že ho zapomene udělat, protože si ho ve škole nezapíše.

Rozhovor č. 4:

OTEC A, syn ve 3. třídě

Jaký je Váš postoj k domácí přípravě a domácím úkolům?

Víceméně neutrální, nevadí mi.

Jak se podílíte na domácí přípravě Vašeho dítěte?

Úkoly synovi kontroluji. Když něčemu nerozumí, pomůžu mu.

S kým se Vaše dítě nejčastěji připravuje do školy?

S bývalou partnerkou máme syna ve střídavé péči, takže se s ním připravujeme do školy střídavě oba.

Myslíte, že Vaše dítě dělá domácí úkoly rádo?

Myslím, že mu nevadí.

Jak Vaše dítě přistupuje k domácím úkolům a domácí přípravě?

Ví, že je musí udělat, nemá s nimi problém.

Musíte ho nějak k děláni domácích úkolů a přípravě do školy tlačit/nutit?

Nemusím, nezabírají mu tolik času, takže ví, že čím dříve si je udělá, tím lépe pro něj.

Co si myslíte o množství domácích úkolů, které Vaše dítě dostává?

Myslím, že je to v pořádku.

Dělá si Vaše dítě úkoly nebo se učí v pravidelnou hodinu?

Úplně v pravidelnou asi ne, záleží na různých okolnostech.

A to konkrétně?

No jestli má třeba kroužek nebo jestli třeba nemáme odpoledne po škole nějaký společný program, třeba jedem do bazénu nebo tak různě.

Požádá Vás Vaše dítě o pomoc, pokud domácímu úkolu nerozumí?

Ano.

Stává se taková situace často, že dítě nerozumí zadání domácího úkolu?

Velmi málo.

Jak často Vaše dítě čte? Čtete s ním?

Ano, čtu. Naštěstí čte rád.

Kontrolujete svému dítěti domácí úkoly?

Kontroluji.

Jak postupujete, pokud najdete dítěti v domácím úkolu chybu?

Upozorním ho na to.

Co je pro Vaše dítě při práci na domácích úkolech nejobtížnější?

Nemyslím si, že by pro něj bylo něco hodně obtížného, zvládá je dobře.

Jsou u Vás doma domácí příprava a domácí úkoly předmětem rozporů/hádek?

Ne, zatím k tomu nebyl nikdy důvod.

A stává se, že Vám Vaše dítě domácí úkoly třeba zatají?

Ne. Spíš si někdy ten úkol zapomene poznamenat, ale i to hodně málo.